

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka a literatury

Diplomová práce

Bc. Eliška Matúšová

FENOMÉN SEXTING V POPULACI ČESKÝCH PUBESCENTŮ

OLOMOUC 2013

Vedoucí práce: Mgr. Kamil Kopecký, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Fenomén sexting v populaci českých pubescentů“ zpracovala samostatně a použila jsem literaturu uvedenou v seznamu použité literatury a v seznamu použitých internetových zdrojů, který je součástí této diplomové práce.

V Olomouci dne 12. 4. 2013

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce Mgr. Kamilu Kopeckému, Ph.D., za odborné vedení práce a poskytování cenných rad a materiálových podkladů k práci.

Dále bych chtěla poděkovat své rodině, která mi poskytla při práci klid a podporu.

Obsah

Úvod.....	7
1 SPECIFIKA ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE.....	9
1.1 PROSTOR	9
1.2 SYNCHRONNÍ A ASYNCHRONNÍ KOMUNIKACE.....	9
1.3 PROJEKCE.....	10
1.4 DISINHIBICE	10
1.5 ANONYMITA INTERNETU	11
1.6 VIRTUÁLNÍ IDENTITA	12
1.7 VZTAHY VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ.....	12
1.8 NETIKETA.....	13
2 OBDOBÍ PUBESCENCE	15
2.1 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PUBERTÁLNÍHO OBDOBÍ.....	15
2.2 CHOVÁNÍ DOSPÍVAJÍCÍCH VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ.....	18
2.2.1 INTERNET JAKO PROSTŘEDÍ BEZ ZÁBRAN	18
2.2.2 INTERNET JAKO PROSTŘEDÍ ODREAGOVÁNÍ A ZÁBAVY	18
2.2.3 INTERNET JAKO PROSTOR PRO LŽI A PŘETVÁŘKY	19
2.2.4 INTERNET A VYSTAVENÍ SEXUÁLNĚ EXPLICITNÍM MATERIÁLŮM.....	19
3 SEXTING.....	21
3.1 CO JE SEXTING.....	21
3.2 DOSAVADNÍ VÝZKUMY	22
3.2.1 VÝZKUM SEX AND TECH.....	22
3.2.2 THE COX COMMUNICATIONS TEEN ONLINE AND WIRELESS SAFETY SURVEY	23
3.2.3 THE PEW INTERNET AND AMERICAN LIFE PROJECT SURVEY...23	
3.2.4 THE MTV-ASSOCIATED PRESS (AP) SURVEY	23

3.2.5	PREVALENCE AND CHARACTERISTICS OF YOUTH SEXTING: NATIONAL STUDY	24
3.2.6	VÝZKUM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ V ČR 2010	25
3.2.7	VÝZKUM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ V ČR 2011	25
3.3	NÁSLEDKY SEXTINGU	26
3.4	PRÁVNÍ OŠETŘENÍ SEXTINGU	26
4	SKUTEČNÉ PŘÍPADY SEXTINGU	28
4.1	ZAHRANIČNÍ KAUZY	28
4.1.1	PŘÍPAD PHILLIPA ALPERTA (USA, 2008)	28
4.1.2	PŘÍPAD JESSICY RENEE LOGAN (USA, 2008)	28
4.1.3	PŘÍPAD HOPE WITSELL (USA, 2009)	29
4.1.4	PŘÍBĚH AMANDY TODD (KANADA, 2012)	30
4.2	KAUZY V RÁMCI ČR	32
4.2.1	PŘÍPAD DÍVKY Z MĚŘÍNA (2008-2009)	32
4.2.2	PŘÍPAD UČITELKY ZNOJEMSKÉ STŘEDNÍ ŠKOLY (2009)	32
4.2.3	PŘÍPAD ŽANETY (MORAVA, 2012)	34
4.2.4	PŘÍPAD MUŽE Z NOVOJIČÍNSKA (2012)	35
4.2.5	PŘÍPAD MAGDY Z BŘECLAVI (2012)	35
4.2.6	PŘÍPAD DÍVKY Z JESENICKA (2012)	36
4.2.7	PŘÍPAD DÍVKY Z OSTRAVY (2011)	36
5	KYBERŠIKANA	38
5.1	CO JE TO ŠIKANA	38
5.2	FÁZE ŠIKANY	40
5.3	CO JE TO KYBERŠIKANA	42
5.4	ROZDÍLY MEZI KYBERŠIKANOU A TRADIČNÍ ŠIKANOU	42
5.5	KONKRÉTNÍ FORMY KYBERŠIKANY	44

6	DĚTSKÁ PORNOGRAFIE	47
7	PREVENCE	50
7.1	PRAVIDLA PRO DĚTI K BEZPEČNÉMU UŽÍVÁNÍ INTERNETU	50
7.2	PRAKTICKÉ RADY PRO RODIČE	51
7.3	PORADENTSKÉ LINKY NA INTERNETU	54
7.3.1	SAFER INTERNET	54
7.3.2	LINKA POMOCI	55
7.3.3	HORKÁ LINKA	55
7.3.4	BEZPEČNĚ ONLINE	56
7.3.5	PROJEKT E-BEZPEČÍ	56
7.3.6	SEZNAM SE BEZPEČNĚ	56
	PRAKTICKÁ ČÁST	58
8	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	59
8.1	ZÁMĚR A CÍL VÝZKUMU	59
8.2	METODOLOGIE	59
8.3	VÝZKUMNÝ VZOREK	60
8.4	VÝSLEDEK DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	62
	Závěr	81
	SEZNAM TABULEK	83
	SEZNAM GRAFŮ	84
	LITERATURA	85
	INTERNETOVÉ ZDROJE	87
	Příloha: Dotazník k výzkumu	
	ANOTACE	

Úvod

Ačkoliv žili lidé pod celá tisíciletí jak bez mobilních telefonů, tak bez počítače, potažmo internetu, dnes si život bez těchto „nových“ technologií dokáže představit jen málokdo z nás. Zejména dnešní mládež na těchto výtvorech lidské společnosti doslova visí. A co víc, jak v používání mobilních telefonů, tak co se týče zacházení s internetem, jsou teenageři mnohdy obratnější a zdatnější než jejich rodiče. Ti poté bohužel nejsou mnohdy schopni jejich činnost kontrolovat, což může mít zejména u dětí a pubescentů, kteří nejsou vždy sto adekvátně vyhodnotit situaci, dalekosáhlé následky.

Dnešní dospívající jsou schopni prosedět na internetu hodiny a hodiny. Mnoho z nich má přístup na internet i z mobilního telefonu, takže jsou s ním v kontaktu téměř nepřetržitě, důsledkem čehož jsou neustále vystavováni rizikům, která svět internetu bezesporu přináší. V naší diplomové práci nazvané „Fenomén sexting v populaci českých pubescentů“ se budeme zabývat jedním z nich. Sexting je novodobý fenomén, který je rozšířen zejména ve Spojených státech amerických. Budeme se věnovat nejen zahraničním výzkumům, které se pokusily zmapovat dosavadní výskyt tohoto jevu, ale přiblížíme si také několik skutečných případů sextingu, které se staly právě v USA.

Stěžejním cílem práce však bude pohlédnout na fenomén sexting v českém prostředí. Pozornost zaměříme jak na dosavadní výzkumy, tak na kauzy, které u nás proběhly a v neposlední řadě také na právní ošetření tohoto jevu. Praktická část bude zasvěcena výzkumu. Pokusíme se zmapovat situaci ve dvou školách Moravskoslezského kraje, přičemž jedna škola bude vesnická, druhá městská. Hlavní výzkumnou otázkou bude, kolik žáků 2. stupně se někdy setkalo se sextingem – tedy buď sami sdíleli či přeposílali sexuálně laděné fotografie nebo se stali jejich příjemci. Rovněž nás bude zajímat rozesílání textových zpráv se sexuálním podtextem. Dále budeme zkoumat to, zda „sextují“ častěji dívky nebo chlapci a také se zaměříme na otázku, zda se sextingem setkávají častěji žáci navštěvující školu ve městě či na vesnici. K šetření bude použita kvantitativní metoda – metoda dotazníku.

Ještě než se však dostaneme k praktické části, zaměříme svou pozornost na jevy, které se sextingem určitým způsobem souvisí. Hned na úvod si vysvětlíme určité pojmy spojené se specifiky virtuálního prostředí jako je synchronní a asynchronní komunikace, projekce, disinhibice. Budeme se taktéž zabývat vztahy v online prostředí. Po kapitole věnované charakteristickým rysům pubescence a tomu, jak virtuální prostředí vnímají právě dospívající, následuje stěžejní část zaměřená na samotný sexting. Na tu navážeme kapitolou zaměřenou na

jev, který může být se sextingem propojen velmi úzce. Jedná se o šikanu, potažmo kyberšikanu. Po vymezení pojmu šikana a stanovení jejích pěti základních fází vymežíme rozdíly mezi tradiční šikanou a kyberšikanou a pohlédneme na konkrétní formy kyberšikany.

V další kapitole nahlédneme konkrétněji do problematiky dětské pornografie. Závěr bude patřit prevenci rizikového chování na internetu, jelikož nejlepším útokem proti nežádoucím jevům je právě prevence.

1 SPECIFIKA ELEKTRONICKÉ KOMUNIKACE

Jak již bylo zmíněno v úvodu, dnešní svět je světem nových informačních a komunikačních technologií. Valná většina dnešních českých dětí a dospívající komunikuje se svými známými - ale také s lidmi, které neznají ze svého reálného prostředí – prostřednictvím mobilních telefonů a internetu. Lidé se mohou v nynější době připojit k internetu téměř kdekoli, o čemž svědčí i fakt, že jedna internetová kavárna se nachází i na nejvyšší hoře světa, himálajském Mount Everestu.¹ Protože se elektronická komunikace od té běžné liší v mnoha ohledech, zaměříme se v úvodní části práce na její specifické rysy.

1.1 PROSTOR

Jednou z nejcharakterističtějších rysů elektronické komunikace je ten, že komunikující spolu zpravidla nesdílejí stejný prostor. Úplně vynechána je tudíž neverbální komunikace, kterou se do jisté míry snaží nahradit emotikony, hovorově smajlíci. Ti mají pomocí písmen a znaků vyjadřovat výraz obličeje (☺). Obecný konsenzus užívání emotikonů neexistuje, proto je jejich používání, ale také interpretace individuální záležitostí. Druhé osoby vnímáme tudíž pouze prostřednictvím psaného textu, popřípadě obrázků. Musíme však podotknout, že ve stále větší míře začínají uživatelé internetu používat webkamery. Ani s jejich pomocí však není dojem z druhého člověka srovnatelný s dojmem z reálného světa.²

U uživatelů, kteří nepoužívají webkamery – jedná s pořád o značnou část lidí komunikujících prostřednictvím internetu - si nemůžeme být úplně jisti přítomností člověka, s kterým právě „chatujeme“. Nevíme například, jestli nás v tu chvíli ignoruje či si jen někde odskočil, což může v některých lidech vyvolávat skličující pocity.³

1.2 SYNCHRONNÍ A ASYNCHRONNÍ KOMUNIKACE

Od běžné komunikace se ta internetová liší nejen prostorem, ale i časem. U online komunikace rozlišujeme dvě její základní podoby. Synchronní komunikace probíhá v relativně stejnou dobu - tzn., že oba komunikanti jsou přítomni komunikační situaci.

¹ DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex. Forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005. ISBN: 80-7254-636-8.

² Tamtéž.

³ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

Příkladem může být chat⁴ či komunikace přes Skype⁵. Na rozdíl od synchronní probíhá asynchronní komunikace s větším časovým odstupem – děje se tomu tak na různých diskusních fórech či v případě e-mailů. Co se mobilních telefonů týče, můžeme za podobu synchronní komunikace považovat telefonování a naopak asynchronní komunikaci představuje posílání SMS^{6,7}.

Pro kyberprostor je typické, že své odpovědi můžeme promýšlet mnohem déle. To platí zejména v komunikaci asynchronní. Ale i v komunikaci synchronní je větší časová prodleva tolerována (vyjma tedy telefonické hovory). Příznačné pro elektronickou komunikaci je také to, že ji můžeme jak lehce začít, tak svévolně opustit. Snadněji také odběhneme od tématu.⁸

1.3 PROJEKCE

Jedním z dalších rysů, který je charakteristický pro elektronickou komunikaci, představuje projekce. Jedná se o psychologický jev, jehož princip spočívá v tom, že člověk na toho, s kým právě komunikuje, nevědomě přenáší obsahy své vlastní mysli, tzn. své přání či pocity. Děje se tomu především z toho důvodu, že nám textová komunikace přináší pouze omezené množství informací, a právě to, co se nám tato komunikace není schopna předat, si doplňujeme my sami v našich hlavách. Zároveň také vstřebáváme jen ty informace, které chceme a ty další ignorujeme. Druhé lidi pak mnohdy vnímáme spíše tak, jakými si přejeme, aby byli. Představa o našich virtuálních přátelích může být tedy značně zkreslená.⁹

1.4 DISINHIBICE

Pravděpodobně nejznámějším jevem ve virtuálním světě je disinhibice. Tento termín můžeme charakterizovat jako ztrátu zábran, odvázanost či nerespektování zákazů a tabu. Tento jev se samozřejmě vyskytuje i v reálném světě, avšak pro ten virtuální je opravdu velmi

⁴ Chat = krátká komunikace dvou nebo více lidí prostřednictvím komunikační sítě.

⁵ Skype = program, který uživatelům umožňuje provozovat videohovory, jakož i přenos souborů.

⁶ SMS = krátká textová zpráva (z anglického Short message service).

⁷ KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v E-komunikaci*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN: 978-80-85783-78-0.

⁸ BLINKA, Lukáš. Jak komunikujeme přes internet: bez ostychu a zábran! *Blog Aktuálně. cz* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/david-smahel.php?itemid=9645>.

⁹ Tamtéž.

typický. Je známo, že v online prostředí lidé říkají a dělají věci, které by obvykle v reálu neřekli či neudělali. Na internetu je například snadné někomu vynadat, a to i prostředky, které bychom v běžné komunikaci sotva použili. Výzkumy ukazují, že agresivní chování ve formě slovního napadení (tzv. flaming), je ve virtuálním světě až čtyřikrát častější než v reálném životě.¹⁰ Tento jev však může nabývat i jiné konotace, a to ve smyslu otevřenosti, uvolněnosti, smělosti. Může tak celkem snadno dojít k situaci, že se účastník online komunikace svěří se svými soukromými detaily ze života určité osobě, aniž by ji znal – tedy jen na základě určité náhlosti či sympatie. Zvláště u dětí může pak být toto „svěřování“ velmi nebezpečné.

1.5 ANONYMITA INTERNETU

S problematikou disinhibice je úzce spojen pojem anonymita internetu. V závislosti na internetovém prostředí se lidé cítí více či méně anonymní, a to výrazně ovlivňuje způsob, jakým jednají. Nezřídka se stává, že svou identitu jedinci úplně skryjí. V tomto případě mohou pak nabýt dojem nepřekonatelné moci a stejně tak jako je tomu u davového chování, dají přednost svým pudům, které by jinak potlačili. Jinak řečeno je nesvazuje žádný pocit odpovědnosti. Své chování online oddělují od možných reálných důsledků.¹¹

Další otázkou je, do jaké míry je prostředí internetu opravdu anonymní. Mnoho jedinců si myslí, že internet je anonymní bez výjimky, tudíž jejich pravou identitu ani aktivitu na internetu nemůže nikdo odhalit. Ve skutečnosti je však anonymita běžných uživatelů velmi nízká. Šmahel¹² dělí anonymitu na internetu na dva základní typy. Subjektivní anonymita představuje náš názor na svou anonymitu, tedy jak si my sami myslíme, že jsme „utajeni“. Naopak objektivní anonymita popisuje jaká je šance, že pokud bude-li někdo pátrat po našem skutečném jménu apod., bude úspěšný.

¹⁰ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

¹¹ BLINKA, Lukáš. Jak komunikujeme přes internet: bez ostychu a zábran! *Blog Aktuálně. cz* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/david-smahel.php?itemid=9645>.

¹² ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

1.6 VIRTUÁLNÍ IDENTITA

Touto kapitolou navážeme na kapitolu předcházející a nahlédneme do problematiky virtuální identity. Pod samotným pojmem identita chápeme soubor rysů, podle nichž je jedinec znám v určité skupině. Identita se formuje postupně, přičemž člověk musí o svou identitu sám aktivně bojovat, hledat ji, a to z toho důvodu, aby se jeho identita nestala pouhým pasivním přijetím cizích názorů a postojů. Nejdynamičtějším obdobím jejího utváření je doba dospívání.¹³

Virtuální identitou pak rozumíme identitu, kterou jedinec používá v prostředí internetu, tedy tu, pod kterou vystupuje. Ta může být totožná s tou reálnou, většinou se od ní však více či méně odlišuje. Mnoho lidí si v kyberprostoru svou identitu záměrně mění. Mění si svůj věk, vzhled, minulost anebo třeba i pohlaví.¹⁴ Ale i na ty jedince, kteří se pokouší ztotožnit svou virtuální identitu s reálnou, může být nahlíženo jinak, než si oni sami myslí. V prostředí internetu většinou vystupujeme, aniž bychom si to uvědomovali, mírně odlišně než v reálném světě a okolí nás také jinak vnímá.¹⁵

Experimentování s identitami může nabývat řadu různých poloh. Nejdříve jde většinou jen o hraní rolí, při kterém zúčastněný hraje a všichni o tom vědí. Potom se však od přehánění a polopravd můžeme dostat až ke lhaní. A protože můžeme v online prostředí najít i vážné vztahy, ať už přátelské či milenecké, může takový online-vztah poznamenaný lhaním (tedy skrýváním pravé identity), znamenat pro účastníky velké zklamání.¹⁶

1.7 VZTAHY VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ

V prostředí internetu vzniká velké množství on-line vztahů. Za virtuální vztah považujeme takový vztah, který vznikl prostřednictvím on-line kontaktu a je rozvíjen a udržován především elektronickou komunikací. Lidé si na internetu zpravidla vybírají jedince se stejnými zájmy, ale také podobným myšlením a názory. Fyzický vzhled v tomto případě nehraje takovou roli - na rozdíl od reálného života.

¹³ DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex. Forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005. ISBN: 80-7254-636-8.

¹⁴ Pozměňování pohlaví v prostředí internetu se říká gender swapping.

¹⁵ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

¹⁶ DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex. Forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005. ISBN: 80-7254-636-8.

Jelikož je vnímání času ve virtuálním prostředí jiné než v běžném životě, on-line vztahy se formují rychleji. Lidé si sdělují osobní informace mnohem dříve a jsou ve srovnání s offline vztahy také daleko otevřenější. Problém může nastat při pokusu přenesení on-line vztahu do běžného života. Tehdy může dojít ke zjištění, že otevřenost, která byla doposud typická pro jejich on-line komunikaci se nepřenesla do reálu a dojde tak k utváření propasti mezi zážitky z virtuálního prostředí a z osobních schůzek.¹⁷

Právě dospívající využívají internet velmi často jako prostředek k navázání vztahů – ať už těch přátelských či partnerských. Dospívající navazují vztahy velmi rádi a právě v tomto prostředí mají k této příležitosti nepřeberné množství příležitostí. Nemusí se přitom omezovat jen na Českou republiku, ale mohou poznávat lidi z celého světa. Další velkou výhodou navazování vztahů přes internet je, že to zvládne i ten jedinec, který má z určitých důvodů (může jít například o nesmělost či fyzickou nepřitažlivost) v reálu s navazováním vztahů problém.¹⁸

1.8 NETIKETA

I v elektronickém prostředí by měla být dodržována jistá komunikační pravidla. Ve skutečnosti je však dodržuje málokdo, což je z velké části způsobeno právě dojmem anonymity, o kterém jsme hovořili v jedné z předcházejících podkapitol. Musíme si uvědomit, že v internetovém prostředí by se lidé měli chovat podobně jako v reálném světě. Za tímto účelem existuje tzv. netiketa. Toto slovo je odvozeno z anglického výrazu net, tedy síť a slova etiketa. Netiketa tedy představuje pravidla slušného chování na internetu.

Uživatelé internetu by se podle obecných zásad netikety měli řídit podle těchto pravidel:

- *Dodržujte v elektronické komunikaci stejná pravidla, konvence a zásady jako v běžném životě.*
- *Nebud'te zbytečně útoční či agresivní.*
- *Nejste středem kybervesmíru. Neočekávejte, že každý hned všeho nechá, jen aby odpověděl na váš dotaz.*
- *Pokud se dostanete do sporu a ten se přiostrí, argumentujte k věci.*

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

- *Nepoužívejte osobní invektivy nesouvisející s předmětem sporu.*¹⁹

Tato pravidla mohou být nastavena jako provozní řád různých diskusních fór, přičemž jejich nedodržování může být potrestáno například smazáním příspěvků uživatele.

¹⁹ KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v E-komunikaci*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN: 978-80-85783-78-0. S. 11-12.

2 OBDOBÍ PUBESCENCE

Dospívání představuje specifickou životní etapu v životě člověka. Puberta je obdobím pohlavního dospívání a nového začleňování osobnosti do společnosti. Období dospívání dělíme to dvou etap – pubertálního a adolescentního období. Vzhledem ke směřování této práce se v této kapitole budeme věnovat charakteristickým rysům ranějšího období dospívání, tedy puberty. Zaměříme se zejména na citový a sociální vývoj pubescentů a poté také na to, jak pubescenti vnímají virtuální prostředí a jak se v něm chovají.

2.1 CHARAKTERISTICKÉ RYSY PUBERTÁLNÍHO OBDOBÍ

Období puberty neboli pubescence, které začíná mezi 11. – 13. rokem a končí mezi 14. a 15. rokem života, je charakteristické výraznými změnami jak ve fyzickém, tak v psychickém vývoji. Člověk se přeměňuje z dítěte na dospívajícího, schopného po fyziologické stránce prokreace, plodivé činnosti. Po předchozím období poměrného klidu a spokojenosti dochází k příkrým nevyrovnanostem v sobě i v přizpůsobení společenským normám. Nástup a délka trvání puberty je u každého jedince individuální. Rozdílná akcelerace vývoje je typická nejen mezi chlapci a dívkami, kdy u dívek začíná puberta zpravidla dříve, ale i u stejného pohlaví můžeme pozorovat ve stejném věku odlišnosti, a to zvláště ve fyzickém vývoji. Pro poslední století je příznačné zrychlení vývoje i růstu dětí – fyzické změny probíhají dříve a narůstá také výška a hmotnost dospívajících. Tento trend nazýváme sekulární akcelerací.²⁰

Toto období je tradičně nazýváno obdobím „bouří a stresů“. Pubescent má pocit, že mu dospělí nerozumí, je vztahovačný, mívá pocity méněcennosti, jeho chování je impulzivní a nepředvídatelné. Podléhá častým změnám nálad. Pubescent se již necítí dítětem a nechce být za ně považován.²¹ Dospívající se chtějí co nejrychleji vyrovnat dospělým. Snaží se o co nejčasnější získání větších práv a svobody rozhodování. Na druhou stranu však povinnosti a zodpovědnost dospělosti přijímají velmi neochotně.²²

²⁰ BINAROVÁ, Ivana. Období dospívání. In *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: UP, 2008, s. 101-111. ISBN: 978-80-244-2141-4.

²¹ PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky: vývoj člověka do 15 let*. Praha: SPN, 1971.

²² VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0956-8.

Pubescent ztrácí v pubertální období svou bývalou jistotu a stabilitu. Bývá zvýšeně labilní, náladový, podrážděný, má tendenci reagovat přecitlivěle a také se snadno unaví. Citové prožitky dospívajícího mohou být velmi intenzivní, avšak většinou jsou krátkodobé a navíc proměnlivé. Chování je výbušné, stačí nepatrný pohled a objeví se intenzivní reakce smutku, smíchu či vzteku. Sám dospívající bývá ze změny vlastních pocitů překvapený, a protože si nedokáže vysvětlit proč se tomu tak děje, zažívá nepříjemné pocity, které mohou vést k podrážděnosti a rozmrzelosti.²³ Citová labilita se však s postupem puberty uklidňuje. V pozdější pubertě se objevuje u většiny pubescentů více pozitivního ladění.

Dospívající se oproti předešlým obdobím uzavírají více do sebe. Pro etapu puberty je příznačná nechuť projevovat svoje city navenek. To platí zejména při negativních pocitech smutku, ponížení apod., kdy se pubescenti obávají nepochopení či dokonce výsměchu. V tomto období se dále zvyšuje tendence k přemýšlení vlastních pocitů a ulpívání na problému.

Zatímco dívky bývají frustrovány zejména urychleným dospíváním, u chlapců je tomu naopak. Vrstevníci se jim mohou posmívat za malou výšku a sílu, pro dětský vzhled apod. Jak dívky, tak chlapci připisují značnou důležitost svému fyzickému vzhledu a jsou velmi citliví na jeho kritiku. Obraz jejich zevnějšku je pro ně důležitou součástí identity. Úpravou svého zevnějšku a výběrem oblečení či účesu sděluje dospívající svému okolí, kým se cítí být. Zejména dívky věnují svému vnějšku víc než čemukoliv jinému.

Puberta bývá označována také jako druhá fáze vzdoru (po první v batolecím období). Pubescenti ať už v menší nebo větší míře odmítají názory, postoje a zákazy rodičů, a to jakoby „ze zásady“ – proto, že vychází od rodičovské autority. Právě od ní se totiž potřebuje pubescent osvobodit, aby se stal samostatnou osobností.

Pro pubertální období je klíčové navazování širších i trvalejších kamarádkých vztahů. Pubescenti se učí komunikovat s vrstevníky již na vyšší úrovni, tzn., že učí vcítit do pocitů druhého člověka, pomáhat mu, přihlížet k jeho potřebám a spolupracovat.²⁴ Přátelství je pro dospívající velmi důležité. Když je pubescent skupinou vrstevníků akceptován, přináší mu to uspokojení a jistotu. V tomto období přicházejí také první lásky, tedy první experimentování

²³ VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0956-8.

²⁴ ČÁP, Jan a MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001-2007. ISBN: 978-80-7367-273-7.

s partnerskými vztahy. To platí zejména pro pozdější fázi puberty. V jejích brzkých stádiích se setkáváme spíše s vzájemnou izolovaností chlapců a děvčat.²⁵

Podle Příhody²⁶ můžeme za počátek pubescence považovat první zamilovanost. První lásky má platonický charakter. Jedná se o lásku plachou, většinou tajnou. Pubescent v té době ještě sám nedovede vyslovit, co cítí. Později se začne projevovat sexuální zájem dospívajícího, a to v podobě pátrání po informacích o anatomii pohlavních orgánů, způsobech soulože či antikoncepci. Za zcela běžný jev lze v tomto období považovat pubescentní masturbaci, tedy autoerotiku.

Jak mladistvý pohlavně dospívá, zvyšuje se jeho zájem o erotické vztahy. Nedostatek erotických zkušeností bývá dospívajícími negativně prožíván. Musíme si uvědomit, že v současné společnosti je sex představován jako velmi důležitá oblast života. V mladistvém tak vzbuzuje obrovský zájem. Zvláště masmédia hrají v této věci obrovskou roli - sexuální aktivitě se dostává obrovské reklamy. Dospívající jsou vybízeni, aby byli přitažliví, oblíbení. Dospělost je prezentována jako sexuální úspěch. Proto dospívající chlapci často docházejí k závěru, že se stanou mužem, pokud začnou souložit se ženou. A dospívající dívky zase k názoru, že být ženou znamená „dovolit muži všechno“.²⁷ Takováto zjištění mohou mít fatální následky, jelikož rizika sexuální aktivity v rané adolescenci jsou velká. Mezi ty nejpatrnější patří otěhotnění mladistvých a pohlavní nemoci. Znamá a znepokojující jsou však i rizika psychologická, která mohou nastat především kvůli psychické nedozralosti dospívajícího.

Předčasná sexuální aktivita může jedincům způsobit psychické trauma. Dospívající chlapec, který hledá bezprostřední uspokojení své sexuální potřeby, je mnohdy ochoten za tímto účelem slíbit dívce cokoli. Dívka může díky tomu dojít k závěru, jak již bylo naznačeno výše, že se od ženy očekává, aby se o muže starala a uspokojovala jej. Předčasná sexuální aktivita pak může přispět k tomu, že dívka získá pokřivený pohled na sebe jako na ženu. Myslí si, že sexuální uspokojení muže je to nejdůležitější a zcela pomíjí ostatní aspekty ženství. Svou pozornost tak soustředí zejména na osvojování si sexuálních technik. Tuto nabytou sexuální identitu lze v budoucnu jen obtížně změnit. Je tedy velký rozdíl v tom, zda

²⁵ BINAROVÁ, Ivana. Období dospívání. In *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: UP, 2008, s. 101-111. ISBN: 978-80-244-2141-4.

²⁶ PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky: vývoj člověka do 15 let*. Praha: SPN, 1971.

²⁷ ORVIN, George. *Dospívání: kniha pro rodiče*. Praha: Grada, 2001. ISBN: 80-247-0124-3.

začne člověk sexuálně žít ve třinácti či dvaceti letech. V případě, že adolescent začne se sexem až v době rané dospělosti, má větší naději na uspokojivý vztah s jiným člověkem.²⁸

2.2 CHOVÁNÍ DOSPÍVAJÍCÍCH VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ

V této podkapitole se podíváme na to, jak sami mladiství vnímají virtuální svět, jak se v něm chovají, čím je pro ně přínosem a s jakými jevy se v online prostředí setkávají. Šmahel²⁹ se ve své knize *Psychologie a internet* zaměřil právě na různé aspekty pohledu dospívajících na toto prostředí.

2.2.1 INTERNET JAKO PROSTŘEDÍ BEZ ZÁBRAN

Dospívající vnímají, stejně jako dospělí, online prostředí jako prostředí bez zábran. Pubescenti se v této atmosféře považují za více otevřené, tedy odvážnější, výřečnější. Na internetu vidí příležitost svobodně projevovat své názory, pocity, hledají sami sebe. Ve virtuálním světě dále ztrácejí různé komplexy, nebojí se.

Dalším typickým jevem, se kterým se dospívající na internetu setkávají, jsou sexuální nářžky. Dospívající na ně v online prostředí narazí mnohokrát častěji než v reálném světě. Většině z nich přijdou takovéto nářžky normální, ačkoliv v „offline světě“ by je ve většině případů vnímali jako pohoršující.

Dospívající uživatelé internetu si uvědomují snadnost lhaní i změny identity v online prostředí. Ne všichni však této možnosti využívají, někteří přetvářkou dokonce opovrhují. Pro většinu dospívajících je důležitý pocit bezpečí, který komunikace na internetu přináší. Tedy to, že je komunikující nemohou nijak fyzicky ohrozit. Jako další velkou výhodu této komunikace vnímají to, že nemusí mít komplexy z toho, jak je druzí vnímají po fyzické stránce. A v neposlední řadě s radostí vítají možnost, že mohou komunikaci kdykoliv svévolně opustit. To je důležité zejména v případě, kdy jim začne být konverzace nějakým způsobem nepříjemná.

2.2.2 INTERNET JAKO PROSTŘEDÍ ODREAGOVÁNÍ A ZÁBAVY

Pubescenti považují internet jako prostředek k odreagování, zábavě, relaxaci. Ne zřídka dochází k jevu v psychologii známému pod pojmem „flow“. Jedná se o stav, kdy je

²⁸ Tamtéž.

²⁹ ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

osoba v průběhu provozování činnosti naprosto ponořena sama do sebe, do pocitů soustředěnosti. Jeho charakteristickým znakem je pak spontánní radost a nadšení z průběhu činnosti. Dospívající v online prostoru snadno zapomenou na své problémy a starosti, právě proto, že jsou vtaženi do víru nepřetržité komunikace a zábavy. Na druhou stranu však sami přiznávají, že je pro ně surfování na internetu především „zaháněním nudy“.

Kromě toho, že internet slouží mladým lidem jako zdroj zábavy, je pro ně důležitý také z toho důvodu, že zde můžou ventilovat své problémy, pocity, často se svěřují druhým lidem.

2.2.3 INTERNET JAKO PROSTOR PRO LŽI A PŘETVÁŘKY

Dospívající uživatelé internetu si dobře uvědomují, že ve virtuálním prostředí je lhaní a přetvařování se daleko snazší než v běžném životě. Mnoho z nich experimentuje se svou identitou. Berou to pravděpodobně jako jednu z možností, jak zjistit, která identita je ve skutečnosti jejich pravá. Proto vyhledávají různá a fóra a chaty, kde si mohou svoje identity „odzkoušet“. Tento fenomén se týká především mladších adolescentů. Ti starší již nemají takovou potřebu se svými identitami experimentovat.

2.2.4 INTERNET A VYSTAVENÍ SEXUÁLNĚ EXPLICITNÍM MATERIÁLŮM

Ať už dospívající chtějí nebo ne, v prostředí internetu snadno narazí na sexuálně explicitní materiály. Pubescent na ně může natrefit sám, a to v případě, že si vyhledává informace o sexuálních tématech nebo při hledání sexuálního vzrušení. Potom se jedná o záměrné vystavení těmto materiálům. Dospívající však může být vystaven těmto materiálům i nezáměrně. Buďto na ně může narazit náhodně při surfování anebo mu je může poslat nějaká osoba.

Vystavení sexuálně explicitním materiálům na internetu se v rámci Evropy věnovala studie Livingstone et al. (2010). Bylo zjištěno, že sexuálně explicitní materiály někdy zhlédlo 13 % dospívajících, z toho polovina nechtěně. V České republice narazilo na tyto materiály dokonce 29 % dětí a dospívajících (ve věku 9 -16 let), a tak jsme zaujali hned druhé místo ve srovnání s dalšími 23 evropskými zeměmi. Například v sousedním Německu to bylo pouhých 5 %. Respondenti nejčastěji uváděli, že na ně takové webové stránky vyskočily náhodně, a že

viděli někoho nahého anebo osoby, které měly pohlavní styk. Čím mladší byly děti, které tyto materiály viděly, tím se cítily rozrušeněji a nepříjemněji.³⁰

³⁰ MALÍKOVÁ, Barbora. Sexuální vyzrávání a internet. In *Děti a online rizika*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012, s. 136-153. ISBN: 978-80-904920-2-8.

3 SEXTING

Jev, který se skrývá pod názvem sexting (česky sextování), je rozšířen především mezi pubescenty a adolescenty. První případy sextingu byly zdokumentovány v roce 2005.³¹ Sexting byl zkoumán od roku 2008 v několika zemích, a to ve Spojených státech amerických, ve Velké Británii, Austrálii, Kanadě, Číně, ale také v České republice.³²

3.1 CO JE SEXTING

Sexting je poměrně novodobý fenomén, který je spojen s rozvojem informačních a komunikačních technologií. Jedná se o posílání či umístování sexuálně sugestivních zpráv a obrázků, včetně nahých či polonahých fotografií, a to prostřednictvím mobilních telefonů nebo přes internet.³³

O rychlém vzestupu tohoto fenoménu svědčí fakt, že ačkoliv před rokem 2008 tento výraz neexistoval, v roce 2009 se již stal finalistou „slova roku“ slovníku New Oxford American Dictionary.³⁴ Osoby, které „sextují“, tak činí buď pomocí mobilních telefonů, e-mailu či prostřednictvím sociálních sítí Facebook, MySpace, Libimseti.cz nebo pomocí digitálního úložiště fotografií Rajče.net.³⁵

Sexuálně explicitní materiály bývají většinou vytvořeny v rámci partnerských vztahů, kdy si partneři pro zábavu vymění své intimní erotické fotografie. Problém nastává po jejich případném rozchodu. Tehdy se může jeden z nich chtít mstít a intimní fotografie svého expřítele či expřítelekyně zveřejnit a dále šířit.³⁶

Sexting může být velmi nebezpečný hned z několika důvodů:

³¹ KOPECKÝ, Kamil. Co je sexting. *E-bezpečí*[online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>>.

³² KOPECKÝ, Kamil. Sexting among Czech Preadolescents and Adolescents. In *The New Educational Review*. Korun: 2012, Vol. 28, No. 2., s. 39-48. ISSN:1732-6729.

³³ SULLIVAN, Broke. *Sexting: Crime and Punishment*. East Tennessee State University.

³⁴ JOLICOEUR, Miranda, ZEDLEWSKI, Edwin (2010). *Much AdoaboutSexting*. USA: NationalInstituteof Justice. Online:<http://www.ncrjs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>

³⁵ KOPECKÝ, Kamil. Sexting among Czech Preadolescents and Adolescents. In *The New Educational Review*. Korun: 2012, Vol. 28, No. 2., s. 39-48. ISSN:1732-6729.

³⁶ KOPECKÝ, Kamil. Co je sexting. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <www.sexting.cz>.

- *Potencionálním útočníkům dáváme k dispozici citlivý materiál, který mohou zneužít proti nám.*
- *Tento materiál může na internetu kolovat několik let nebo může být použit za několik let od svého vzniku.*
- *Oběť sextingu může být vystavena tzv. harašení či sexuálními útokům.*
- *Šířitelé sextingu se mohou stát pachateli přestupku či trestného činu (šíření dětské pornografie, ohrožování výchovy dítěte apod.)³⁷*

Z výzkumu Sex and Tech, který provedla kampaň The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy vyplývá, že 69 % teenagerů posílá intimně laděné materiály právě svému příteli či přítelkyni, dále pak 39 % dotazovaných „sextuje“ s někým, s kým randí a 30 % uvedlo, že své sexuálně explicitní materiály poslaly někomu, s kým by chtěli chodit.³⁸ Zvláště poslední uvedený důvod může být v případě nezájmu druhé osoby velmi rizikový.

3.2 DOSAVADNÍ VÝZKUMY

Následující podkapitola bude věnována jak zahraničním výzkumům, které se zaměřily na fenomén sexting, tak výzkumům, které v českých podmínkách provedl realizační tým Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

3.2.1 VÝZKUM SEX AND TECH

Průzkum Sex and Tech byl proveden kampaní The National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy ve spolupráci s Cosmogirl.com v USA v roce 2008, a to online na vzorku 653 teenagerů od 13 do 19 let a 627 mladých lidí mezi 20 a 26 lety. Bylo zjištěno, že 38 % nezletilých poslalo někdy někomu jinému sexuálně sugestivní zprávu a 48 % uvedlo, že takovou zprávu někdy obdrželo. Devatenáct procent respondentů přiznalo, že někdy poslalo druhé osobě obnaženou či částečně obnaženou fotografii. U dospělých byla tato čísla ještě o něco vyšší. Sexuálně laděnou zprávu poslalo celkem 58 % dotazovaných (64 % takovou zprávu obdrželo) a sexuálně laděnou fotografii odeslalo 32 %. Jednalo se o vůbec

³⁷ KOPECKÝ, Kamil. Co je sexting. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-07]. Dostupné z: <www.sexting.cz>.

³⁸ *Sex and Tech: Results from a Survey of Teens and Young Adults*. National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy: 2009. Dostupné z: http://www.thenationalcampaign.org/sextech/pdf/sextech_summary.pdf.

první publikovanou studii, která zkoumala míru posílání či umístování sexuálně sugestivních zpráv a obrázků.³⁹

3.2.2 THE COX COMMUNICATIONS TEEN ONLINE AND WIRELESS SAFETY SURVEY

Tento výzkum se zaměřil nejen na sexting, ale i na problematiku fenoménu kyberšikana a dále na rodičovskou kontrolu spojenou s rizikovým chováním mládeže na internetu. Výzkumu byl proveden v roce 2009 a zúčastnilo se ho 655 dospívajících mezi 13 a 18 lety. Co se sextingu týče, bylo zjištěno, že se s ním setkala 19 % mladistvých - z toho 9 % z nich sexuálně laděný materiál samo poslalo a 19 % respondentů takovýto materiál obdrželo. Podle tohoto výzkumu existuje dvakrát větší pravděpodobnost, že odesílatelem sexuálně sugestivních zpráv či obrázků jsou dívky. Dále z šetření vyplynulo, že 60 % dotazovaných „textovalo“ se svým přítelem či přítelkyní, 11 % pak s někým, koho znali jen z online prostředí. Za špatný považuje sexting 74 % respondentů.⁴⁰

3.2.3 THE PEW INTERNET AND AMERICAN LIFE PROJECT SURVEY

Průzkum proběhl ve spolupráci s Michiganskou univerzitou. Jednalo se o telefonní průzkum s 800 mladistvými mezi 12 a 17 rokem. Rozhovory byly vedeny se souhlasem rodičů. Šetření ukázalo, že sexuální sugestivní fotografie odeslaly pouhé 4% dotazovaných a 15 % respondentů obdrželo sexuálně laděný materiál.⁴¹ Což jsou poměrně nižší čísla než v předchozích výzkumech.

3.2.4 THE MTV-ASSOCIATED PRESS (AP) SURVEY

Tento výzkum byl uskutečněn online a čítal 1247 respondentů ve věku 14-24 let. Z bádání vyplynulo, že 24 % teenagerů (14 – 17 let) bylo zapojeno do některých z typů sextingu, kdežto u věkově starších (18-24) to bylo ještě více, a to 33 %. Celkově 45 %

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ *Cyberbullying, Sexting, and Parental Controls*. Cox Communications: 2009, dostupné z: http://www.cox.com/takecharge/safe_teens_2009/media/2009_teen_survey_internet_and_wireless_safety.pdf.

⁴¹ LENHART, Amanda. *Teens and Sexting: How and Why Minor Teens Are Sending Sexually Suggestive Nude or Nearly Nude Images Via Text Message*. Pew Internet & American Life Project: 2009. Dostupné z: <http://pewresearch.org/pubs/1440/teens-sexting-text-messages>.

respondentů, kteří byli sexuálně aktivní (rozumějme, že měli sex v posledních sedmi dnech), se dopustili nejméně jedné sextovací aktivity.⁴²

3.2.5 PREVALENCE AND CHARACTERISTICS OF YOUTH SEXTING: NATIONAL STUDY

Tato studie byla vedena výzkumným centrem Crimes Against Children Research Centrum New Hampshirské univerzity. Byla založena na celostátním telefonním průzkumu, kterého se zúčastnilo 1560 mladých internetových uživatelů mezi 10 a 17 lety. Bylo zjištěno, že 2,5 % nezletilých tvořilo nahé či polonahé obrázky a videa či se v nich objevili. Nicméně, podíl se zredukoval na 1 %, když byla formulace omezena jen na obrázky, které byly sexuálně explicitní, tzn. takové, které ukazovaly nahou hrud', genitálie či zadnici. Z teenagerů, kteří se podíleli na výzkumu, 7, 1 % uvedlo, že obdrželi nahé či částečně obnažené fotografie někoho jiného, z toho 5, 9 % poté informovalo, že materiály byly sexuálně explicitní.

Tento průzkum dále odkryl další klíčové rysy sextingu. Dvacet jedna procent respondentů z těch co tvořili nahé či polonahé fotografie či se v nich vyskytovali, uvedlo, že se cítili velmi až extrémně rozrušení a rozpačití. Stejně pocity zažívalo 25 % dotazovaných, kterým takovéto fotografie přišly. Dále 28 % všech teenagerů, kteří byli spojeni s nějakým z typů sextingu, nahlásilo tuto událost některé z autorit (rodičům, učiteli, nebo policii). Více než polovina z nich oznámila, že se s některou z forem sextingu setkala opakovaně. Co se týče důvodů, které tvůrce sextingu k této činnosti vedly, vítězí romance jako součást existujícího partnerského vztahu (tedy potvrzují se fakta získaná z předchozích výzkumů) a jako další příčinu uvedli respondenti žert, zábavu, vtip či také pokus o navázání nového vztahu. Nezanedbatelná část nezletilých (13 %), která se podílela na tvorbě intimních materiálů, přiznala, že byla pod vlivem alkoholu či drog.⁴³

⁴² *A Thin Line: 2009 AP-MTV Digital Study: Executive Summary*. Associated Press and MTV: 2009. Dostupné z: http://www.athinline.org/MTV-AP_Digital_Abuse_Study_Executive_Summary.pdf.

⁴³ FINKELHOR, David a kol., *Prevalence and Characteristics of Youth Sexting: National Study*. American Academy of Pediatrics: 2012. Dostupné z: www.pediatrics.org/cgi/doi/10.1542/peds.2011-1730.

3.2.6 VÝZKUM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ V ČR 2010

Tento výzkum byl realizován výzkumným týmem Centra prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty UP v Olomouci a projektu E-Bezpečí. Kromě poměrně rozšířených sociálně-patologických jevů, jako je například kyberšikana, se průzkum zaměřil právě na sexting. Do výzkumu se zapojilo 12 533 respondentů. Nejvíce respondentů tvořili žáci ve věku 11 – 14 let (62 %). Výzkumnou zprávu zpracovali autoři Krejčí a Kopecký: *„Z odpovědí vyplynulo, že 10,44 % dětí alespoň jednou odeslalo další osobě sexuálně laděnou fotografii nebo videozáznam. 9,15 % pak má takové vyobrazení zveřejněno volně na internetu. Zajímali jsme se také o to, zda děti považují toto jednání za rizikové – to potvrdilo 71, 18 % dotazovaných.“*⁴⁴

3.2.7 VÝZKUM RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ VE VIRTUÁLNÍM PROSTŘEDÍ V ČR 2011

V roce 2011 byl uskutečněn další výzkum projektu E-Bezpečí, který se zabýval mimo jiné také sextingem. Tentokrát se jej účastnilo 9353 respondentů ve věku 11 – 17 let. Část výzkumu věnovaná právě fenoménu sexting, se zaměřovala na dvě základní formy jeho šíření – umístění sexuálně laděného materiálu na internet (např. v rámci sociálních sítí nebo použitím digitálního úložiště fotografií) a přímé odeslání vlastního sexuálního materiálu jiným osobám. Druhá forma může být spojena s propracovanou manipulací.

Z průzkumu vyvstala tato fakta: *„Vlastní sexuální materiály (fotografie, video) umístilo v roce 2011 na internet 8,25 % českých dětí. Jiným osobám je odeslalo 9,7 % respondentů (dívky 54,37 %, chlapci 45,63 %). Sexuálně laděné materiály sdílejí i odesílají častěji děti starší patnácti let.“*⁴⁵

Výzkum řešil také otázku motivace realizace sextingu. Mezi nejčastější uváděné motivy patří nuda, snaha navázat intimní kontakt s jiným pohlavím či zveřejnění materiálů

⁴⁴ KOPECKÝ, Kamil, KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí elektronické komunikace 2*. Olomouc: 2010-2011. s 20.

⁴⁵ KOPECKÝ, Kamil, aj. *Nebezpečí internetové komunikace III*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, ISBN: 978-80-244-3087-4. s. 24.

jako formy sebe prezentace. Nepatrná část případů sextingu vznikla jako dílo okamžiku a materiály neměly být zveřejněny.⁴⁶

3.3 NÁSLEDKY SEXTINGU

Sexting je velmi rizikový, může způsobit celou řadu škod. Některé mohou ublížit bezprostředně, jiná až s určitým časovým odstupem. Některé se dotknou jen rodiny a přátel, jiné se však mohou týkat i širší populace, jak si ukážeme později na konkrétních případech.

Skličující pocity může vyvolávat obava z prozrazení, ať už by sexuálně explicitně materiály měli objevit rodiče, učitelé, spolužáci, nebo jakýkoliv nezamýšlený recipient. Kromě pocitu ponížení z prozrazení, může prozrazení vést například k potrestání ze strany autority – například odebrání mobilního telefonu, zákaz přístupu k internetu či ze strany školy dokonce k vyloučení ze školy. Mezi další formy, které mohou být následkem sextingu, patří také kyberšikana. V extrémních případech může pak dojít až k suicidálnímu chování oběti.⁴⁷

3.4 PRÁVNÍ OŠETŘENÍ SEXTINGU

Australan Dan Svateson, který přednášel v roce 2010 na Masarykově univerzitě v Brně, uvedl o problematice sextingu z právního hlediska následující⁴⁸: „*Když pošlete svůj obrázek jiné zletilé osobě, tak pravděpodobně vůbec nedojde k žádným právním komplikacím. Ve většině kultur by asi bylo velmi obtížné argumentovat, že byl vůbec nějaký zákon porušen. Pokud ale ten, kdo obrázek dostal, jej začne rozepisovat třetím osobám, mohou tu vyvstat právní otázky v oblastech, jako je pomluva, ochrana soukromí nebo autorský zákon. Jako autor a původní odesílatel obrázku samozřejmě máte všechna autorská práva k tomuto snímku a nikdo další by ho neměl šířit bez vašeho svolení.*“

Jelikož k sextingu dochází ve Spojených státech daleko častěji než u nás, mají jej Američané ošetřeni mnohem přísnějšími zákony, o čemž se budeme moci přesvědčit na některých konkrétních případech uvedených v následující kapitole.

⁴⁶ KOPECKÝ, Kamil. Výzkum E-Bezpečí 2012 – fakta o sextingu u českých dětí. *Portál E-Bezpečí*: [online]. c 2008-2013 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/418-sexting2012>.

⁴⁷ JOLICOEUR, Miranda, ZEDLEWSKI, Edwin. *Much Ado about Sexting*. USA: National Institute of Justice, 2010. Dostupné z: <http://www.ncrjs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>.

⁴⁸ POVOLNÝ, David. Sexting: Právní výzva elektronického věku. *Online Muni.cz* [online]. c 2005-2012 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.online.muni.cz/vedaavyzkum/2034-sexting-pravni-vyzvaelektronickeho-veku>.

V českých podmínkách je každý případ sextingu řešen individuálně. Podle způsobu pořízení či druhu fotografií jsou případy hodnoceny buď jen jako přestupek nebo trestný čin. Určité případy je možno řešit občansko-právní cestou. U mladistvých osob pak může být sexting považován za trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže.⁴⁹ Na tomto místě je nutno připomenout, že za dítě je z právního hlediska považována osoba mladší 18 let, nikoliv 15. Osoby starší 15 let sice již mohou mít sex, ale nesmí se u něj fotit ani natáčet. V tom případě se totiž jedná již o výrobu, a popřípadě šíření, dětské pornografie. Dětskou pornografií se zabývá podrobně § 205 trestního zákoníku. Jeho plné znění uvádíme v samostatné kapitole o dětské pornografii.

Ohrožováním mravní výchovy mládeže se zabývá odstavec 1 paragrafu 201 trestního zákona 40/2009 Sb.:

- (1) Kdo, byť i z nedbalosti, ohrozí rozumový, citový nebo mravní vývoj dítěte tím, že*
- a) svádí ho k zahálčivému nebo nemravnému životu,*
 - b) umožní mu vést zahálčivý nebo nemravný život,*
 - c) umožní mu opatřovat pro sebe nebo pro jiného prostředky trestnou činností nebo jiným zavrženíhodným způsobem, nebo*
 - d) závažným způsobem poruší svou povinnost o ně pečovat nebo jinou svou důležitou povinnost vyplývající z rodičovské zodpovědnosti,*
- bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*
- ...
- (3) Odnětím svobody na šest měsíců až pět let bude pachatel potrestán,*
- a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 ze zavrženíhodné pohnutky,*
 - b) pokračuje-li v páchání takového činu po delší dobu,*
 - c) spáchá-li takový čin opětovně, nebo*
 - d) získá-li takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*

⁴⁹ KOPECKÝ, Kamil. Co je sexting. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-08]. Dostupné z: <www.sexting.cz>.

4 SKUTEČNÉ PŘÍPADY SEXTINGU

Známé jsou především případy sextingu ze zahraničí, a to zejména ze Spojených států amerických. Sexting však můžeme doložit také na kauzách z České republiky.

4.1 ZAHRANIČNÍ KAUZY

V této kapitole se zaměříme na skutečné případy sextingu, které se staly v USA. První případy spadají do roku 2008. Kromě hlediska z pohledu oběti se budeme věnovat také dopadu sextingu na útočníka.

4.1.1 PŘÍPAD PHILLIPA ALPERTA (USA, 2008)

Příběh Phillipa Alperta z Floridy je jeden z nejznámějších případů, kdy šíření intimních materiálů skončilo exemplárním potrestáním. Tehdy sedmnáctiletý Phillip obdržel od své šestnáctileté přítelkyně fotografie, na kterých byla nahá. Když se rozešli, rozeslal její obnažené fotografie několika přátelům a rodičům dívky – celkem více než 70 lidem.⁵⁰

Phillip byl usvědčen z distribuce dětské pornografie na 5 let podmíněně. Navíc byl zapsán na 25 let do registru sexuálních útočníků, který je navíc veřejně dostupný. Na registru je společně se sexuálními násilníky, devianty či lidmi, kteří obtěžovali nezletilé děti apod. Phillip řekl, že lituje svého rozhodnutí a vzal si z něj ponaučení, ovšem takový trest se mu zdá příliš. Jeho sen stát se animátorem se kvůli přísným omezením vztahujícím se k jeho užíváním internetu rozplynul. Phillip byl vyloučen ze školy a jako trestanec má problém najít vůbec nějaké zaměstnání. Nemůže ani bydlet u svého otce, který bydlí v blízkosti školy, kterou Phillip navštěvoval. Vycestovat do ciziny může jen se souhlasem probačního úředníka.⁵¹

4.1.2 PŘÍPAD JESSICY RENEE LOGAN (USA, 2008)

Tento příběh je ukázkou toho, že některé případy sextingu mohou končit velmi tragicky. Jessica Logan se stala jednou z jeho prvních obětí. Jessica, osmnáctiletá dívka pocházející z Ohia, zaslala své intimní fotografie svému příteli. Když se rozešli, začal bývalý přítel rozesílat její sexuálně laděné fotografie dále, a to především jejím spolužákům. Jessica

⁵⁰ KOPECKÝ, Kamil. Phillip Alpert. *Sexting.cz* [online]. c 2012 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>.

⁵¹ SULLIVAN, Broke. *Sexting: Crime and Punishment*. East Tennessee State University.

velmi špatně snášela posměch svých spolužáků, proto začala chodit za školu, důsledkem čehož se jí velmi zhoršily známky. Útoky však nepřestaly, naopak okruh lidí, kteří její intimně laděné fotografie viděli, rostl a Jessica musela čelit posměchu a urážkám téměř na každém kroku.

Jessica si již nevěděla rady a tak požádala o pomoc místního policistu. Ten ji však nedokázal dobře poradit. Řekl jí, že jako dospělá osoba zodpovídá za své chování sama a jediná cesta k tomu, jak zabránit dalšímu posměchu, je vystoupit v místní kabelové televizi. Jessica tak učinila, svůj příběh vysvětlila, a upozornila na toto rizikové chování ostatní. Chtěla, aby si nikdo další nemusel projít ničím podobným. Na závěr pořadu poprosila okolí, aby už jí neubližovalo. Tomu se však nestalo, útoky zesílily ještě více, lidé na ni pokřikovali, házeli po ní věci, posílali ji urážlivé textové zprávy na mobil či na její profil na sociálních sítích. Jessica již situaci neunesla a pod tlakem neustálého ponižování se oběsila.⁵²

Rodiče Jessicy tato událost velmi zasáhla. Matka Jessicy vystoupila v několika televizních pořadech, aby ukázala na nebezpečí tohoto jevu a také zveřejněním a diskuzí nad tímto problémem pomohla prosadit právní ošetření sextingu.⁵³

4.1.3 PŘÍPAD HOPE WITSELL (USA, 2009)

I případ Hope Witsell má tragický konec. Tato třináctiletá dívka, která pocházela z malého města na Floridě, poslala svou intimně laděnou fotografii svému spolužákovi Alexovi, aby upoutala jeho pozornost. Alexův telefon si však v autobuse půjčila jiná dívka, která nahou fotografii Hope objevila a ihned ji rozeslala dalším lidem ze školy. Během několika hodin začala fotografie putovat i po okolních školách.

Nejenže došlo k šikaně ze strany spolužáků (ti ji uráželi, smáli se jí, říkali o ni, že je děvka), ale o věci se dozvědělo také vedení školy, které Hope uložilo trest – týdenní vyloučení ze školy. Na konci školního roku se Hope vydala do Orlanda na výroční akci setkání organizace FFA (Future Farmers of America), která se zaměřuje na vzdělávání v zemědělské oblasti. Účastnili se jí i žáci z jiných školy, přičemž jedna skupinka chlapců chtěla po Hope, aby se vyfotila nahá na mobilní telefon a fotografii jim dala. Jeden z nich byl dokonce velmi agresivní, neustále Hope obtěžoval. Hope dostala strach a vyfotografovala se.

⁵² KOPECKÝ, Kamil. Jessica Logan. *Sexting.cz* [online]. c 2012 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>.

⁵³ Nude photos led to suicide. *Cincinnati.com* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://news.cincinnati.com/article/20090322/NEWS01/903220312/Nude-photo-led-suicide>.

Fotka se však dostala do rukou dospělým osobám. Škola pak Hope zakázala kandidovat na studentského zástupce na další akci této organizace.

Už tak nepříznivá situace Hope vygradovala ve chvíli, kdy se se svou spolužačkou Rebekou zastavila v kavárně. Skupinka chlapců Hope oslovila s tím, že mají její nahou fotografii a donesou ji do školy. Vyhrožovali ji, že pro ni začne peklo. Hope se poté sešla se školní sociální pracovnící. Někteří učitelé si všimli, že má dívka na těle známky sebepoškozování. Sociální pracovnice podepsala s Hope tzv. smlouvu o neublížování si, kde souhlasila s tím, že jakmile bude mít potřebu ublížit si, někomu to oznámí. Rodiče později vypověděli, že je o této skutečnosti nikdo ze školy neinformoval.

Hope se pod tlakem neustálého posměchu oběsila ve svém pokoji.⁵⁴

4.1.4 PŘÍBĚH AMANDY TODD (KANADA, 2012)

Patnáctiletá Amanda v září roku 2012 vložila na server YouTube téměř devítiminutové video, ve kterém popisuje svůj příběh. Nemluví na něm, jen ukazuje vzkazy. Když byla Amanda v sedmé třídě, používala video chat za účelem seznámit se s novými lidmi. Narazila tam na člověka, který jí lichotil, říkal ji, že je krásná, dokonalá. Chtěl po Amandě, aby se svlékla. Udělala to. O rok později od něj dostala zprávu na svůj profil sociální sítě Facebook. Vyhrožoval jí, že pokud mu nepředvede show, rozešle všem fotku jejích prsou. Znal její adresu, školu, příbuzné, kamarády. Protože Amanda na jeho podmínku nepřistoupila, její fotka začala kolovat po internetu. Amanda popisuje své pocity následovně: *„Udělalo se mi z toho hrozně zle. Začala jsem mít strach, cítila jsem úzkost a zachvátila mě panika.“*⁵⁵

Poté se rodina přestěhovala do jiného města. V té době vyzkoušela Amanda alkohol i drogy. Po roce se jí opět ozval onen muž. Znal jména jejích nových přátel a na Facebooku vytvořil stránku, na kterou pozval přátele z její nové školy, přičemž fotku Amandiných prsou nastavil jako profilovou. Amanda popisuje, jak se v té době cítila: *„Každou noc jsem plakala, ztratila jsem všechny kamarády i respekt lidí kolem. Už zase... Nikdo už mě pak neměl rád. Už*

⁵⁴ KOPECKÝ, Kamil. Tragický případ sextingu z USA. *E-bezpeci* [online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/254-tragicky-pipad-sextingu-z-usa>.

⁵⁵ My story: Struggling, bullying, suicide, self harm. *Youtube* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=vOHXGNx-E7.

*nikdy nemohu vzít tu fotku zpátky. Navždy je tu.*⁵⁶ Amanda brala další ponižování špatně, začala se sebepoškozovat. Nakonec opět přestoupila na jinou školu.

Amanda si asi měsíc po přestupu do nové školy začala psát s jedním přítelem z dřívější. I když byl zadaný, psal Amandě, že ji má rád a chtěl, aby za ním přijela. Jeho přítelkyně byla v tu dobu na dovolené. Amanda za ním dojela a došlo k sexu. Amanda věděla, že udělala obrovskou chybu, ale myslela si, že ji dotyčný má rád. O týden později dostala textovou zprávu, ve které stálo, že se má dostavit před svou školu. Tam na ni čekala jeho přítelkyně a ještě asi dalších patnáct lidí včetně kamaráda, se kterým měla poměr. Skupinka na ni pokřikovala, ať se rozhlédne kolem sebe, že ji nikdo nemá rád - to vše před novou školou a novými spolužáky. Nakonec ji přítelkyně kamaráda napadla i fyzicky. Ostatní účastníci si tuto událost natáčeli.⁵⁷

Po tomto incidentu se Amanda poprvé pokusila o sebevraždu. Vypila bělidlo. Včas ji však našli rodiče, kteří zavolali záchranou službu. V nemocnici pak Amandě vypumpovali žaludek a zachránili ji tak život. Když Amanda přijela domů, četla na Facebooku urážlivé zprávy typu „Zasloužila si to. Doufám, že je mrtvá.“ Amanda se znovu stěhovala do jiného města, aby mohla začít nanovo. Minulost ji však neopustila ani tady. Její psychický stav se neustále zhoršoval, opět se začala sebepoškozovat. Ve videu se dále zpovídá: *„Každý den myslím na to, proč jsem stále tady. Má úzkost je obrovská, Celé léto jsem nevyšla ven. Všude mne pronásleduje minulost. Už to nebude nikdy lepší. Nemohu jít do školy. Jsem v obrovské depresi.*“⁵⁸ Přesto, že Amanda navštěvovala poradnu a užívala antidepresiva, pokusila se předávkovat a dva dny strávila v nemocnici. Na konci videa se Amanda vyznává: *„Nevím kudy kam. Nikoho nemám. Někoho potřebuji.*⁵⁹

Ani ne měsíc od zveřejnění videa našli Amandu doma oběšenou.

⁵⁶My story: Struggling, bullying, suicide, self harm. *Youtube* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=vOHXGNx-E7.

⁵⁷Suicide of Amanda Todd. *Wikipedia*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_of_Amanda_Todd.

⁵⁸My story: Struggling, bullying, suicide, self harm. *Youtube* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=vOHXGNx-E7.

⁵⁹ Tamtéž.

4.2 KAUZY V RÁMCI ČR

Ačkoliv u nás není sexting zatím rozšířen do té míry jako v USA, objevují se i v našem prostředí stále nové případy. Doposavad však naštěstí neznáme případ, který by skončil smrtí oběti.

4.2.1 PŘÍPAD DÍVKY Z MĚŘÍNA (2008-2009)

Patnáctiletá dívka z Velkého Meziříčí, žákyně deváté třídy ZŠ v Měříně, nafotila intimně laděné fotografie a zaslala je kamarádovi, kterému se chtěla zřejmě zalíbit. Ten však snímek rozeslal dalším lidem. Do šíření fotografie bylo zapojeno přes třicet dětí.⁶⁰

Když se fotografie dostala k učitelům, museli dívku nejdříve identifikovat. Snímek byl totiž pořízen bez hlavy aktérky. Dívku nakonec dohledali podle řetízku, který měla na krku. Učitelé případ následně ohlásili kriminalistům. Mladíkovi, který fotku rozeslal i jeho kamarádům, kteří se na šíření snímku podíleli, hrozil trest za šíření dětské pornografie. Podle trestního zákona hrozí za posílání pornografických snímků osob mladších 18 let až tři roky vězení, u mladistvých se trest obvykle krátí na polovinu. V případě, že se mladiství aktéři v minulosti ničeho vážného nedopustili, lze od potrestání upustit. Roli hraje také to, kdo dívku nafotil a zda se opravdu nechala zvečnit dobrovolně. Dívce trest nehrozí. Přesto už samotné vyšetřování nebude pro ni ani pro její rodinu příjemné.⁶¹

Případ byl uzavřen v říjnu 2009 s tím, že mladistvým žákům, kteří se do šíření snímku zapojili, byly uloženy tresty společensky prospěšných činností.⁶²

4.2.2 PŘÍPAD UČITELKY ZNOJEMSKÉ STŘEDNÍ ŠKOLY (2009)

Jednatřicetiletá učitelka znojenské střední odborné školy Uhelná byla natočena mobilním telefonem svým nezletilým žákem při pohlavním styku s jiným chlapcem. Toto video se dostalo na internet a během chvíle bylo zhlédnuto velkým počtem lidí. Soukromá televize Nova nejdříve chybně uvedla, že žák, se kterým měla učitelka pohlavní sex, byl také nezletilý. Toto tvrzení se však ukázalo jako nepravdivé, chlapci bylo 19 let. Ředitel školy

⁶⁰ KOPECKÝ, Kamil. Případ z Měřína. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: <www.sexting.cz>.

⁶¹ LAUDIN, Radek. Dívka nafotila porno samospoušti, kamaráda vyšetřuje policie. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/divka-nafotila-porno-samospousti-kamarada-vysetruje-policie-pt6-/krimi.aspx?c=A090114_073536_krimi_klu.

⁶² KOPECKÝ, Kamil. Případ z Měřína. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: <www.sexting.cz>.

uvedl, že video bylo natočeno o prázdninách, tedy mimo pracovní dobu. On tedy učitelku potrestat nemůže, zvláště když soulož natočila s člověkem, který školu nenavštěvuje.⁶³

Jelikož však žákovi, který vše natáčel, bylo pouhých šestnáct let, musela učitelka Miroslava Prillerová čelit obvinění z trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže, za který ji mohly hrozit až dva roky vězení. Obviněná uvedla, že svého činu lituje, ale trestnímu stíhání bude čelit. Učitelka dále své dosavadní zaměstnání po dohodě opustila a zapsala se na Úřad práce.⁶⁴

Situace pro Prillerovou nakonec, alespoň co se trestního stíhání týče, dopadla dobře: „Okresní státní zastupitelství ve Znojmě totiž rozhodlo, že stíhání dnes již bývalé kantorky, kterou policie v březnu obvinila z trestného činu ohrožování výchovy mládeže, podmíněně zastaví.“⁶⁵ Pokud se bude obviněná po stanovenou zkušební dobu řádně chovat, soud neproběhne. Policie nezahájí stíhání ani za zveřejnění pornonahrávky.

Tato choulostivá aféra však poznamenala jak osobní život aktérky, tak ten pracovní. Nejen, že se psychicky zhroutila, ale její učitelská autorita je navždy pošramocena. Jestli ji ještě někdy bude dána možnost učit, ukáže až čas.

Škola se po této aféře rozhodla udělat patřičná opatření, aby k takovéto události už nikdy nedošlo. K tomuto účelu by měl sloužit morální kodex pro zaměstnance, který vypracovalo vedení školy. V něm bude zakotveno například i to, jak by se učitel měl chovat ve svém volném čase, aby správně reprezentoval školu.⁶⁶

⁶³ SMOLA, Vojtěch. Znojemska učitelka natočila porno, video koluje po škole. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/znojemska-ucitelka-natocila-porno-video-koluje-po-skole-p28-/brno-zpravy.aspx?c=A090121_100911_brno_krc.

⁶⁴ SMOLA, Vojtěch. Učitelku obvinila za sex natočený s žákem z ohrožování výchovy mládeže. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/ucitelku-obvinili-za-sex-natoceny-zakem-z-ohrozovani-vychovy-mladeze-1en-/brno-zpravy.aspx?c=A090318_123425_krimi_lf.

⁶⁵ SMOLA, Vojtěch. Učitelka k soudu kvůli pornu nakonec nepůjde. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/ucitelka-k-soudu-kvuli-pornu-nakonec-nepujde-fn1-/brno-zpravy.aspx?c=A090528_1197374_brno_dmk.

⁶⁶ FIALOVÁ, Barbora. Škola, jejíž angličtinářku natočili při souloži, zavádí morální kodex. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/skola-jejiz-anglictinarku-natocili-pri-soulozi-zavadi-moralni-kodex-1jg-/brno-zpravy.aspx?c=A090305_160401_brno_jag.

4.2.3 PŘÍPAD ŽANETY⁶⁷ (MORAVA, 2012)

Patnáctiletá Žaneta se rozhodla, že se přihlásí na sociální síť GIFYO, která slouží k navazování virtuálních kontaktů. Prostřednictvím této sítě lze sdílet fotografie i animace. U nás není tato služba prozatím moc využívána. Primárním jazykem GIFYA je angličtina. Protože angličtina Žanetě nečinila potíže, brzy po zaregistrování se stala aktivní uživatelkou sítě. Tam se seznámila s chlapcem jménem Michel, který pocházel z Francie. Michel byl šestnáctiletý hoch, který vyznával styl emo. Na svém profilu měl plno řadu fotek, na kterých byl od pasu nahoru nahý. S Žanetou si začali psát a postupem času i vyměňovat čím dál odvážnější fotografie. Jednoho dne mu Žaneta poslala snímek, na kterém byla také od pasu nahoru nahá, přičemž ji byl vidět i obličej.

Michell se poté dožadoval dalších fotek, Žaneta však již nic neposílala. Najednou se Michelovo chování k Žanetě radikálně změnilo. Na jejím facebookovém profilu získal jména a kontakty na její přátele i rodiče a začal ji vydírat. Hrozil, že pokud mu nepošle další intimní fotografie, zveřejní její snímky na erotických portálech a na stránky upozorní přátele. Žaneta mu nevěřila, ovšem Michel neváhal a zveřejnil tři její fotografie na veřejném úložišti fotografií, prozatím jen s přístupem pro něj a Žanetu. V tu chvíli se Žaneta obrátila na poradnu E-Bezpečí.

Tým E-Bezpečí ve spolupráci s týmem internetové bezpečnosti Seznam.cz zjistil, že profily Michela jsou falešné. Fotografie, které Žanetě posílal, pocházely ze zahraničních úložišť emo-fotografií. Žaneta zanechala konverzaci. Michel se však nenechal odbýt a zkusil zaútočit na její facebookový účet. Žanetě přišla na e-mail zpráva, že se na její účet pokusil někdo dobýt, a tak se Žaneta na svůj profil přihlásila, změnila si heslo a zablokovala Michela, který tak ztratil přístup na její profil. Vydírání však pokračovalo i nadále, a to v ještě větší intenzitě. Michel zkoušel Žanetu vydírat přes Skype, běžný e-mail a další internetové služby. Žaneta cítila velký strach ze zneužití svých fotografií, bála se, že se o nich dozví rodiče a také přátele. Každý den se strachovala, co ji útočník napíše. Cítila, že nad ní má převahu a moc. Případ byl předán Policii ČR a je v současnosti vyšetřován.⁶⁸

⁶⁷Jméno je smyšlené.

⁶⁸ KOPECKÝ, Kamil. Nové případy sextingu a vydírání v kontextu sociální sítě GIFYO. *E-bezpeci*[online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z:<http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/522-gifyo>.

4.2.4 PŘÍPAD MUŽE Z NOVOJIČÍNSKA (2012)

Čtyřicetiletý muž, pocházející z oblasti Novojičínska, se na sociálních sítích vydával za dvanáctileté dívky nebo dvacetileté ženy a mámil z nezletilých dívek intimně laděné materiály. Tuto činnost prováděl již od roku 2009. Ač mladistvým dívkám nesliboval peníze ani jinou odměnu, dívky mu důvěrovaly a počítače (měl jich pro tuto potřebu několik) se mu plnily dětskou pornografií. Policejní mluvčí Petr Gřes k tomuto případu uvedl⁶⁹: *"Komunikací prostřednictvím internetu přiměl několik dívek mladších osmnácti let k vyhotovení vlastních obnažených fotografií v erotických polohách mnohdy s obnaženými genitáliemi. Svým jednáním využíval a zneužíval důvěřivosti dětí a jejich dětského rozumu."*

Získané erotické fotografie a videa pak rozesílal dalším uživatelům. Muž policistům řekl, že během svého počínání zjistil, že i mnozí další lidé, s kterými za účelem této věci komunikoval, byly osoby s falešnou identitou – vydávali se za mladší. I když případ již šetřila policie, muž i dál získával a šířil dětskou pornografii, tentokrát pod další ze svých identit. Kriminalisté mu zabavili další počítač, ve kterém měl uloženy další choulostivé materiály dětí. Muž může být obviněn ze spáchání několika trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Hrozí mu až šest let ve vězení nebo propadnutí majetku.⁷⁰

4.2.5 PŘÍPAD MAGDY Z BŘECLAVI (2012)

V průběhu letních prázdnin vylákal osmatřicetiletý muž z Brna intimně laděné fotografie po nezletilé dívce, teprve čtrnáctileté Magdy. Učinil tak skrz sociální síť Facebook. Postupně ji začal vydírat, přičemž fotografie intimního charakteru mu již nestačily - dožadoval se i natočení choulostivého videa. Vydírání vygradovalo výhružkami přimět Magdu k osobní schůzce. V tu chvíli však Magda kontaktovala poradnu E-Bezpečí.

Kamil Kopecký z týmu E-Bezpečí k případu uvedl⁷¹: *"V rámci prvotních analýz bylo zjištěno, že profil útočníka v sociální síti byl falešný - obsahoval fotografie z veřejných fotobank z celého světa a smyšlené informace. Stejně tak jeho e-mailový účet byl nově založený. Nicméně v rámci dalšího šetření se nám podařilo zjistit, kdy a z kterých IP adres*

⁶⁹ RADOVÁ, Markéta. Čtyřicátník se vydával za dívku a mámil z dětí na webu erotické fotky. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://ostrava.idnes.cz/muz-na-internetu-shanel-eroticke-fotky-divek-fn2-/ostrava-zpravy.aspx?c=A120927_085030_ostrava-zpravy_ama.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tým projektu E-Bezpečí přispěl k vypátrání nebezpečného online vyděrače. *E-bezpeci* [online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/535-tym-projektu-e-bezpei-pispl-k-vypatrani-nebezpeneho-online-vydrae>.

k účtu přistupuje. Muž svou IP adresu neuměl řádně maskovat, v několika případech sice zkusil využít tzv. anonymizerů (HideIP), ovšem bez většího účinku. V součinnosti s dalšími spolupracujícími institucemi se podařila poměrně přesná lokalizace pachatele."

Tento choulostivý případ vydírání teprve čtrnáctiletého dítěte kvůli sextingu je nyní řešen Policií ČR.

4.2.6 PŘÍPAD DÍVKY Z JESENICKA (2012)

Dva starší muži ve věku 43 (Praha) a 48 let (východní Čechy) komunikovali přes sociální síť s nezletilou dívkou z Jesenicka. Muži dívce posílali nemravná videa cizí i vlastní výroby. Po dívce chtěli, aby se před webkamerou svlékala a provozovala různé sexuální praktiky. O tom, že ještě nedosáhla plnoletosti, oba muži věděli. Jesenická policejní mluvčí Tereza Neubauerová k případu dodává⁷²: „*Svůj skutečný věk naopak dívce zatajovali a tvrdili, že mají okolo patnácti roků. Když náhodou zjistila skutečnost a chtěla se vším skončit, nabízel jí mladší ze zvrhlíků různé odměny. Aby je samozřejmě mohl doručit, potřeboval znát celé jméno i adresu. Dívka byla bohužel tak naivní a vše mu nadiktovala. Muž však zůstal pouze u slibů a nikdy jí nic neposlal.*“

O případu se kriminalisté dozvěděli od rodičů, kteří na dceřině počítači našli podezřelou komunikaci. Muži komunikovali s dívkou přes komunikační síť Skype, která má sídlo v Lucembursku. Nebylo proto snadné pachatele dopátrat. Jejich pravá jména se podařilo zjistit až po několikaměsíční úporné práci. Mluvčí dále dodává⁷³: „*Poté byla u muže z Prahy nařízena domovní prohlídka, během níž byly zajištěny další stěžejní důkazy proti němu. Byl zadržen a nyní se bude zpovídat ze svádění k pohlavnímu styku a ohrožování výchovy dítěte. Spis druhého muže jsme postoupili východočeským kolegům, kteří jej stíhají pro obdobnou trestnou činnost.*“

4.2.7 PŘÍPAD DÍVKY Z OSTRAVY (2011)

Internetová komunikace teprve třináctileté dívky z Ostravy s čtyřicetiletým mužem skončila prostitucí. Muž se s dívkou seznámil přes sociální síť Facebook, posléze spolu komunikovali i přes program ICQ. Vyšetřovatel případu Libor Šustek dále

⁷² MAREK, Petr. Muži provozovali sexuální praktiky s nezletilou přes Skype. *Novinky* [online]. c 2003 - 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/271121-muzi-provozovali-sexualni-praktiky-s-nezletilou-pres-skype.html>.

⁷³ Tamtéž.

uvádí:⁷⁴ „Došlo i k osobnímu setkání, nejdříve v restauraci a potom i v jeho bytě. Při opakovaných schůzkách se mu nakonec dívku podařilo přimět k různým sexuálním praktikám.“

Dívka za svou povolnost dostávala peněžitou odměnu. Muž dívce dále řekl, že v bytě provozuje privátní sexuální klub. Za necelý měsíc si pak dívka prostřednictvím prostituce vydělala okolo devíti tisíc korun. Věc vyšla najevo, až když se dívka svěřila své sestře. Ta vše pověděla matce, která to ihned oznámila na policii. Muž byl obviněn hned z několika trestných činů.

Šéf ostravské kriminálky Radovan Vojta dále dodává, že případů, kdy pachatelé zneužívají anonymitu internetu k tomu, aby nutili děti vykonávat před kamerou sexuální praktiky prostřednictvím komunikačních programů Skype či ICQ stále přibývá.⁷⁵

⁷⁴ HONUS, Aleš. Muž v Ostravě svedl dítě přes internet k sexu, poté i prostituci. *Novinky* [online]. c. 2003 - 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/222883-muz-v-ostrove-svedl-dite-pres-internet-k-sexu-pote-i-k-prostituci.html>.

⁷⁵ Tamtéž.

5 KYBERŠIKANA

Fenomén sexting může být úzce propojen s dalším vysoce rizikovým sociálně patologickým jevem, a sice s šikanou, potažmo s kyberšikanou. Právě těmto jevům bude věnována následující kapitola.

5.1 CO JE TO ŠIKANA

S pojmy šikana či agresivita dětí se v dnešní době setkáváme čím dál tím častěji. Samotný pojem „šikana“ není v odborné literatuře popisován shodně. Dosud neexistuje jeho jednotná definice, a to ani z právního hlediska. České slovo „šikana“ je odvozeno od francouzského pojmu „chicane“ znamenající zlomyslné obtěžování a týrání, sužování a pronásledování.⁷⁶ Podle Koláře⁷⁷ lze hovořit o šikanování, v případě, že: „*Jeden nebo více žáků úmyslně, většinou opakovaně týrá a zotročuje spolužáka či spolužáky a používá k tomu agresi a manipulaci.*“

Metodický pokyn MŠMT⁷⁸ definuje šikanu obšírněji a to následovně: „*Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.*“

Šikanování se jako takové vyskytuje víceméně všude. O valné většině případů se ovšem neví. Šikana se vyskytuje i na místech, kde bychom to nečekali – mezi prvňáčky, mezi tělesně postiženými, na univerzitě, v křesťanské škole apod. Lze konstatovat, že šikana se vyskytuje v určité podobě na každé škole.⁷⁹

⁷⁶ VANÍČKOVÁ, E. *Cesta za poznáním šikany, šikanování mezi dětmi*. Praha: Česká společnost na ochranu dětí – Růžová linka 2002, s. 3.

⁷⁷ KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha, Portál: 2001, ISBN: 80-7367-014-3. s. 27.

⁷⁸ ŠÍP, Martin. Šikana z právního hlediska. *Sikana.cz* [online]. c 2003-2006 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z: http://www.sikana.cz/sikana_prav_rozb.html.

⁷⁹ KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha, Portál: 2001. ISBN: 80-7367-014-3.

Z dat, jež zpracovala Linka bezpečí⁸⁰ lze konstatovat, že její pomoc kvůli problémům s šikanováním vyhledávají nejčastěji děti ve věku 10-15 let (jedná se o plných 80 % volajících). Co se pohlaví týče je počet hovorů vyrovnaný (46 % hovorů iniciovali chlapci, 54 % děvčata). Zajímavé je srovnání věku v závislosti na pohlaví. Zatímco dívky volají na linku kvůli problémům se šikanou nejčastěji ve dvanácti letech a počet hovorů potom úměrně s nabývajícím věkem klesá, u chlapců je zaznamenána nejvyšší kulminace telefonátů zejména okolo 14 roku života.

Pro šikanu je dále typický nepoměr sil mezi útočníkem a obětí. Oběť není schopna se adekvátně bránit. Nepoměr sil může být způsoben nejen fyzickou převahou agresora, ale často může být dán i početní převahou agresorů. Oběti zažívají zvláště v pokročilejších stádiích šikany nepřestavitelná traumata, což můžeme demonstrovat na výpovědi dívky navštěvující šestou třídu základní školy:⁸¹

„Bylo to hrozné. To, co předcházelo té hrůze, si vybavuji jen stěží, protože všechno přehlušil křik a bití. Najednou jsem se ocitla na zemi, kolem mě všichni křičeli, smáli se, nadávali, plivali na mě. Bránila jsem si rukama obličej. Kopali do mě, řvali a do toho jsem křičela já, aby přestali. Ale nikdo mě neslyšel nebo nechtěl slyšet. Tekla mi krev z nosu a rozbitého rtu, strašně mě bolelo břicho a záda. Ale mnohem, mnohem horší byl ten pocit šílené bezmoci. Ještě teď se mi chce zvracet při vzpomínce, jak se nade mnou všichni skláněli a řvali a nelítostně do mě kopali. A bez důvodu. Do dnes nevím, co se to stalo, proč já a proč se mně nikdo, vůbec nikdo, nezastal. Byli tam všichni. I ti, o kterých jsem si myslela, že jsou to mí kamarádi. Úplně se změnili, byli jako nadrogovaní, jakoby vůbec nevěděli, co dělají... Bylo to strašné. Od té doby mám pořád strach, nikomu nevěřím, někdy bych snad nejraději ani nebyla...“

Šikana po sobě mnohdy zanechá jak vážné fyzické, tak psychické následky. Vyskytují se i případy, kdy šikanování dohnalo dítě k sebevraždě či alespoň k sebevražedným pokusům. Je třeba podotknout, že takové případy bohužel nejsou jen ojedinělé.

⁸⁰ LAINOVÁ, Monika. Šikana. In *Děti a jejich problémy*. Sdružení Linky bezpečí: 2007. ISBN 978-80-254-1372-2.

⁸¹ LAINOVÁ, Monika. Šikana. In *Děti a jejich problémy*. Sdružení Linky bezpečí: 2007. ISBN 978-80-254-1372-2, s. 20.

5.2 FÁZE ŠIKANY

Doktor Kolář⁸² rozlišuje pět různých vývojových stupňů šikanování. Jednotlivé fáze určuje na základě změn skupinových hodnot a postojů, které postupně zaujímají aktéři šikanování. Ke každému stupni vývoje pak musí být zvolen jiný druh intervence. Jen v tom případě může být zásah účinný. Jednotlivé etapy šikany mají různou délku trvání, mohou se také překrývat či splývat:

1) ZROD OSTRAKISMU

Tuto fázi můžeme označit jako zárodečné stadium šikanování. Mezi dětmi dochází v každé vrstevnické skupině k potyčkám (může se jednat například o pomluvy, manipulaci, hanlivé či ponižující přezdívky, podražené židle,...). V každé skupině se totiž vyskytují určití „outsideri“, kteří jsou nejméně oblíbenými členy skupiny. Ti pak mohou zakoušet tzv. ostrakismus. Jedná se o mírné, převážně psychické formy násilí, při kterých se „oběť“ necítí dobře. Druzí jej, ať už v menší či větší míře, odmítají, pomlouvají jej, nebaví se s ním, snižují jeho důstojnost různými „legráckami“, kterými se baví na jeho účet. Oběti těchto zárodečných fází šikany jsou vytlačeni na okraj skupiny.

Čtrnáctiletá dívka, která se stala obětí této počáteční fáze šikanování, popisuje své pocity takto: „Už nevím, jak se jim mám zavděčit. Všechny holky se chovají, jako bych tam ani nepatřila nebo spíš, jako bych tam ani nebyla. Několikrát jsem se ptala, proč se se mnou nechtějí bavit, co jsem jim udělala, ale ony se jen ušklíbly a raději odešly. Pak mi třeba řekly, že smrdím. Nebo že se se mnou nemůžou bavit, protože vypadám jako „socka“ a že by se za mě musely stydět. Už nevím, co mám dělat, aby se se mnou někdo kamarádil. Ráno když vstanu, tak už myslím jen na to, jak budu ve třídě zase sama a raději bych tam ani nešla. Je to hloupé, vlastně se mi nic tak strašného neděje – nikdo mě nebije, nenadávají mi sprostě, prostě se se mnou jen nebaví...“⁸³

2) FYZICKÁ AGRESE A PŘITVRZOVÁNÍ MANIPULACE

Pro druhou fázi je typický nárůst agresivity. Dochází k ní zejména ve chvílích, kdy jsou děti přetíženy, nalézají se v náročné situaci (např. stres před zkoušením). Ostrakizování žáci pak slouží spolužákům jako ventil – agresori se potřebují odreagovat, zbavit svých nepříjemných pocitů a činí tak tím způsobem, že si svou zlost vybijí na nejzranitelnějším

⁸² KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha, Portál: 2001, ISBN: 80-7367-014-3. s. 35-47.

⁸³ LAINOVÁ, Monika. Šikana. In *Děti a jejich problémy*. Sdružení Linky bezpečí: 2007. ISBN 978-80-254-1372-2, s. 24.

spolužákovi/ nejzranitelnějších spolužácích. V této fázi také dochází k prohloubení manipulace. Podmínkou však je, že ve skupině musí vyskytovat minimálně dva agresori.

Jestliže ve skupině existuje jakási soudržnost, kamarádské vztahy a převažují spíše pozitivní morální hodnoty v tom smyslu, že žáci zaujímají negativní postoj k násilí a ubližování slabším, pokusy o šikanování nemusí uspět. Pokud jsou však většinou žáků pokusy o šikanování lhostejné či s nimi dokonce souhlasí, s největší pravděpodobností se šikana doroste již do své třetí fáze.

3) VYTVOŘENÍ JÁDRA

Tato fáze je klíčová pro další vývoj šikany. Právě v této chvíli se rozhodne, zda se počáteční stadium přehoupne do stadia pokročilého. Agresori postupně získávají větší moc, vytvoří silné jádro a společně začnou nejvhodnější oběti systematicky šikanovat. Výběr oběti tedy přestává být nahodilý. Pořád je tady ale možnost šikanování zastavit. Toho lze docílit utvořením silné skupiny charakterově slušných žáků, jež bude alespoň rovnocenným partnerem agresorů ve vlivu svých členů na celou skupinu. Dostatečně silné pozitivní skupiny se však v reálu nevyskytují příliš často a činnost jádra tak může pokračovat.

4) VĚTŠINA PŘIJÍMÁ NORMY AGRESORŮ

V případě, že šikana dospěje do již čtvrtého stadia, znamená to, že agresori již ovládli celou skupinu. Naprostá většina dětí tedy již přijala normy agresorů – tolerují například fyzické násilí, nadávání, zesměšňování či krádeže. V této fázi již neexistuje soucit s obětí, nikdo se jí nezastane. Intervence zvenčí je již zcela nemožná z důvodu uzavření skupiny. Nikdo již není ochoten podat objektivní důkazy. Dokonce i mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě a při spoluúčasti na šikanování spolužáka prožívají uspokojení.

5) TOTALITA NEBO LI DOKONALÁ ŠIKANA

Při této poslední fázi dochází k nastolení totalitní ideologie šikanování, tzv. stadia vykořisťování. Agresori ztrácejí poslední zbytky zábran i smysl pro realitu. Sami sebe označují jako nadlidi, nacisty, ministry, kingy, mazáky apod. Naopak oběti jsou pro ně podlidi, židi, negři, poddaní či bažanti. V tomto stádiu jsou různé formy způsobování bolesti považovány za normální, někdy jsou vnímány dokonce jako legrace. Oběti jsou stále ochotnější dělat cokoliv.

Tento stupeň šikanování je příznačný spíše pro šikany ve věznicích, vojenském prostředí či výchovných ústavech pro mládež. V mírnější podobě je jejich výskyt znám i ve školách.

5.3 CO JE TO KYBERŠIKANA

Kyberšikana neboli cyberbullying je specifickou formou šikany. Šikana může být doprovázena právě kybernetickou šikanou, čímž se trauma oběti mohou ještě mnohokrát znásobovat. A co si tedy můžeme konkrétně představit pod pojem kyberšikana? Jedná se o nebezpečné komunikační jevy realizované prostřednictvím informačních a komunikačních technologií (tedy v rámci mobilních telefonů nebo pomocí různých služeb internetu), které mají za následek ublížení nebo jiné poškození oběti. Důležitým znakem je, že je oběť poškozována opakovaně, ať už útočníkem, který kybernetickou šikanu započal nebo osobami, které se do ní zapojily až později.⁸⁴

Dalším ze znaků kybernetické šikany je ten, že útočník může jednat anonymně. Ve valné většině případů se však pachatelé a oběti znají z reálného světa (ze školy, místa bydliště apod.), a tak oběť zpravidla alespoň tuší, kdo útoky provádí.⁸⁵ Protože mládež používá komunikační a informační technologie masově – většina dospívajících vlastní mobilní telefon a má přístup k internetu – je pro útočníky cesta ke kyberšikaně velmi snadná.

5.4 ROZDÍLY MEZI KYBERŠIKANOU A TRADIČNÍ ŠIKANOU

Protože se virtuální svět liší od toho reálného – jak bylo zmíněno již dříve – liší se i kybernetická šikana od té tradiční, a to především v těchto bodech:

ČAS A PROSTOR

Pachatelé kyberšikany mohou na oběti útočit prakticky kdykoliv a kdekoliv. Stačí, když bude mít oběť zapnutý mobilní telefon či bude připojena na internet. Na rozdíl od běžné šikany, které končí například po škole, je oběť kybernetické šikany pronásledována i doma a v jakoukoliv hodinu.

⁸⁴ KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana. Kybernetická šikana*. Olomouc: 2010, ISBN 978-80-254-7791-5.

⁸⁵ Jak zvládnout kyberšikanu. *Saferinternet.cz*. [online]. c [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/viewdownload/3/8>.

ÚTOČNÍK

Agresori kybernetické šikany mohou být, jak už bylo zmíněno výše, anonymní. Pokud oběť neví, kdo na ni útočí, je vystavena nejistotě a strachu. Naopak anonymita dodává pachateli pocit bezpečí a mnohdy tak i velkou vytrvalost. U dětí školního věku je však kyberšikana ve valné většině případů doplňkovým projevem k „přímé“ šikaně, a tak je totožnost pachatele známa.

PUBLIKUM

Rozsah kybernetické šikany bývá mnohem větší, než je tomu u šikany tradiční. Kyberšikaně může přihlížet téměř každý, kdo má přístup k internetu. Kromě diváků existuje i celá řada šířitelů, tzn. lidí, kteří se do kyberšikany zapojí a stávají se tak sekundárními útočníky, kteří vlastně poškozují oběť více než útočník primární. Příznačné pro kybernetickou šikanu je také to, že i dávno zapomenutý obsah se na internetu může po určité době opět objevit, a pro oběť je tedy daleko těžší celou záležitost překonat a jít dál.

OBĚŤ

Na rozdíl od tradiční šikany, jejíž obětí se jen zřídka stává oblíbený spolužák – především z toho důvodu, že má kolem sebe mnoho kamarádů, kteří jej brání - se u kybernetické šikany může stát obětí kdokoli. Nezáleží na jeho postavení, fyzické síle ani věku či pohlaví.⁸⁶

KYBERŠIKANA NEMUSÍ BÝT VŽDY ÚMYSLNÁ

Ač „přímá“ šikana je vždy úmyslná, u té kybernetické tomu tak v některých případech být nepodmíněně nemusí. Stává se, že pachatel pouze nedomyslí důsledky svého činu a zveřejní nevhodnou fotografii, video, někoho urazí či si neuvědomí, co může způsobit nemístný vtíp.⁸⁷

⁸⁶ KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana. Kybernetická šikana*. Olomouc: 2010, ISBN 978-80-254-7791-5.

⁸⁷ Jak zvládnout kyberšikanu. *Saferinternet.cz*. [online]. c [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/viewdownload/3/8>.

5.5 KONKRÉTNÍ FORMY KYBERŠIKANY

Konkrétní formy kybernetické šikany jsou rozmanité. Willard⁸⁸ rozlišuje sedm jejich hlavních forem:

FLAMING – při flamingu útočník provokuje a napadá druhou osobu/ druhé osoby při online komunikaci, např. formou vulgárních a zlomyslných zpráv. Děje se tomu většinou v rámci veřejných chatů a diskuzí, které se zaměřují například na politiku, náboženství, sport či k dalším tématům, která rozdělují společnost. Útočník chce ostatní uživatele naštvat, urazit a vyprovokovat.

ON-LINE HARASSMENT (harašení) – útočník oběť obtěžuje opakovaným posíláním útočných sdělení, opakujícím se voláním na mobilní telefon nebo neustálým prozváněním. Jeho cílem je zejména „otravovat“ oběť a tak ji znepříjemňovat život. Toto jednání může přejít až ke stalkingu, což je nebezpečné pronásledování oběti.

CYBERSTALKING (pronásledování) – agresor oběti vyhrožuje ublížením na zdraví či ji jinak hrubě zastrašuje.

DENIGRATION (degradace) – jedná se o ponižování a pomlouvání určité osoby. Útočník se snaží poškodit její pověst a narušit její vztahy. Tato forma kybernetické šikany je příznačná pro sociální sítě, blogy a jiné webové stránky, kde agresor zveřejňuje nepravdivé informace a urážky (kritizuje například vzhled oběti či její chování). Na obrázku vidíme, jak může vypadat stránka, která byla vytvořena za tímto účelem:

⁸⁸ WILLARD, Nancy. Educator's Guide to Cyberbullying and Cyberthreats. *Center for Safe and Responsible Use of the Internet*. [online]. c [cit. 2013-02-08] Dostupné z: <http://www.cyberbully.org/cyberbully/docs/cbcteducator.pdf>.

Nesnášíme Tomáše Černého			
	Co o něm víme: Datum narození: nenarodil se Bydliště: popelnice Vzhled: tragický Postava: koule Barva vlasů: nerozpoznáno Zájmy a koníčky: štourání v nose Jaký je: trapný a ubohý Kamarádi: žádní (nikdo ho nemůže vystát)	Fotogalerie a videa 	Anketa Máte Černého rádi? ☐ ANO ☐ NE
	Návštěvy: Celkem 3527 Týden 147 Dnes 9 Online 4	Hitparáda hlášek Vyberte tu nejnemožnější	Diskuze Napište nám, co si o TC myslíte vy

Obrázek 1: model ponižující stránky; zdroj: E-Bezpečí.

MASQUERADE (maskování)⁸⁹ – při tomto jevu dochází ke krádeži identity jiné osoby (útočník získá přístup k jejímu elektronickému účtu – např. k emailu či chatu). Útočník pak tuto identitu zneužije za účelem poškození postavení oběti – začne například pod jejím jménem rozesílat hrubé zprávy jejím známým.

OUTING – jde o zveřejňování osobních materiálů, které obsahují citlivé, soukromé a zahanbující informace s cílem poškodit oběť. Tento materiál útočník získá buď vylákáním jej od oběti (předstírá například zájem) nebo mu jej oběť sama poskytne. Pokud se jedná o materiál intimního charakteru, mluvíme o sextingu, který je hlavním tématem naší diplomové práce. Jak již víme, tyto materiály mohou být dále využity k další manipulaci či vydírání.

EXCLUSION (vyloučení) – v tomto případě se jedná o záměrné a hrubé vyloučení nějaké osoby z virtuální komunity (například ze skupiny přátel v rámci sociální sítě). Toto vyloučení bývá pro oběť velmi ponižující.

Mezi podoby kybernetické šikany řadíme také projevy tradiční šikany jako například dehonestování (ponižování, nadávání), pomlouvání, vydírání či zastrašování, jejichž vliv je zesílen užíváním informačních a komunikačních technologií. Mezi novější formy kyberšikany

⁸⁹ Tento jev bývá uváděn také pod názvem impersonation (krádež identity).

řadíme dále tzv. HAPPY SLAPPING, jehož princip spočívá v tom, že agresori napadnou nic netušící oběť, přičemž je její reakce nahrávána a posléze zveřejněna.⁹⁰

⁹⁰ KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana. Kybernetická šikana*. Olomouc: 2010, ISBN 978-80-254-7791-5.

6 DĚTSKÁ PORNOGRAFIE

S masivním rozvojem internetu souvisí také rostoucí poptávka po dětské pornografii, potažmo po pornografii obecně. Pod pojmem pornografie si můžeme představit znázorňování sexuálních motivů za účelem vyvolání pohlavního vzrušení. Díky internetu a jeho anonymitě se pornografie stala volně dostupnou pro většinu dospělých, kteří o ni projevují zájem.⁹¹

Podle zprávy Masarykovy univerzity v Brně, která se za Česko podílela na výzkumném projektu EU Kids Online se české děti a dospívající setkávají s pornografií častěji než jejich evropští vrstevníci. V průzkumu srovnávacím rizika sledování sexuálně explicitních materiálů skončila Česká republika na druhém místě za Estonskem. Ukazuje se, že české děti vykazují poměrně liberální a intenzivní přístup k internetu, který je vystavuje potenciálně vyšším rizikům, třeba z hlediska sledování pornografie.⁹² Je však třeba zdůraznit i fakt, že díky sociálním sítím (Facebook apod.) se rovněž zvýšilo riziko, že bude dítě či mladistvý vytipován jako možný cíl pro sexuální obtěžování či zneužívání.⁹³

Dětská pornografie se definuje jako pornografie, v níž jsou zobrazeny děti jako sexuální aktéři nebo objekty. Lze ji dělit na pornografii obrazovou či zvukovou. Při obrazové pornografii je dítě zobrazeno při výslovně sexuální činnosti skutečné nebo simulované či se jedná o oplzlé vystavování pohlavních orgánů pro sexuální uspokojení uživatele. Zvuková pornografie pak představuje používání zvukových prostředků užívajících dětský hlas, skutečný či simulovaný opět za účelem sexuálního uspokojení uživatele.⁹⁴ Je třeba upozornit zejména na fakt, že dítě je podle zákona osoba mladší 18 let, nikoli 15.⁹⁵ Současná právní úprava postihuje různé způsoby distribuce, výroby či zveřejňování dětské pornografie, a to podle § 205 trestního zákoníku.

§205 Ohrožování mravnosti:

⁹¹ KAREŠOVÁ Karla. Sexuálně motivovaná trestná činnost páchaná na dětech. In *Sexuální agrese. Znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 168 - 181. ISBN: 978-80-7345-161-5.

⁹² České děti ohrožuje internet víc než jinde v Evropě. *Lidovky.cz* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/na-ceske-deti-ciha-na-internetu-vic-nebezpeci-nez-jinde-v-eu-pnx-/media.aspx?c=A120711_202548_ln-media_ase.

⁹³ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Kufr, 2009. ISBN: 978-80-7338-091-5

⁹⁴ Stručně o dětské pornografii. *E-bezpeci.cz* [online]. c 2008-2013 [cit. 2013-01-03]. Dostupné z <www.e-bezpeci.cz>.

⁹⁵ KOPECKÝ, Kamil. Co je sexting. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-03]. Dostupné z: <www.sexting.cz>.

(1) Kdo uvádí do oběhu, rozšiřuje, činí veřejně přístupnými, vyrábí, provádí nebo vyvází, anebo a tím účelem přechovává pornografická díla písemná, nosiče zvuku nebo obrazu, zobrazení nebo jiné předměty ohrožující mravnost,

a) které zobrazují dítě,

b) v nichž se projevuje neúcta k člověku a násilí, nebo

c) která zobrazují pohlavní styk se zvířetem, bude potrestán odnětím svobody až na 1 rok nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(2) Kdo pornografická díla písemná, nosiče zvuku nebo obrazu nebo zobrazení

a) nabízí, přenechává nebo zpřístupňuje osobě mladší 18 let, nebo

b) na místě, které je osobám mladším 18 let přístupné, vystavuje nebo jinak zpřístupňuje, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, peněžitým trestem nebo propadnutím řeči.

(3) Odnětím svobody na 6 měsíců až 3 roky nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 jako člen organizované skupiny, nebo

b) spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Výklad k odstavci 1 § 205 trestního zákoníku vymezuje pornografické dílo jako jakýkoli předmět, který vtíravým způsobem zasahuje a podněcuje samotný sexuální pud. Takové dílo také hrubě porušuje uznávané morální hodnoty společnosti a vyvolává pocit studu. Pro pornografický charakter je rozhodující obsah celého díla, nikoli jen určitá část. Například pouhé zobrazení nahého lidského těla při koupání či modelu v ateliéru nebo exteriéru, k reklamním účelům apod. není pornografií. Za pornografické dílo nelze taktéž považovat předměty a vyobrazení určené k vědeckým či uměleckým účelům.⁹⁶

Od ledna 2010 je v účinnosti nový trestní zákoník, který přináší určité modifikace. Příprava trestného činu už není trestná, ale nepřekážení a neoznámení trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie nově trestné je.⁹⁷ Ke zneužití dítěte k výrobě pornografie se vztahuje § 193 trestního zákona, který je beze změny převzat z § 205b trestního zákona:

⁹⁶ KAREŠOVÁ Karla. Sexuálně motivovaná trestná činnost páchaná na dětech. In *Sexuální agrese. Znásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 168 - 181. ISBN: 978-80-7345-161-5.

⁹⁷ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Kufr, 2009. ISBN: 978-80-7338-091-5.

(1) Kdo přiměje, zjedná, najme, zláká, svede nebo zneužije dítě k výrobě pornografického díla nebo kořistí z účasti dítěte na takovém pornografickém díle, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.

(2) Odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.

(3) Odnětím svobody na tři léta až osm let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) jako člen organizované skupiny působící ve více státech, nebo

b) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

Identifikace pachatele, který šíří dětskou pornografií po internetu, bývá velmi náročná. Velkou roli zde hraje mezinárodní spolupráce. Ne zřídka se totiž stává, že pachatel umísťuje dětskou pornografií na zahraničních serverech. Je-li pachatelem občan České republiky, umísťuje materiál většinou na serverech těch zemí, které nevěnují boji proti dětské pornografii velké úsilí. Nebo v opačném případě cizinec umísťuje dětskou pornografií na místních serverech. Při vyšetřování a rozhodování o výši trestů hraje roli mnoho faktorů. Jedním z nejdůležitějších je vazba pachatele k porno materiálu, tzn. po jak dlouhou dobu je pachatel držel, míra organizované činnosti, a v neposlední řadě jakým způsobem byl materiál získán, tedy jestli jej pachatel získal jako vlastní trofej ze sexuálního zneužívání dítěte.⁹⁸

Podle Leily Ben Debby z Mezinárodního střediska pro pohřešované a zneužívané děti není pro oběť nejhorší ten fakt, že se stala objektem zneužívání. Nejhorší pro ni je fakt, že kdesi po internetu neustále koluje její snímek. Oběť tak žije v neustálém strachu, že někdo z jejich spolužáků, rodiny či přátel náhodou získá k takovým fotkám přístup. Toto vědomí je velmi ponižující a depresivní.⁹⁹

⁹⁸ BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Kufr, 2009. ISBN: 978-80-7338-091-5.

⁹⁹ KASÍK, Pavel. Dětské porno zničí celý život. Dokážeme se bránit? *Technet.cz* [online]. c 1999-2013 [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: <www.technet.idnes.cz>.

7 PREVENCE

Jak bylo předesláno v předchozích kapitolách práce, na internetu číhá na děti a na mladistvé jedno nebezpečí za druhým. Dnešní mládež je schopná na internetu strávit neuvěřitelné množství svého volného času. Velkou část tohoto času tráví úpravou svých profilů, kde vkládají své osobní a někdy i intimní informace, představováním své osoby a surfováním na sociálních sítích. Na webu se tak odehrává celá řada běžných životních situací a můžeme se zde čím dál tím častěji také setkat se společensky nežádoucími jevy jako je ponižování, nářžky či cílené zesměšňování. Toto je jen malé množství toho, s čím se dítě či dospívající může na internetu setkat. Nejlepší obranou proti nežádoucím jevům je prevence. Když bude mládež vědět, se kterými rizikovými jevy se v prostředí internetu může setkat, může se jim pak lépe bránit.

Jak děti, tak dospělí, by měli znát zásady pro bezpečné používání internetu. Děti by se o nich měli dozvědět ve školách nebo právě od svých rodičů, kteří si potřebné informace mohou vyhledat na příslušných webových stránkách.¹⁰⁰

7.1 PRAVIDLA PRO DĚTI K BEZPEČNÉMU UŽÍVÁNÍ INTERNETU

Jednoduchá a zároveň zásadní pravidla, které by měly mít děti pohybující se ve virtuálním prostředí vždy na paměti, jsou k dispozici na webových stránkách Národního informačního centra pro mládež.¹⁰¹ Tato pravidla jsou důležitá zejména pro mladší děti, které s internetem začínají, avšak v zásadě by je měly dodržovat i dospívající děti. Body, podle kterých by se měli všechny děti řídit, jsou následující:

- Nikdy nesděluj adresu svého bydliště, telefonní číslo domů nebo adresu školy, kam chodíš, někomu, s kým jsi se seznámil/a prostřednictvím internetu, jestliže ti to rodiče přímo nedovolí.
- Pokud se tak nedohodneš s rodiči, neposílej nikomu po internetu svoji fotografii, číslo kreditní karty a vůbec žádné osobní údaje.
- Nikdy nikomu, ani nejlepšímu příteli, neprozrad' heslo své internetové schránky nebo počítače.

¹⁰⁰ Například bezpecnyinternet.cz, pomoconline.cz nebo saferinternet.cz.

¹⁰¹ Dostupné z: <http://www.nicm.cz/pravidla-pro-rodice-a-deti-k-bezpecnemu-uzivani-internetu>.

- Nikdy bez svolení rodičů nedomlouvej osobní schůzku s někým, s kým jsi se seznámil/a prostřednictvím internetu. I když ti rodiče dovolí, se s takovým člověkem setkat, nechod' na schůzku sám/a, sejděte se na veřejném prostranství a doma řekni, kam jdeš a proč.
- Nikdy nepokračuj v chatování, když se ti bude zdát, že se tam probírají věci, které tě budou přivádět do rozpaků anebo tě vyděsí. Nezpůsobíš nikomu žádnou škodu, když o takovém zážitku řekneš rodičům.
- Nikdy neodpovídej na neslušné, hrubé nebo vulgární emaily.
- Nikdy neotevírej soubory přiložené k emailům, pokud přijdou od lidí nebo z míst, která neznáš. Okamžitě tyto zprávy vymaž. Mohou obsahovat viry nebo jiné programy, které by zničily všechny informace a software počítače.
- Vždy řekni rodičům o všech případech neslušných výrazů na internetu, totéž platí pro neslušné obrázky.
- Vždy buď sám/a sebou a nezkoušej si hrát na někoho, kým nejsi (na staršího, druhé pohlaví apod.)
- Vždy se chovej podle následujícího pravidla: jestliže některé webová stránka bude obsahovat upozornění, že je určena jen pro dospělé nebo jen pro lidi od určitého věku, musí se to respektovat a ti, kteří nevyhovují kritériím, nemají takovou stránku otevírat.
- Pamatuj na další pravidlo: když ti někdo na internetu bude nabízet něco, co zní tak lákavě, že se to nepodobá pravdě, nevěř mu – není to pravda.
- Jestliže na internetu nejdeš něco, o čem jsi přesvědčen/na, že je to nelegální – ohlas to.

7.2 PRAKTICKÉ RADY PRO RODIČE

V příručce Patron bezpečného internetu, kterou vydal Olomoucký kraj v roce 2010, najdou rodiče praktické rady a podrobné návody, jak snižovat rizika nebezpečí internetu. Autoři této brožury vymezují čtyři základní pravidla:

1) Zajímejte se!

Je důležité - a to nejen kvůli snižování rizik spojených s užíváním internetu – aby rodiče o děti projevovali dostatečný zájem, hovořili spolu, navzájem si pomáhali, povzbuzovali se, chválili a také aby rodiče byli vstřícní k diskuzi o problémech, na které mohou děti při užívání internetu narazit. Mezi další rady autoři řadí například:

- Rodiče by měli s dětmi diskutovat a dotazovat se jich, co považují za výhody internetu a proč, jaká vnímají nebezpečí a jaká rizika z nebezpečí vyplývají.

- Dále by měli dětem naslouchat a včas reagovat na změny v chování – je důležité dbát na varovné signály, které mohou upozornit na to, že s dítětem není něco v pořádku a hrozí nebezpečí. Mezi tyto varovné příznaky může patřit to, když se dítě vyhýbá odpovědím, odmítá přítomnost rodiče u počítače, snaží se být víc o samotě, maže stopy své činnosti na internetu, častěji žádá finanční prostředky či chce na počítači trávit veškerý svůj volný čas.
- Za prospěšné považují také to, aby rodiče společně s dětmi na internetu vyhledávali zajímavosti k volnočasovým aktivitám, apod.
- Rodiče by se měli zajímat o kamarády a online přátele svých dětí.
- Měli by žádat své děti, aby jim předvedly, co na internetu umí. Je dobré naučit se od dětí pracovat s chatovacím programem, které ony používají.
- Důležité je představit dětem pravidla slušného chování a pokusit se společně prodiskutovat užívání těchto pravidel při komunikaci na internetu.
- Dětem musí rodiče klást na mysl, že vše co je sdělováno, na internetu nemusí být vždy pravda, stejně jako lidé nemusí být těmi, za které se vydávají.
- Rodiče by si měli vyhledávat případy, ve kterých byly děti přes internet zneužity devianty, šikanovány vrstevníky nebo obtěžovány a společně by měli s dětmi tyto případy prodiskutovat.
- Je příhodné chválit své děti za dodržování pravidel bezpečného užívání internetu.
- Rodiče by měli sledovat v tisku, TV, rozhlase i na internetu aktuality z oblasti internetové kriminality a její prevence.
- Dále je žádoucí, aby rodiče převzali vlastní iniciativu a upozornili na nevhodný obsah internetu. Mohou tak učinit prostřednictvím Horké linky – www.horka-linka.cz.

2) Buďte důslední!

Klíčové je, aby byly vybudovány potřebné hranice, které bude respektovat jak dítě, tak rodič.

- Počítač by měl být umístěn ve společné místnosti, která by dětem bránila v neomezeném přístupu na internet.
- Rodiče by měli dětem sdělit, co je při užívání internetu nezákonné.
- Pokud dítě poruší pravidla, která si s rodiči stanovili, musí následovat postih. Jako trest by však nikdy neměl být použit zákaz internetu, protože děti si pak k internetu najdou jinou a méně bezpečnou cestu.

- Rodiče by měli dětem pomáhat vybrat vhodná přihlašovací jména a také by jim měli zdůraznit, aby neprozrazovaly žádné osobní informace (adresu, telefonní číslo, věk, fotografie ani žádné jiné informace včetně toho, kam chodí do školy nebo kde tráví svůj volný čas) osobám na internetu.
- Děti musí být upozorněny na to, aby se nikdy nesetkávaly s přáteli z internetu bez svolení rodičů.
- Rodiče by měli kontrolovat historii navštívených stránek na internetu.

3) Zabezpečte počítač!

Je možno zablokovat přístup nežádoucích informací, dále lze průběžně monitorovat jednotlivé aktivity vyhledávat nežádoucí nebo podezřelé objekty a další možností je odepřít softwarovými programy uživateli přístup k vybraným stránkám zařazením stránky do databáze nevhodných zdrojů. Nápomocny mohou být i specializované počítačové programy, které jsou buďto zdarma anebo po vyzkoušení zkušební verze za poplatek. Mezi ně patří například:

Strážca systému – tento program umožňuje široké spektrum nejrůznějších bezpečnostních nastavení, např. omezit délku stráveného času na počítači či dokáže sledovat činnost prováděnou na počítači. Předností této aplikace je schopnost zakázat řadu činností, které zhoršují zabezpečení počítače (zákaz ukládání souborů z internetu, zákaz instalovat a odinstalovávat programy, zákaz spouštění her či zákaz užívání USB paměťových zařízení aj.)

ChildControl 2010 – nabízí obdobné jako Strážca systému. Jeho pozitivem je možnost nastavení toho, který program může být spuštěn a jak dlouho.

Naomi 3.2.90 – je program zaměřený na filtrování nevhodného obsahu webových stránek. Rodiče tak mohou děti „uchránit“ před různými porno stránkami, weby o drogách či před dalšími závadnými obsahy.

NetDogBlockPorn – tento program je určen především k blokaci nevhodného obsahu z internetu, zejména webů s pornografickým materiálem.

iProtectYou – umožňuje taktéž blokování nevhodných webových stránek, nejrůznějších on-line rozhovorů, apod. Lze zde také nastavit, jakou dobu může dítě na internetu strávit.

We-Blocker – je program, který je zaměřen na blokaci nevhodného obsahu na internetu pomocí klíčových slov, která se nesmí na stránkách objevit nebo pomocí přednastavených www adres, na něž umožní přístup.

Anti-Porn – blokuje rovněž stránky s nevhodným obsahem, dále omezuje dobu strávenou na internetu a také dobu používání počítače (pomocí časového spínače na vypnutí PC).

StopGame – tento program sleduje spuštěné hry a hlídá čas, po který byla určitá hra využívána. Může tak děti „chránit“ před nadměrným vysedáváním u počítače. Kromě her může tento program sledovat i jakékoliv jiné aplikace.

ConnTroll – dokáže omezit nadměrné trávení volného času u internetu - umí plně zamezit přístup na internet či jej naopak v určitou dobu povolit.

ToddlerKeys - dokáže chránit počítač před nežádoucím používáním. Mezi jeho funkce patří zamknutí klávesnice, znemožnění využití CD/DVD mechaniky či vyřazení tlačítka pro vypnutí PC z činnosti.

4) Hledejte další informace a pomoc

Další informace lze najít na příslušných webových stránkách, poradenských linkách či u vybraných organizací, kterým se bude věnovat následující podkapitola:

7.3 PORADENSKÉ LINKY NA INTERNETU

V České republice existuje několik portálů, které se zabývají prevencí, poradenstvím a prací s klienty. Většina z nich spolupracuje s neziskovým sdružením Národního centra bezpečnějšího internetu¹⁰², jež si klade za cíl přispívat k bezpečnějšímu užívání internetu. Dalším záměrem tohoto sdružení je napomáhat předcházení a snižování možných rizik spojených s užíváním moderních informačních a komunikačních technologií.

7.3.1 SAFER INTERNET

Saferinternet.cz je jedním z nejdůležitějších projektů Národního centra bezpečnějšího internetu. Na internetových stránkách tohoto projektu¹⁰³ jsou k dispozici podrobné informace o bezpečném užívání internetu. Server se zaměřuje zejména na vzdělávání dětí, kterým

¹⁰²www.ncbi.cz

¹⁰³www.saferinternet.cz

nevhodné chování na internetu ubližuje. Snaží se také působit proti šíření pedofilního či extremistického obsahu na internetu. Tento projekt přináší pravidelně aktuální informace co se vývoje nových online technologií a s nimi spojenými riziky týče.

7.3.2 LINKA POMOCI

Tuto pomocnou linku provozuje Linka bezpečí, která je partnerem projektu Národní centrum bezpečnějšího internetu (Safer Internet CZ), který je spolufinancován Evropskou unií. Na internetových stránkách této linky¹⁰⁴ nalezneme rady a tipy pro děti, které s internetem teprve začínají (děti přibližně do deseti let věku), dále informace a zajímavosti pro již pokročilejší uživatele (děti nad deset let) a také rady pro rodiče. Pokud se dítě či rodič potřebují o svém problému s někým poradit, může se obrátit na pracovníky poradny, a to buď prostřednictvím emailu¹⁰⁵, chatu¹⁰⁶ nebo může zavolat na telefonickou linku důvěry Linky bezpečí¹⁰⁷, která je v provozu čtyřicet hodin denně.

7.3.3 HORKÁ LINKA

Na stránkách Horké linky¹⁰⁸ lze ohlašovat nevhodné obsahy na internetu, tzn. takové obsahy, které mohou negativně ovlivnit vývoj a výchovu dětí či na nich mohou zanechat trvalé následky (například zesměšňování, šikana nebo šíření pomluv). Kromě nevhodných obsahů zde je možné nahlásit také nezákonné obsahy jako je například dětská pornografie, dětská prostituce, pedofilie, věkově nepřiměřený obsah, rasismus, výzvy k násilí a nenávisti, šíření drog apod.

Dále se na Horkou linku mohou obrátit také jedinci, které mají jisté potíže v rámci sociální sítě Facebook – např. se stali obětí vydírání, šikanování či jim byl zcizen profil. Při řešení stížností ohledně Facebooku je doporučeno využít e-mailovou adresu ohlase@horkalinka.cz.

¹⁰⁴ www.pomoconline.cz

¹⁰⁵ pomoc@linkabezpeci.cz

¹⁰⁶ chat.linkabezpeci.cz

¹⁰⁷ Telefonní číslo: 116 111.

¹⁰⁸ www.horkalinka.net

7.3.4 BEZPEČNĚ ONLINE

Internetový portál Bezpečně online¹⁰⁹ má výchovně-vzdělávací charakter. Jeho cílem je poskytovat mladým uživatelům ve věku 12 - 17 let, jejich rodičům a pedagogům, užitečné informace o bezpečném užívání internetu. Učitelé zde najdou jak praktické rady, tak metodické pomůcky, které mohou použít při vyučování. Tyto webové stránky provozuje, stejně tak jako Horkou linku, Národní centrum pro bezpečnější internet.

7.3.5 PROJEKT E-BEZPEČÍ

E-Bezpečí¹¹⁰ je projekt realizovaný Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Tento projekt se zaměřuje na prevenci, vzdělání, výzkum a intervenci spojenou s rizikovým chováním na internetu. Zabývá se nebezpečnými internetovými fenomény, jako je například sexting, kyberšikana, kybergrooming¹¹¹, stalking či kyberstalking¹¹².

Tým E-Bezpečí pořádá vzdělávací akce pro různé cílové skupiny, mezi něž patří žáci základních a středních škol, učitelé, rodiče, metodici prevence, policisté, pracovníci OSPOD a další. Na těchto besedách seznamují účastníky s nebezpečnými fenomény, které se v prostředí internetu vyskytují. Dále informují účastníky o možnostech prevence a obrany proti kyberútočníkům. Kromě přednáškové činnosti uskutečňuje tým E-Bezpečí pravidelná celorepubliková výzkumná šetření a věnuje se tvorbě metodických materiálů. V neposlední řadě také provozuje internetovou poradnu, na jejíchž stránkách (www.napisnam.cz) může kdokoliv anonymně a zdarma požádat o pomoc, pokud se dostane do obtížné životní situace spojené s internetem či mobilními telefony.

7.3.6 SEZNAM SE BEZPEČNĚ

Seznam se bezpečně je projekt Seznamu.cz. Je určen jak žákům ve věku od 10 do 16 let, tak jejich rodičům a také pedagogům. Film Seznam se bezpečně I a Seznam se bezpečně II, kterými provází Mirek Vaňura, poukazují na nástrahy, jaké může svět internetu přinášet, a ukazují, jak proti nim lze bojovat. Oba dva filmy byly distribuovány do všech základních škol v České republice. Věnují se zejména nebezpečí, které se může skrývat za nejrůznějšími

¹⁰⁹ www.bezpecneonline.cz

¹¹⁰ Internetové stránky E-Bezpečí jsou www.e-bezpeci.cz.

¹¹¹ Manipulativní internetová komunikace útočnicka s obětí směřující k osobní schůzce.

¹¹² Nebezpečné pronásledování s využitím informačních a komunikačních technologií.

identitami na internetu, přičemž hlavním cílem je naučit děti řešit situace, do kterých by se mohly dostat.

První díl je věnován rizikům anonymního seznamování. Žáci se mimo jiné dozvědí, co se může stát, pokud někomu poskytnou své intimní fotografie, a také jaké je to, být vydírán. Ve druhém díle budou žáci vtaženi do problematiky tzv. sociálního inženýrství¹¹³ a dětské pornografie. Tento díl připomene dětem důležitou věc, a to, že na internetu je vše věčné.¹¹⁴

¹¹³ Sociální inženýrství je způsob manipulace lidí za účelem provedení určité akce nebo získání určité informace.

¹¹⁴ O projektu. *Portál Seznam se bezpečně* [online]. c 1996-2011 [cit. 2013-03-04]. Dostupné z: <http://www.seznamsebezpecne.cz/o-projektu>.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V praktické části práce jsme se zaměřili na výzkum, který zkoumal výskyt sextingu v populaci žáků 2. stupně základní školy. Výzkum byl proveden jak ve škole, která se nachází ve městě, tak ve škole na vesnici. Městská škola, která byla vybrána pro účely naší práce, se nachází v okresním městě Nový Jičín, který čítá přibližně 24 tisíc obyvatel. Jako vesnickou školu jsme si zvolili Základní školu v Mořkově. Mořkov se nachází nedaleko Nového Jičína a žije zde okolo dvou a půl tisíce obyvatel.

8.1 ZÁMĚR A CÍL VÝZKUMU

Jako cíl našeho výzkumu jsme si stanovili 5 základních otázek:

- Kolik žáků (vyjádřeno procenty) někdy odeslalo sexuálně laděný materiál?
- Kolik žáků (vyjádřeno procenty) takovýto materiál zveřejnilo na internetu?
- Kolik žáků (vyjádřeno procenty) obdrželo materiál se sexuálním obsahem?
- Setkávají se sextingem častěji žáci navštěvujících školu ve městě nebo na vesnici?
- Setkávají se sextingem častěji dívky či chlapci?

Dále bylo záměrem výzkumu zjistit, na kolik jsou žáci na druhém stupni mobilní – kolik z nich vlastní mobilní telefon, jaké procento má ve svém mobilním telefonu zabudovaný fotoaparát a kolik žáků má doma přístup k internetu. U otázek týkajících se odesílání sexuálně explicitních materiálů nás zajímalo, zda byla poslána fotografie nebo video, komu byl materiál odeslán a z jakého důvodu. Při umísťování materiálů na internet jsme chtěli znát přesné místo, kde byly fotografie či video uloženy. Co se obdržení sexuálně laděných materiálů týče, opět jsme sledovali, zda se jednalo o fotografii či videozáznam, chtěli jsme znát místo, kam byl materiál poslán, a také od koho jej jedinci obdrželi.

Zaměřili jsme se rovněž na posílání SMS se sexuálním podtextem. U přijímání takových to zpráv jsme šetřili, jestli u jejich příjemců vyvolala takováto zpráva příjemné, nebo spíše nepříjemné pocity. Na závěr jsme se pokusili zjistit, zda žáci na druhém stupni považují sexting za riskantní, či nikoliv a proč si to myslí.

8.2 METODOLOGIE

Pro realizaci našeho výzkumu jsme si zvolili kvantitativní metodu dotazníkového šetření.

Žáci v dotazníku odpovídali na celkem 27 otázek. Jednalo se o 23 uzavřených otázek (možnost volby z nabízených odpovědí) a 4 otázky byly otevřené (volné vyjádření respondentů). Součástí uzavřených otázek byly otázky dichotomického charakteru (ano-ne), otázky výběrové (volba jediné z několika nabízených možností) a také otázky výčtové (možnost uvedení více odpovědí).¹¹⁵

Odpovědi byly následně zpracovány do tabulek a grafů. V tabulkách jsou pro přesnost uvedeny počty žáků, v grafech je však pro přehlednost použito vyjádření v procentech.

8.3 VÝZKUMNÝ VZOREK

Výzkumu se účastnilo celkem 155 žáků druhého stupně základních škol, přičemž 83 pocházelo ze Základní školy Nový Jičín, Komenského 68 a 72 navštěvovalo ZŠ Mořkov. Dotazníky byly předány převážně vyučujícím občanské výchovy. Ti byli požádáni, aby žákům vysvětlili, k jakým účelům dotazník slouží a dále aby upozornili žáky na to, že dotazník je anonymní a poprosili je o pravdivé odpovědi. Návratnost dotazníků byla stoprocentní. Žákům zabralo jeho vyplňování přibližně 15 minut. Vzor dotazníku viz příloha č.1.

Tabulka 1 Pohlaví dotazovaných

Pohlaví dotazovaných	
Chlapci	Dívky
79	76

n=155

Tabulka 2 Stáří dotazovaných žáků

Stáří dotazovaných žáků					
11 let	12 let	13 let	14 let	15 let	16 let
15	30	43	30	36	1

n=155

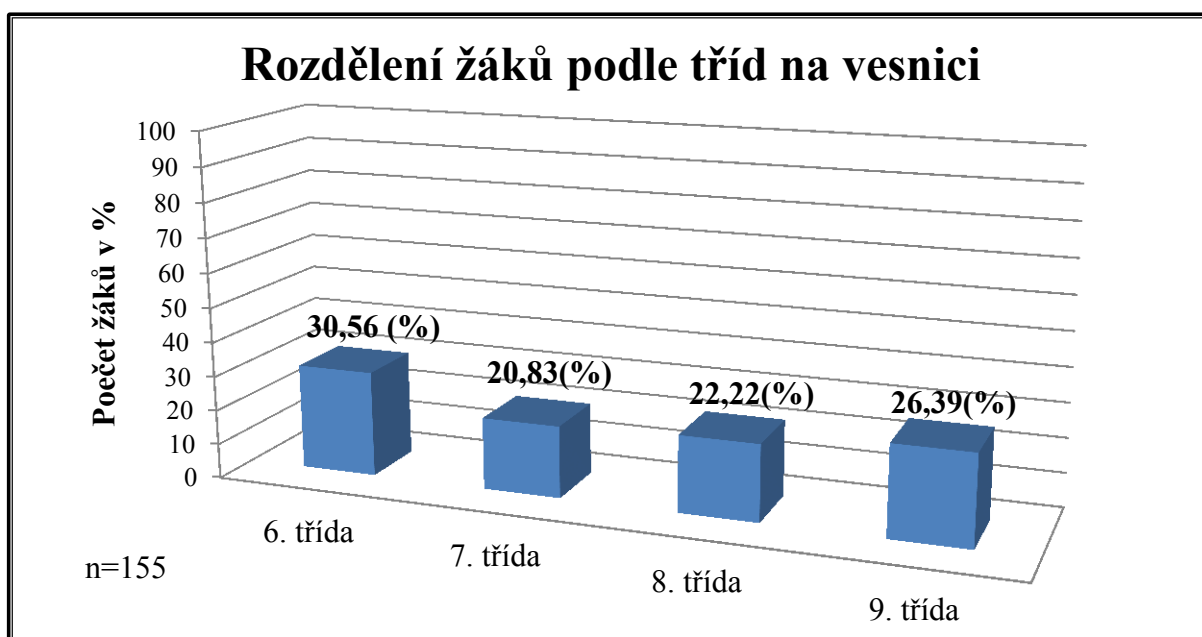
¹¹⁵ CHRÁSKA, Miroslav. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Olomouc:Univerzita Palackého, 2006. ISBN 8024413671.

Tabulka 3 Počet žáků ve třídě

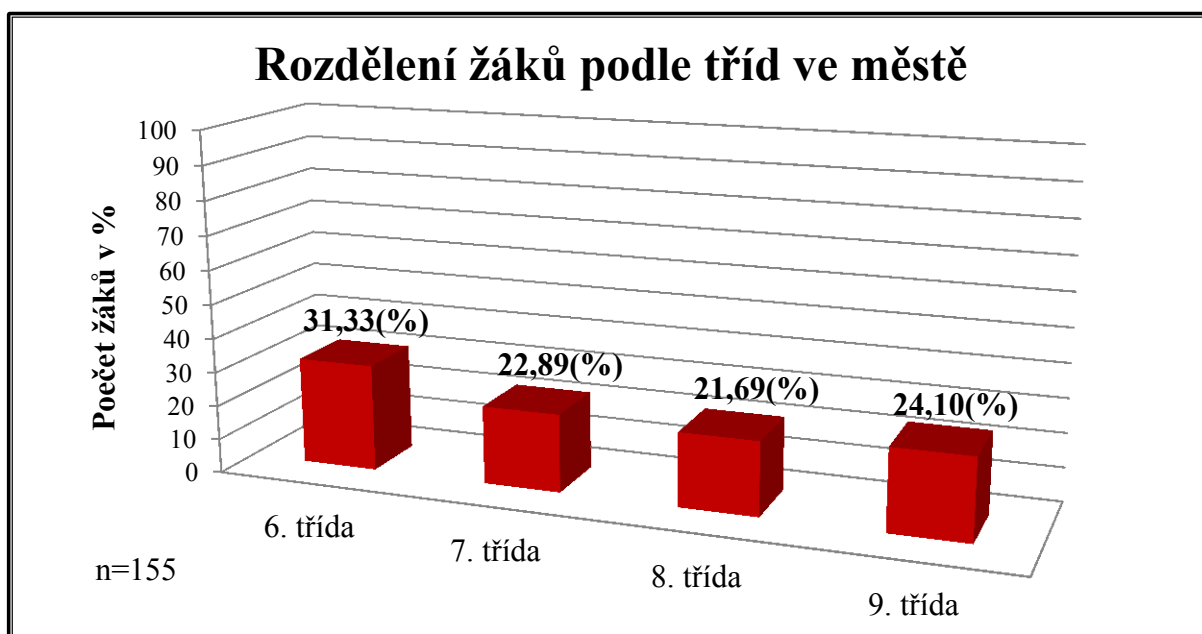
Počet žáků ve třídě		
	Vesnice	Město
6. třída	22	26
7. třída	15	19
8. třída	16	18
9. třída	19	20

n=155

Graf 1 Rozdělení žáků podle tříd na vesnici

Graf 2 Rozdělení žáků podle tříd ve městě

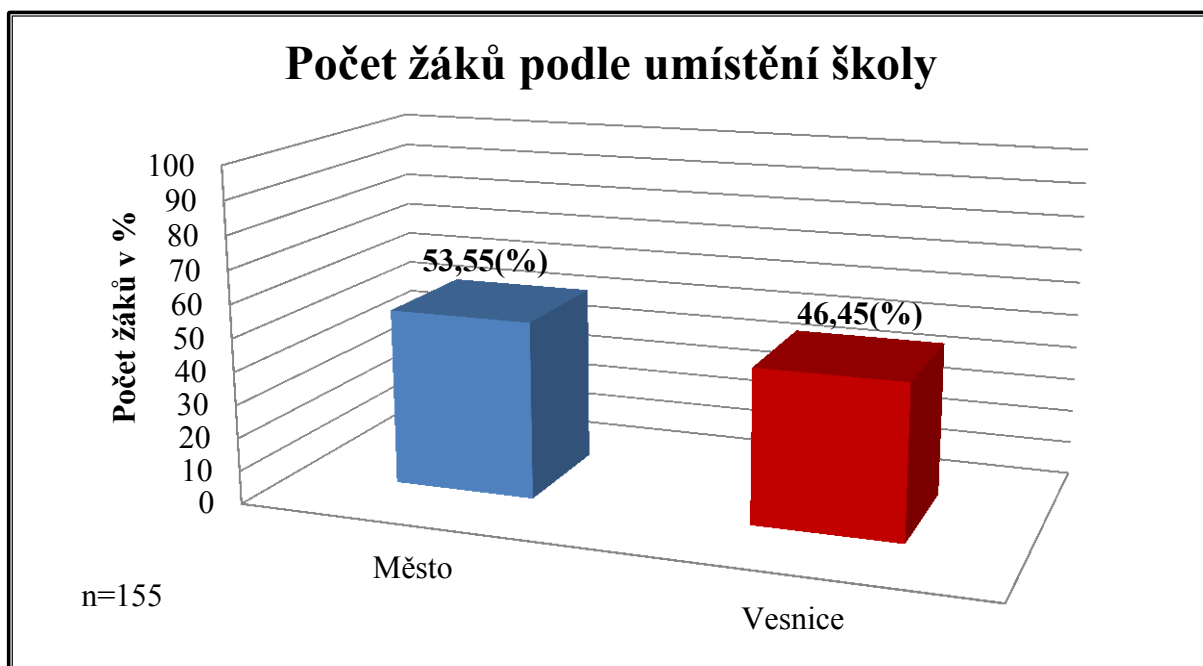
Otázka 4: Rozdělení žáků podle umístění školy

Tabulka 4 Rozdělení žáků podle umístění školy

Rozdělení žáků podle umístění školy	
Město	Vesnice
83	72

n=155

Graf 3 Počet žáků podle umístění školy

8.4 VÝSLEDEK DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Otázka 5: Vlastní žáci mobilní telefon?

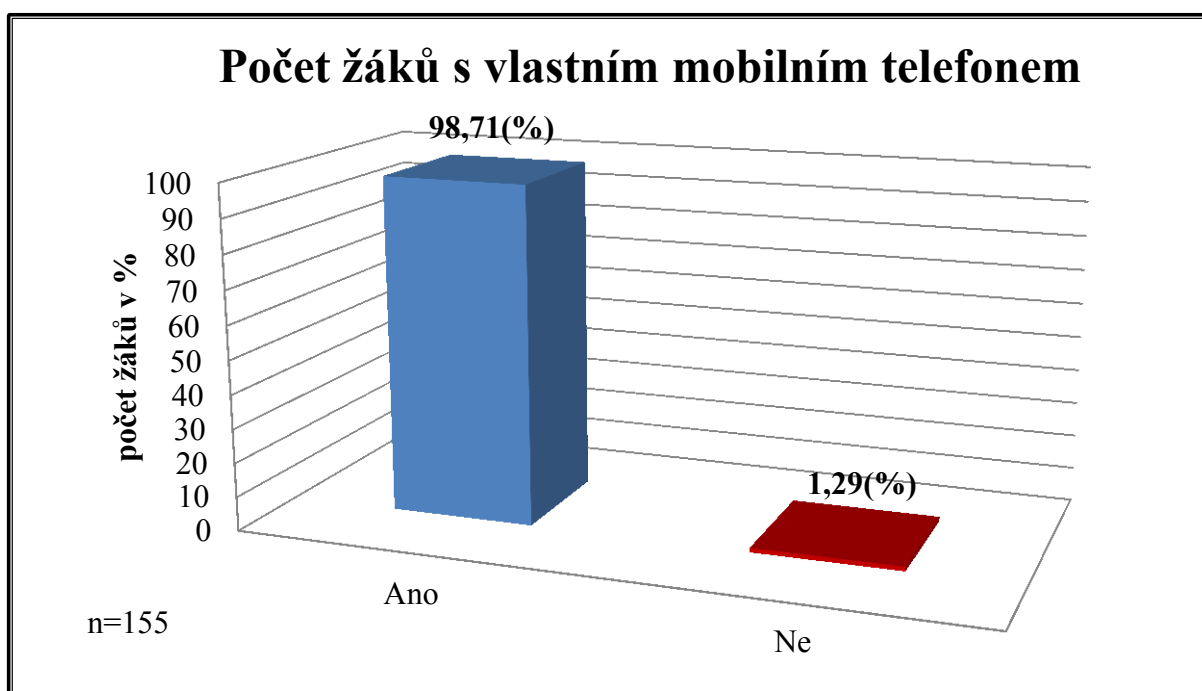
Z šetření vyplynulo, že mobilní telefon nevlastní pouze 2 žáci z celkového počtu 155. Téměř 99 % všech žáků tedy má svůj vlastní mobil. Tato fakta poukazují na masové rozšíření mobilních telefonů u žáků na druhém stupni základní školy. Ačkoliv ještě před deseti lety, tedy před poměrně nedávnou dobou, bylo vlastnictví mobilního telefonu u stejně starých dětí spíše výjimkou, dnes se jedná o zcela přirozenou věc.

Tabulka 5 Počet žáků s vlastním mobilním telefonem

Vlastní žáci mobilní telefon?	
Ano	Ne
153	2

n=155

Graf 4 Počet žáků s vlastním mobilním telefonem

Otázka 6: Mají žáci ve svém telefonu zabudovaný fotoaparát?

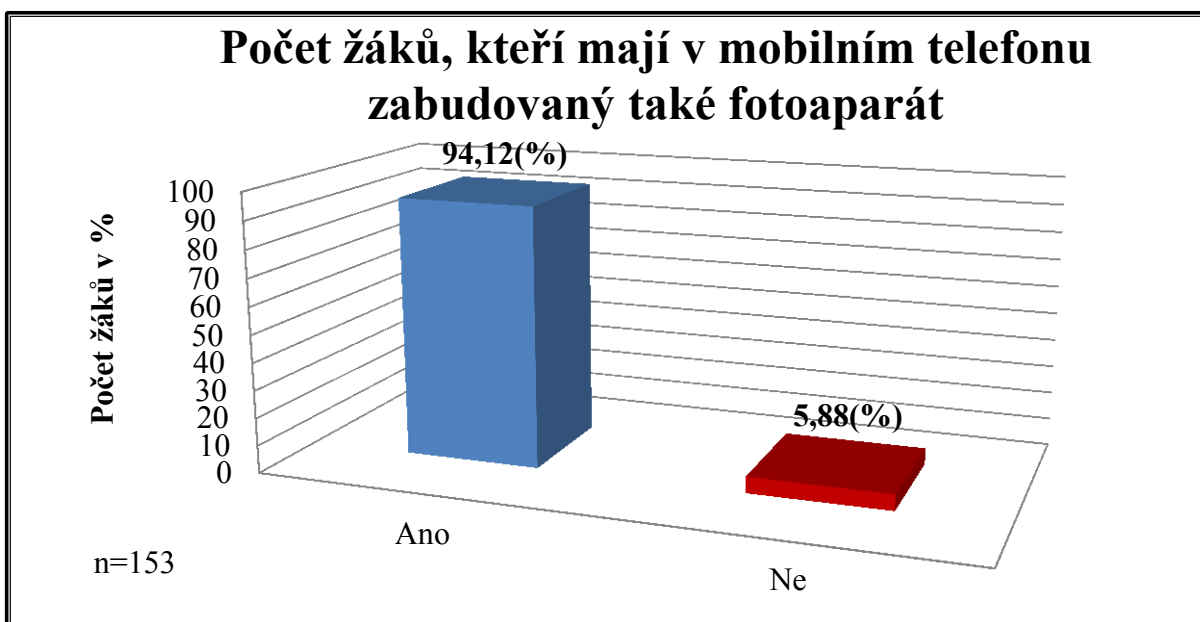
Počet žáků, kteří mají ve svém mobilním telefonu zabudovaný fotoaparát je taktéž velmi vysoký. Pouze 9 žáků ze 153, kteří mobilní telefon vlastní, uvedlo, že mají telefon bez fotoaparátu. Plných 94 % žáků si tedy může na svůj telefon pořizovat fotografie.

Tabulka 6 Počet žáků, kteří mají ve svém telefonu zabudovaný fotoaparát

Počet žáků, kteří mají ve svém telefonu zabudovaný fotoaparát	
Ano	Ne
144	9

n=153

Graf 5 Počet žáků, kteří mají v mobilním telefonu zabudovaný také fotoaparát

Otázka 7: Mají žáci doma připojení k internetu?

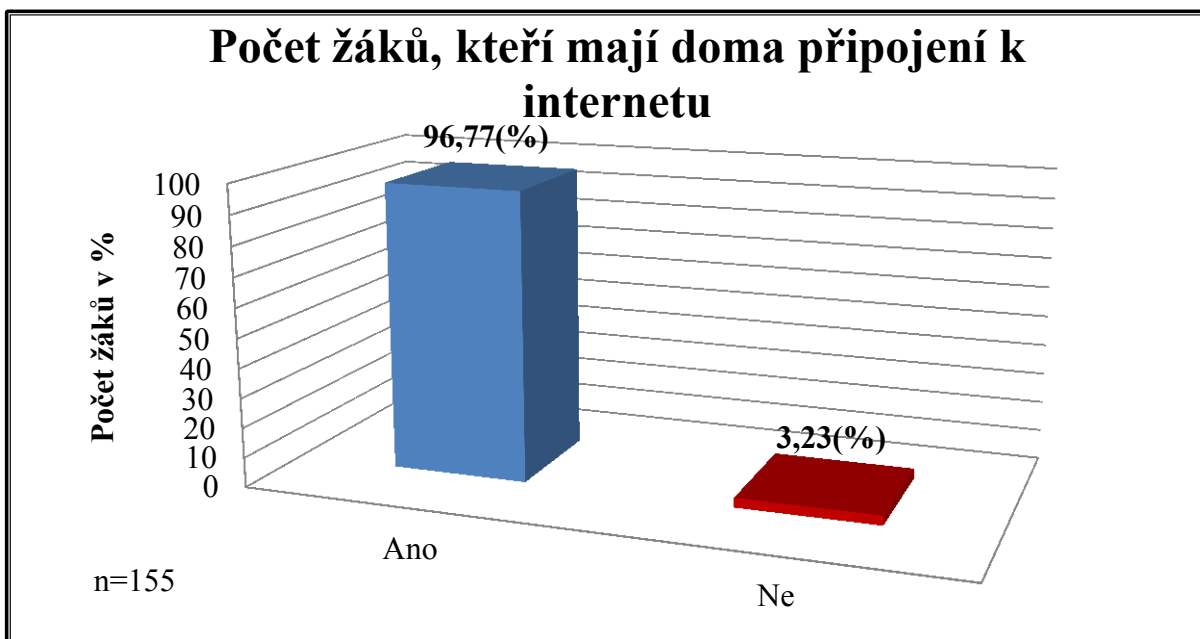
I co se týče připojení k internetu, je počet žáků, kteří se mohou připojit k internetu doma, vysoký. Pouhá tři procenta žáků nemají doma k internetu přístup.

Tabulka 7 Počet žáků, kteří mají doma připojení k internetu

Počet žáků, kteří mají doma připojení k internetu	
Ano	Ne
150	5

n=155

Graf 6 Počet žáků, kteří mají doma připojení k internetu

Otázka 8: Odeslali žáci někdy sexuálně laděný materiál jiné osobě?

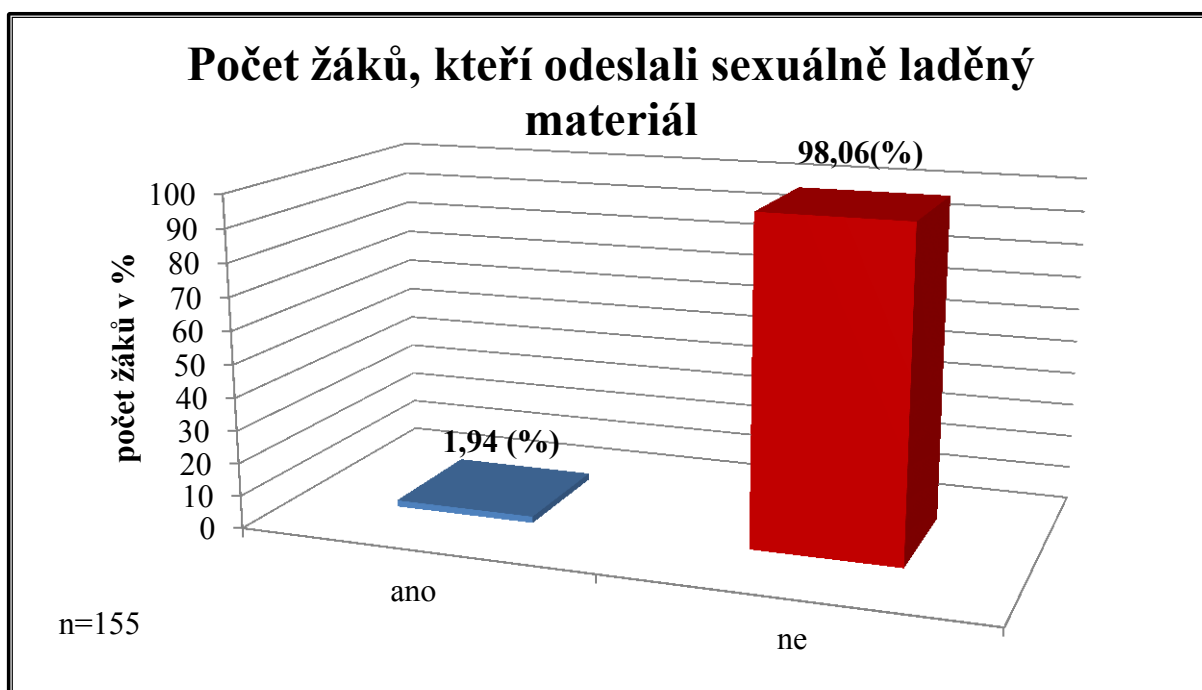
Z výzkumu vyplynulo, že sexuálně laděný materiál někdy odeslali 3 žáci z celkového počtu 155, tzn. necelá dvě procenta dotazovaných. Všichni tři žáci jsou žáky školy ve **městě**. V jednom případě se jedná o čtrnáctiletou dívku navštěvující 8. třídu, ve zbývajících dvou případech škol o patnáctileté **dívky**, které chodí do deváté třídy. Všechny tři dívky odeslaly sexuálně laděnou **fotografii**, a to **člověku, se kterým chodily**. Na otázku, proč sexuálně laděný materiál odeslaly, sice dívky neodpověděly, ale vzhledem k tomu, že fotografii odeslaly svému příteli, bychom se mohli domnívat, že šlo o jakousi romanci. Můžeme však jen hádat, zda byla fotka poslána z vlastní iniciativy, či si ji vyžádal přítel. Na vesnici k žádnému odesílání sexuálně explicitních materiálů nedošlo.

Tabulka 8 Počet žáků, kteří odeslali sexuálně laděný materiál

Počet žáků, kteří odeslali sexuálně laděný materiál	
Ano	Ne
3	152

n=155

Graf 7 Počet žáků, kteří odeslali sexuálně laděný materiál

Otázka 12: Umístili žáci někdy sexuálně laděný materiál na internet?

Na tuto otázku odpověděli všichni dotazovaní záporně. Nikdo z respondentů tedy sexuálně explicitní materiál na internet neuložil.

Otázka 16: Obdrželi žáci někdy sexuálně laděný materiál?

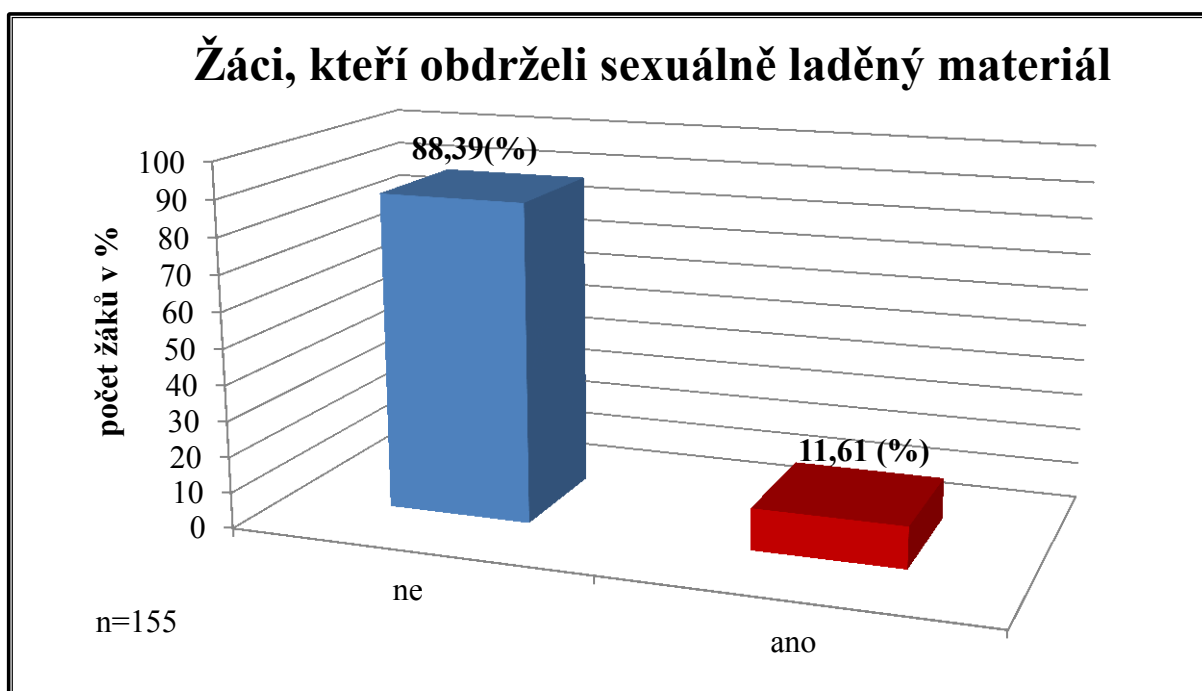
Sexuálně explicitní materiál obdrželo 18 respondentů, tzn. téměř 12 % z celkového počtu 155. Jednalo se o deset žáků navštěvujících školu ve městě a 8 žáků navštěvující školu na vesnici. Co se pohlaví týče, sexuálně laděný materiál někdy dostalo 10 chlapců a 8 dívek. Nejvíce recipientům bylo patnáct let (celkem 7).

Tabulka 8 Žáci, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál

Obdrželi žáci nějaký sexuální materiál?	
Ano	Ne
18	137

n=155

Graf 8 Žáci, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál

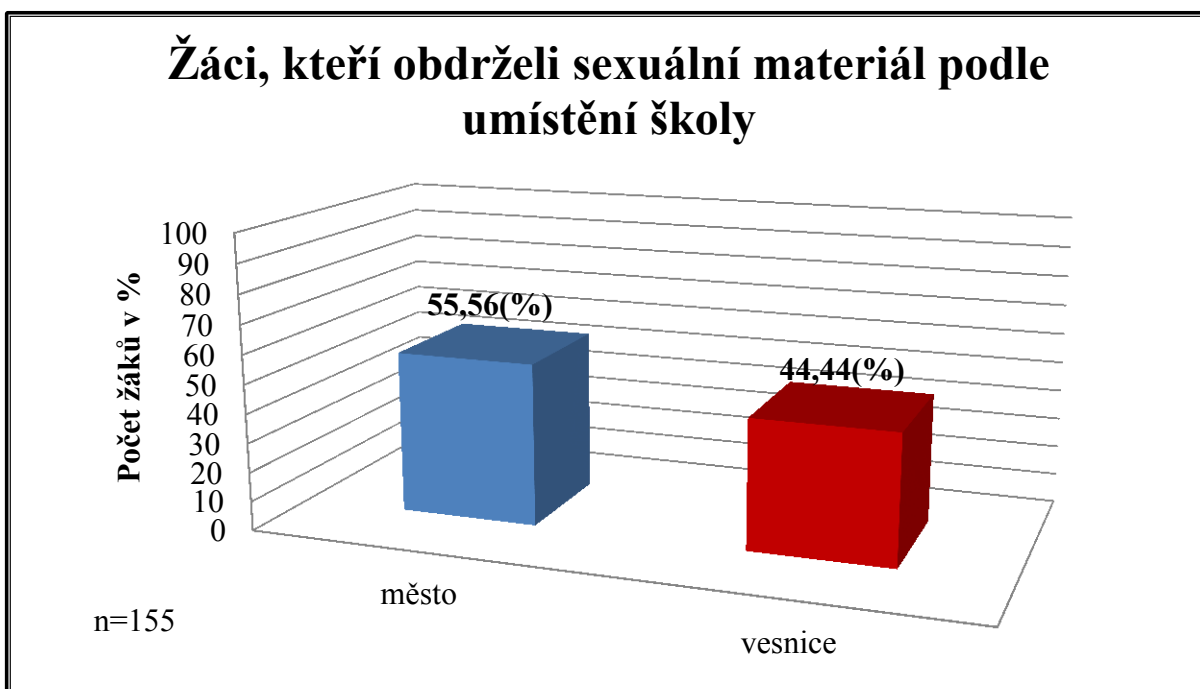

Tabulka 9 Rozdělení žáků, kteří obdrželi sexuální materiál podle bydliště a pohlaví

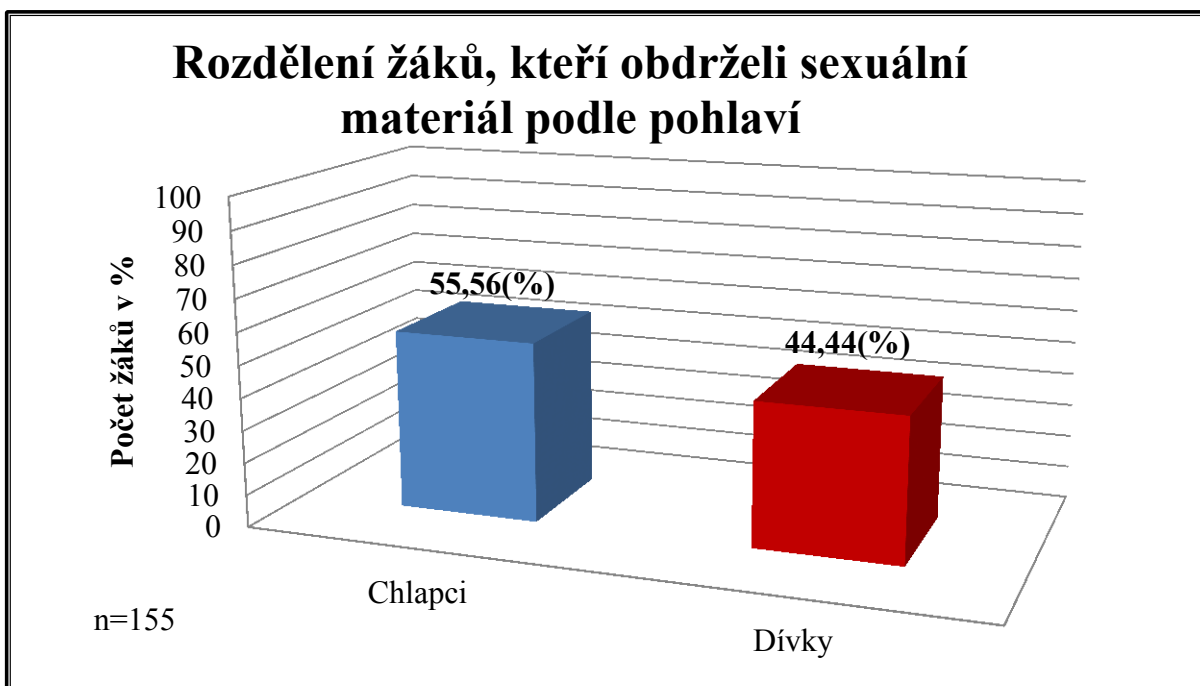
Žáci, kteří obdrželi nějaký sexuálně laděný materiál		
	Vesnice	Město
Chlapci	5	5
Dívky	3	5

n=155

Graf 9 Žáci, kteří obdrželi sexuální materiál podle umístění školy

Graf 10 Rozdělení žáků, kteří obdrželi sexuální materiál podle pohlaví

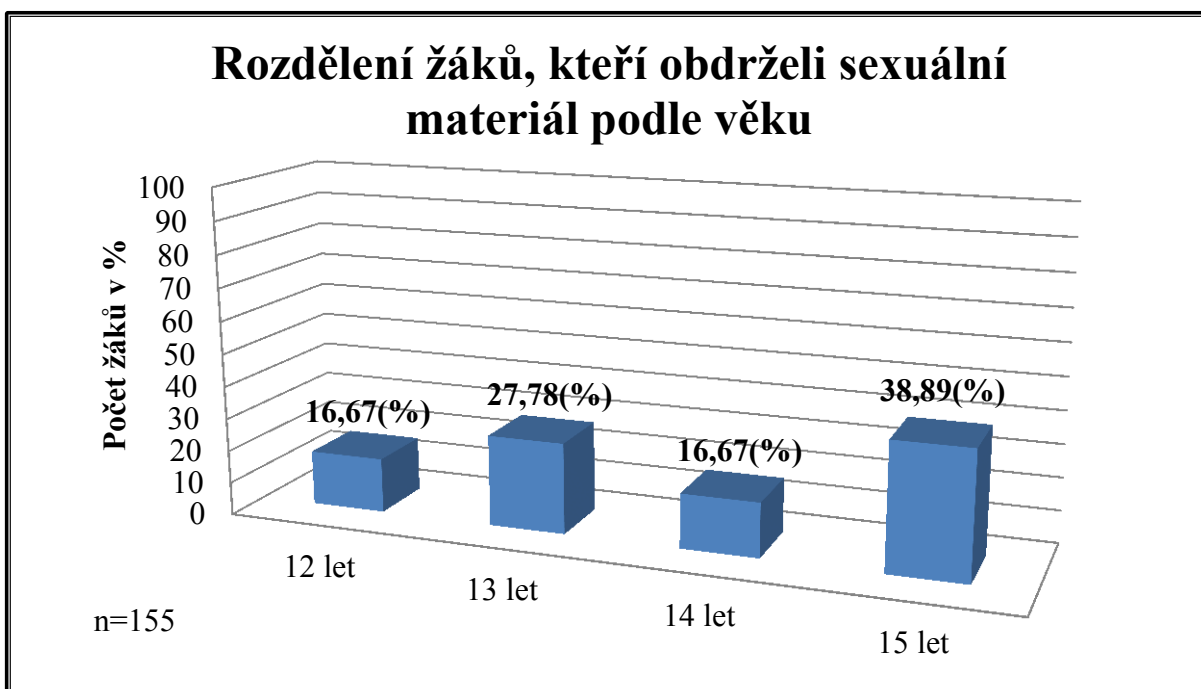

Tabulka 10 Počet žáků, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál podle věku

Počet žáků, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál podle věku			
12 let	13 let	14 let	15 let
3	5	3	7

n=155

Graf 11 Rozdělení žáků, kteří obdrželi sexuální materiál podle věku

Otázka 17: O jaký typ materiálu se v případě jeho obdržení jednalo?

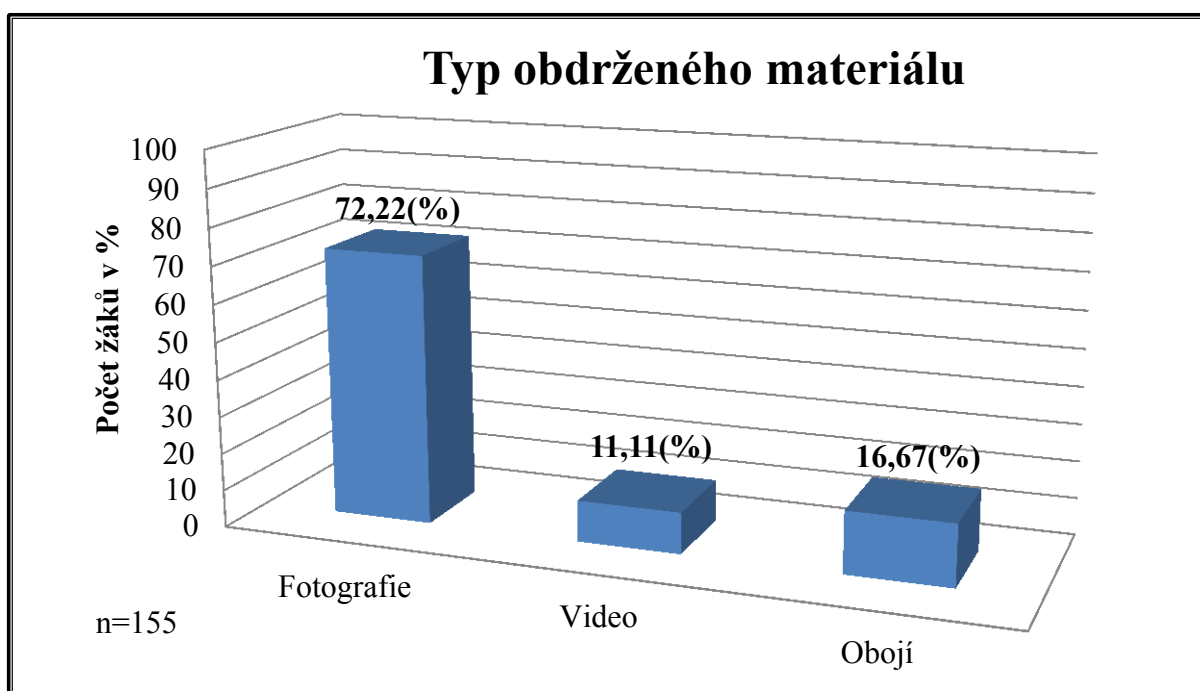
Třináct dotazovaných obdrželo od někoho sexuálně laděnou fotografii, dva respondenti obdrželi video a ve třech případech se jednalo o fotografii i video.

Tabulka 11 Typ obdrženého materiálu

Typ obdrženého materiálu		
Fotografie	Video	Obojí
13	2	3

n=155

Graf 12 Typ obdrženého materiálu

Otázka 18: Kam byl žákům sexuálně laděný materiál poslán?

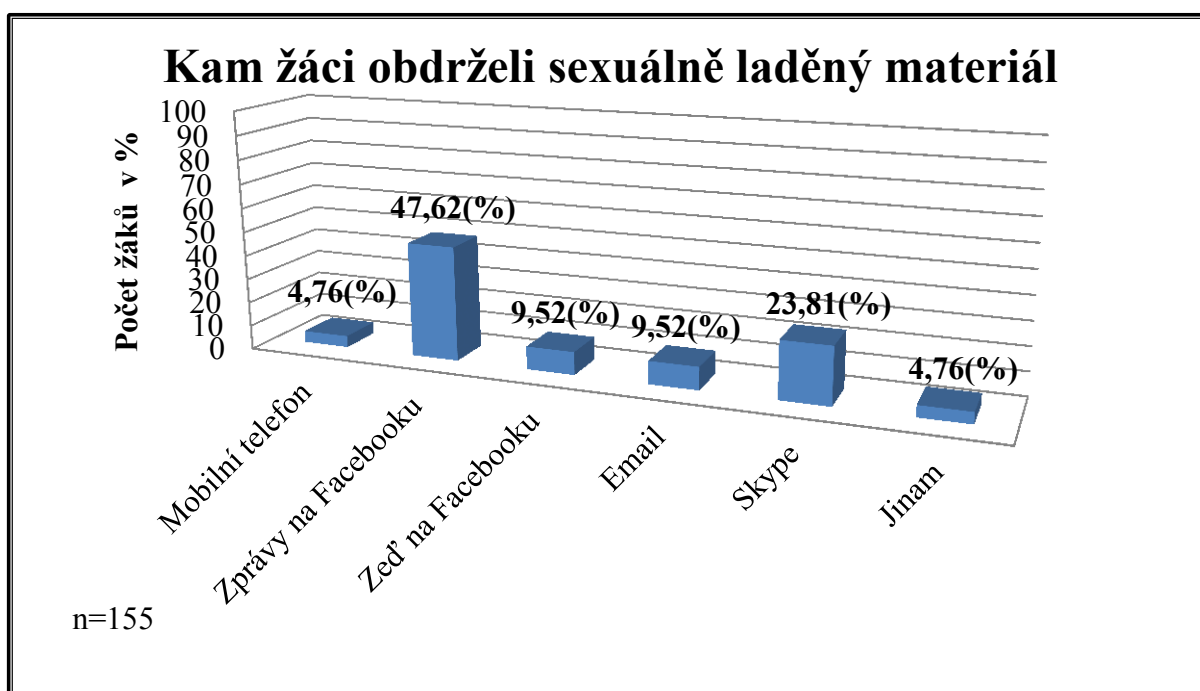
Nejvíce dotazovaným přišel sexuálně explicitní materiál do zpráv na sociální síti Facebook (10), což jen dokládá to, jak moc je tato sociální síť mezi mladistvými populární. Druhým nejčastějším místem byl Skype (5), poté následoval e-mail a zeď na Facebooku, pouze jedné osobě přišel materiál na mobilní telefon a rovněž jedna osoba obdržela materiál na sociální síť omegle.com.

Tabulka 12 Kam byl žákům sexuálně laděný materiál poslán

Kam byl žákům sexuálně laděný materiál poslán	
Mobilní telefon	1
Zprávy na Facebooku	10
Zeď na Facebooku	2
Email	2
Skype	5
Jinam	1

n=155

Graf 13 Kam byl žákům sexuálně laděný materiál poslán

Otázka 19: Od koho žáci sexuálně laděný materiál obdrželi?

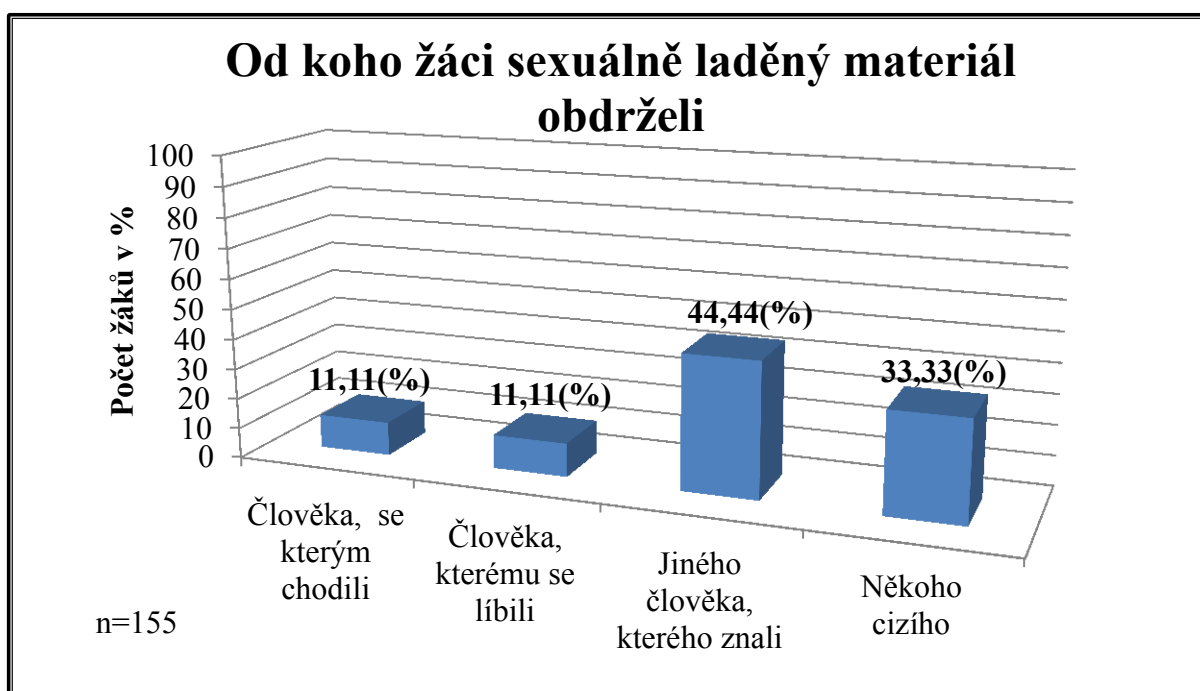
Dva respondenti dostali sexuálně explicitní materiál od člověka, se kterým v tu dobu chodili. Další dva dotazovaní od člověka, kterému se líbili. Nejvíce žáků (8) obdrželo takovýto materiál od jiné osoby, kterou znali, a celkem šesti respondentům přišel materiál od někoho cizího. Zde je nutno upozornit na poměrně velký počet žáků, kteří obdrželi materiál od cizího člověka. Těm žákům, kteří by se s tímto problémem nesvěřili rodičům a chtěli by s odesílatelem například dále komunikovat, by mohlo hrozit velké nebezpečí.

Tabulka 13 Od koho žáci sexuálně laděný materiál obdrželi

Od koho žáci sexuálně laděný materiál obdrželi	
Člověka, se kterým chodili	2
Člověka, kterému se líbili	2
Jiného člověka, kterého znali	8
Někoho cizího	6

n=155

Graf 14 Od koho žáci sexuálně laděný materiál obdrželi

Otázka 20:Obdrželi žáci někdy SMS se sexuálním obsahem?

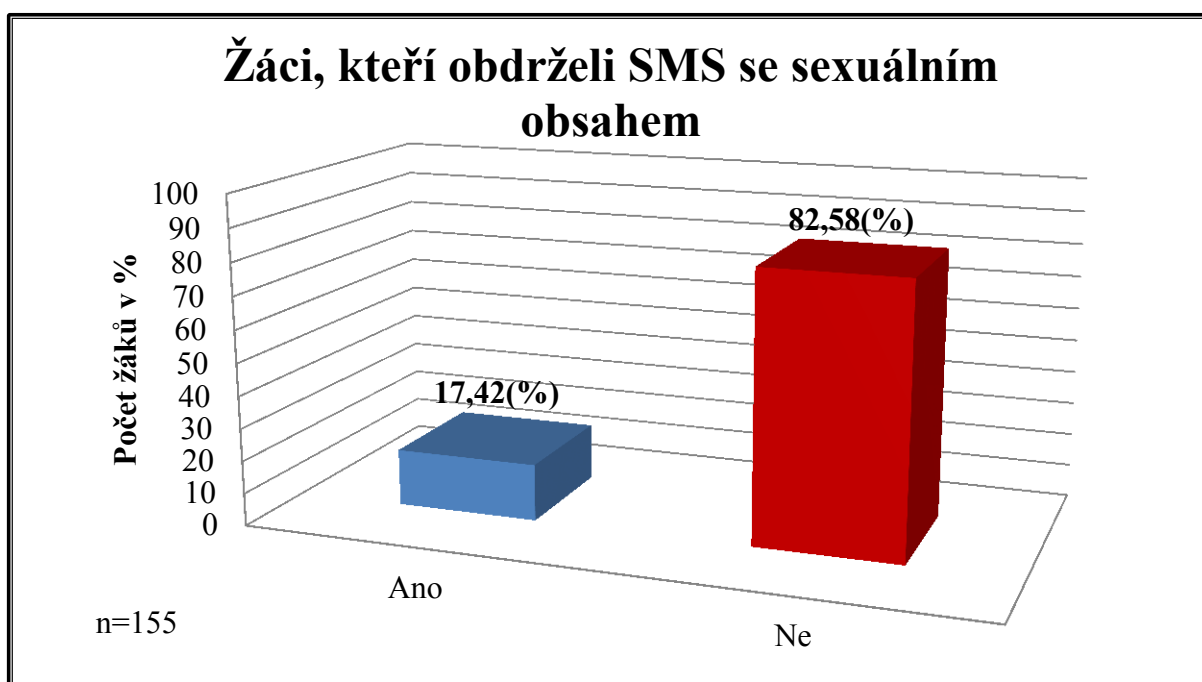
SMS se sexuálním obsahem někdy obdrželo 27 žáků, z toho 20 žáků ze školy ve městě a 7 žáků, kteří navštěvovali školu na vesnici. Takovýto rozdíl již můžeme považovat za celkem velký nepoměr. Co se pohlaví týče, obdrželo sexuálně laděnou zprávu 14 děvčat a 13 chlapců. Nejčastěji se jednalo o žáky ve věku 15 let (12 žáků).

Tabulka 14 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem

Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem	
Ano	Ne
27	128

n=155

Graf 15 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem

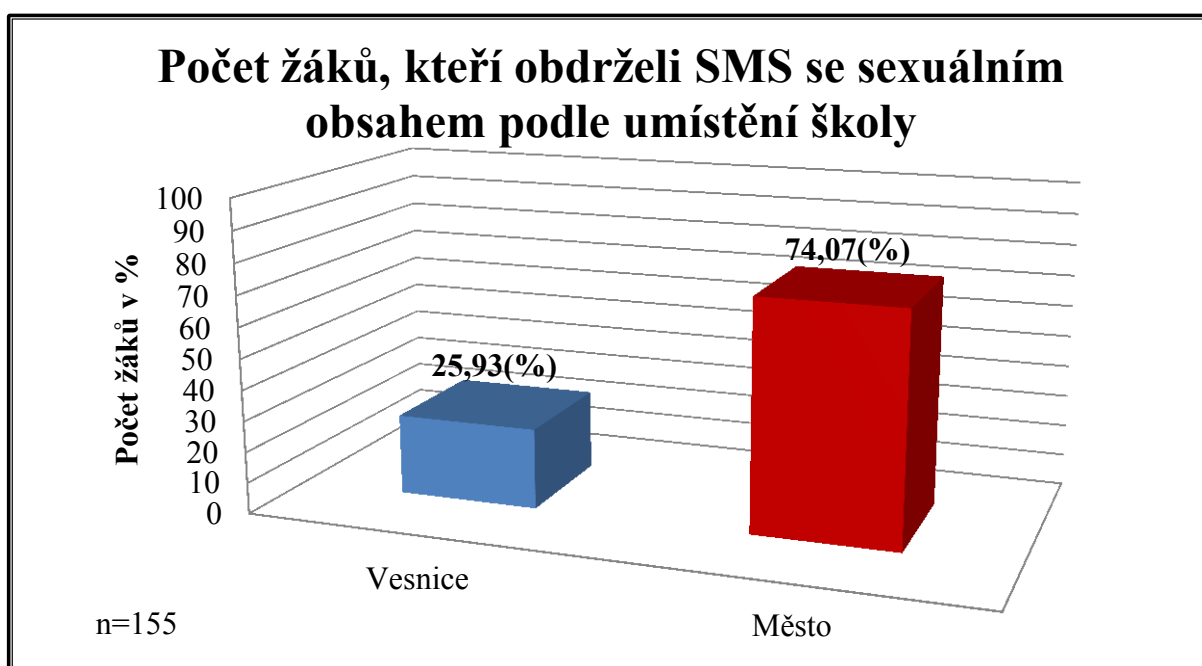

Tabulka 15 Obdržení SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků a umístění školy

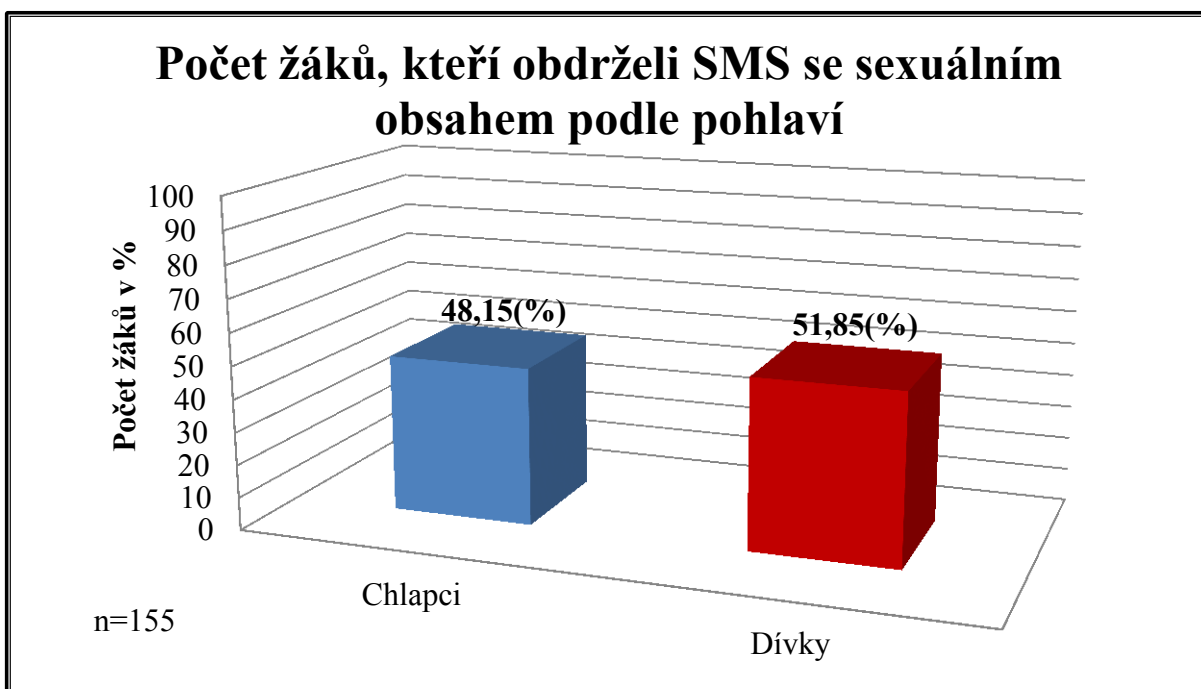
Obdržení SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků a umístění školy		
	Vesnice	Město
Chlapci	3	10
Dívky	4	10

n=155

Graf 16 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle umístění školy

Graf 17 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví

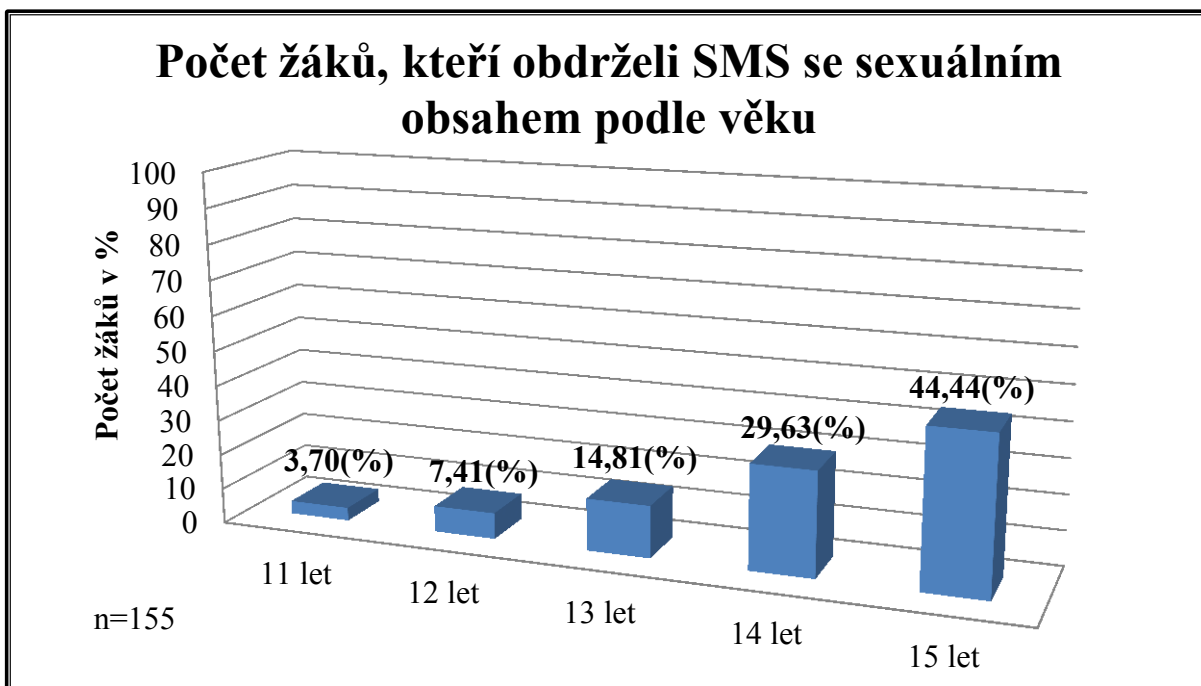

Tabulka 16 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle věku

Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle věku				
11 let	12 let	13 let	14 let	15 let
1	2	4	8	12

n=155

Graf 18 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle věku

Otázka 21: Jaká byla četnost obdržení SMS se sexuálním obsahem:

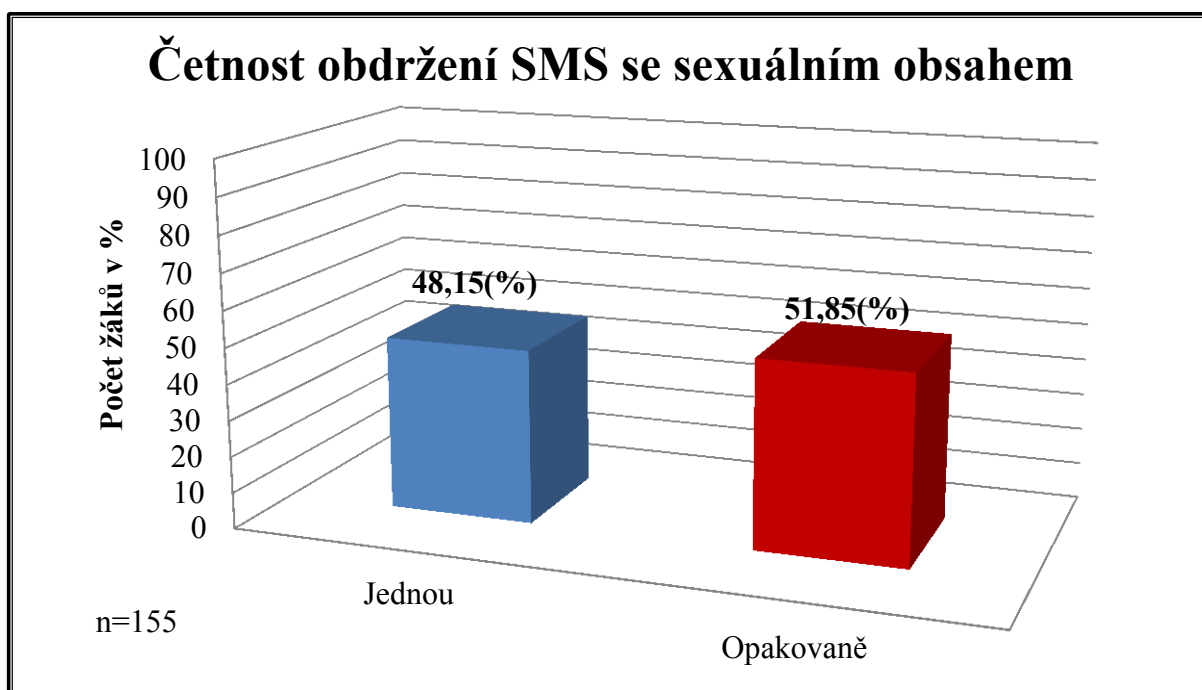
13 žáků uvedlo, že SMS se sexuálním obsahem dostalo pouze jednou, 14 žáků dostávalo takovéto zprávy opakovaně. Opakovaně dostávali zprávy především starší žáci ve věku 14-15 let.

Tabulka 17 Četnost obdržení SMS se sexuálním obsahem

Četnost obdržení SMS se sexuálním obsahem	
Jednou	Opakovaně
13	14

n=155

Graf 19 Četnost obdržení SMS se sexuálním obsahem

Otázka 22: Vyvolala SMS zpráva se sexuálním obsahem v recipientech příjemné, nepříjemné pocity, nebo jim to bylo lhostejné?

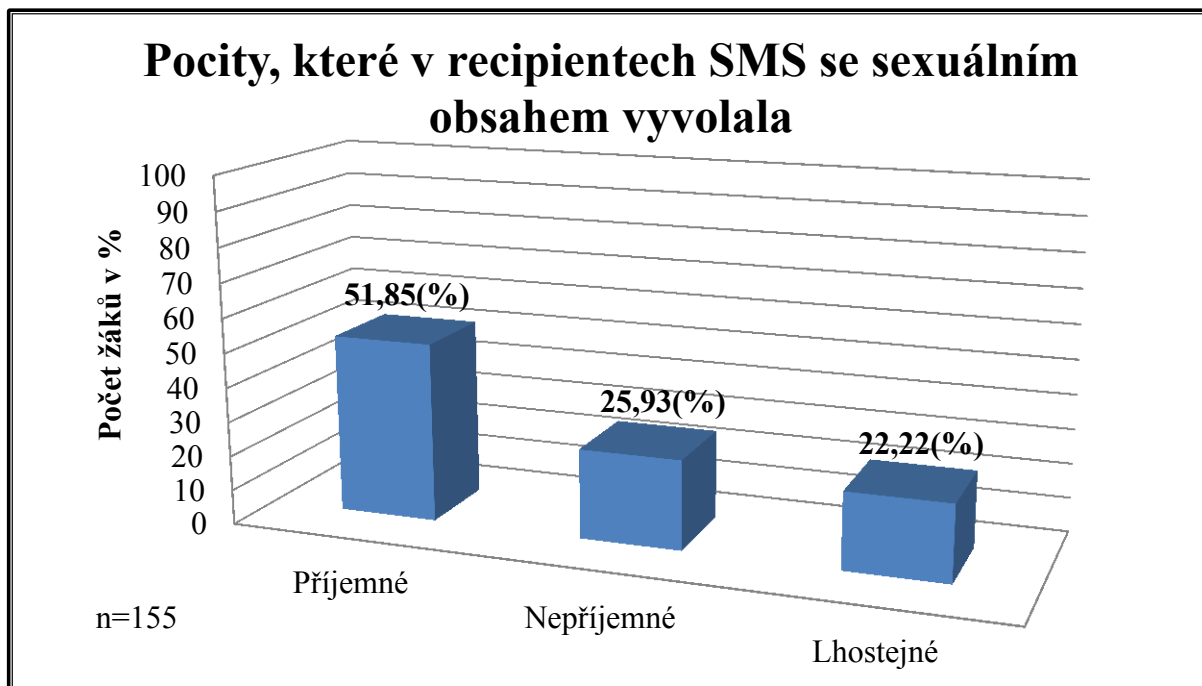
Většina žáků měla z obdržení SMS zprávy se sexuálním podtextem příjemné pocity. Jednalo se převážně o starší žáky ve věku 14-15 let. Sedm žáků uvedlo, že zažívalo nepříjemné pocity. Zbývajícím šesti dotazovaným to bylo lhostejné.

Tabulka 18 Pocity, které v recipientech SMS se sexuálním obsahem vyvolala

Pocity, které v recipientech SMS se sexuálním obsahem vyvolala		
Příjemné	Nepříjemné	Lhostejné
14	7	6

n=155

Graf 20 Pocity, které v recipientech SMS se sexuálním obsahem vyvolala

Otázka 22: Odeslali žáci někdy SMS se sexuálním podtextem?

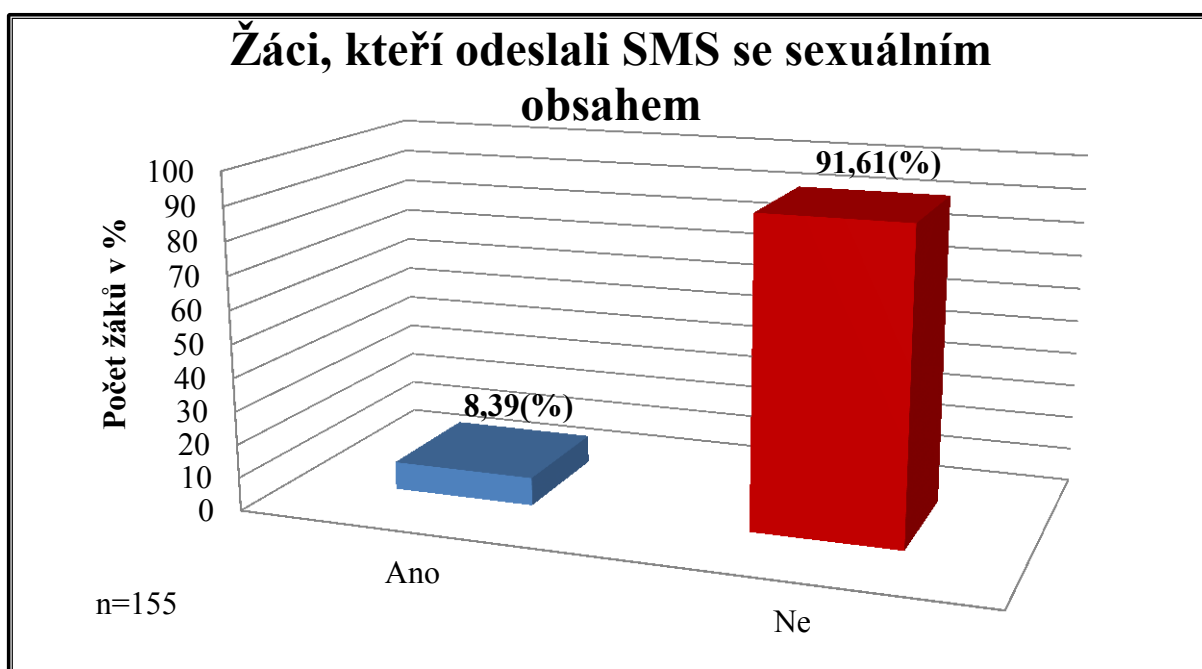
SMS se sexuálním obsahem odeslalo celkem 13 žáků, což je tedy o něco méně, než jich takovou SMS dostalo. Zprávy odesílali pouze starší žáci, konkrétně žáci ve věku 14-15 let. Bylo zjištěno, že velké množství žáků, kteří SMS se sexuálním podtextem poslali, navštěvují školu ve městě (celkem 9). Co se pohlaví týče, je podíl osob vyrovnaný. Zprávu se sexuálním obsahem někdy odeslalo 6 dívek a 7 chlapců.

Tabulka 19 Počet žáků, kteří někdy odeslali sexuálně laděný materiál

Počet žáků, kteří někdy odeslali sexuálně laděný materiál	
Ano	Ne
13	142

n=155

Graf 21 Žáci, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem

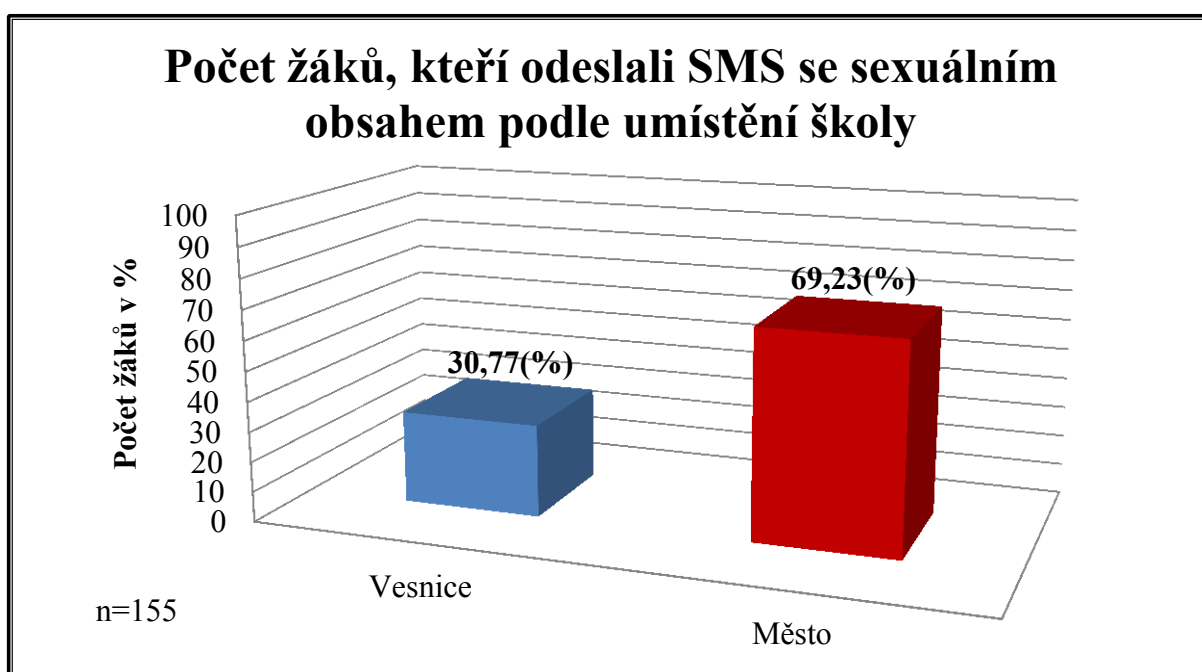

Tabulka 20 Odeslání SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků a umístění školy

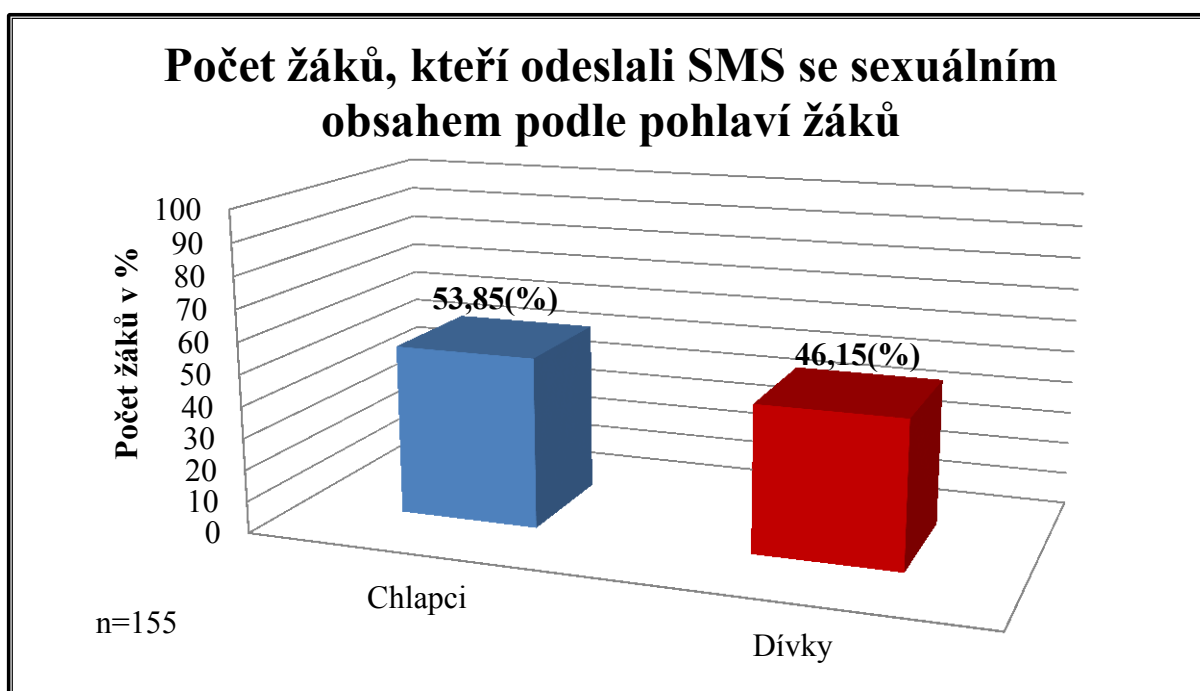
Odeslání SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků a umístění školy		
	Vesnice	Město
Chlapci	3	4
Dívky	1	5

n=155

Graf 22 Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle umístění školy

Graf 23 Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků

Tabulka 21 Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle věku

Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle věku	
14 let	15 let
3	10

n=155

Otázka 25: Proč žáci SMS se sexuálním obsahem odeslali?

Na tuto otázku odpovědělo 9 žáků z celkového počtu 13. Nejvíce z nich (5) uvedlo, že SMS se sexuálním obsahem poslali osobě, kterou milují. Další tři uvedlo jako důvod pro odeslání zprávy nudu. Jeden dotazovaný uvedl, že zprávu odeslal pro žert.

Otázka 26: Považují žáci sexting za riskantní či nikoliv?

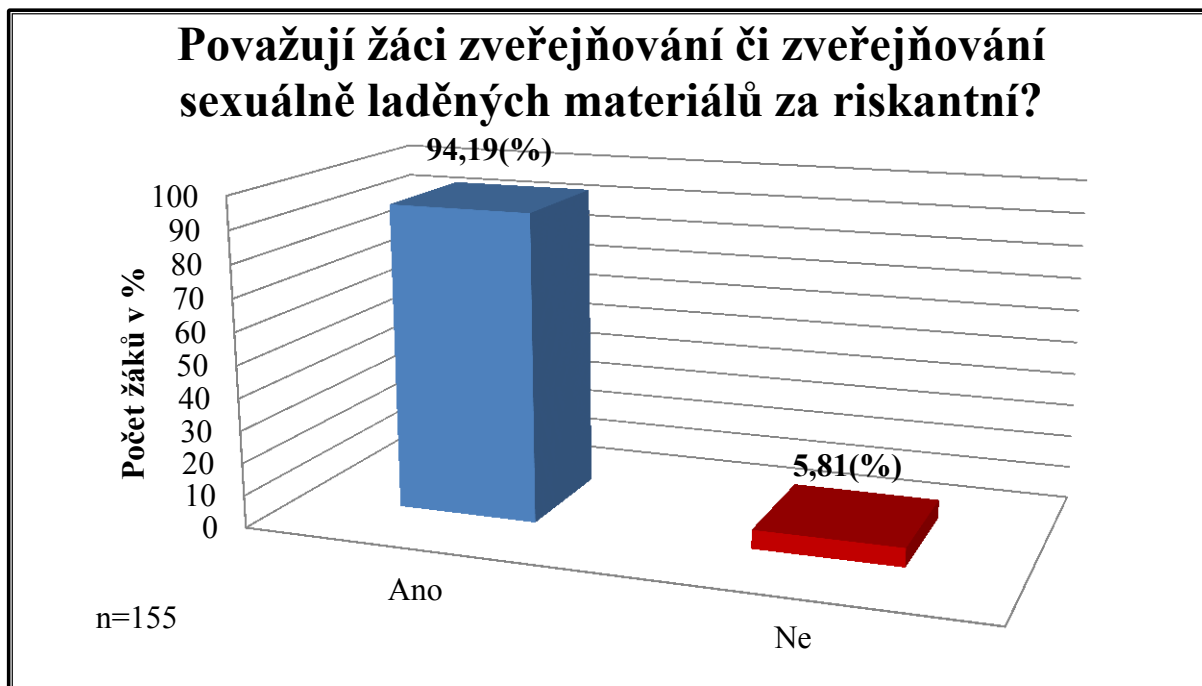
Sexting nepovažuje za riskantní pouze 9 žáků, což činí necelých 6 %. To je velmi malé číslo, které může vypovídat o tom, že žáci jsou o rizicích tohoto jevu dostatečně informováni.

Tabulka 22 Počet žáků, kteří považují sexting za riskantní

Počet žáků, kteří považují sexting za riskantní	
Ano	Ne
146	9

n=155

Graf 24 Počet žáků, kteří považují sexting za riskantní

Otázka 27: Proč si žáci myslí, že sexting je, či není riskantní?

Jako nejčastější důvody, proč může být sexting riskantní, žáci uvádějí, že by se pořízený materiál mohl dostat do rukou někoho, ke komu by nechtěli, aby se dostal. Žáci jsou si taktéž vědomi, že sexuálně laděné materiály mohou být lehce zneužitelné. Poměrně velký počet žáků uvedlo, že pokud není dotyčným osobám 18let, jedná se o trestný čin. Dále často zmiňovali fakt, že se v prostředí internetu nachází hodně pedofilů apod. Ti z žáků, kteří uvedli, že sexting za riskantní nepovažují, uvedli jako zdůvodnění, že „je to přirozené.“ Ne všichni žáci však své rozhodnutí zdůvodňovali.

Výběr některých odpovědí v autentickém znění:¹¹⁶

- *K materiálům se může kdykoliv kdokoli dostat - může je vidět naše rodina, přátelé.*
- *Jednou budeme starší, budeme mít rodinu, děti, ...*
- *Člověka se to může dotknout.*

¹¹⁶ Odpovědi nebyly stylisticky upravovány.

- *Můžu zažít sexuální obtěžování.*
- *Někdo toho může zneužít.*
- *Je to neslušné a lidé by se měli na internetu chovat slušně.*
- *Někdo na to může přijít a mohl bych mít problémy.*
- *Mohli by po nás jít úchyláci.*
- *Člověk neví, kdo za tím stojí.*
- *Protože by mě mohl někdo vydírat.*
- *Nikdy nevíme, kdo toho využije, kde to zveřejní a kdo všechno to uvidí.*
- *Protože to může poslat ostatním a můžou se posmívat.*
- *Nikdy nevím, kdo za počítačem je.*
- *Je to nezákonné.*
- *Ne internetu je plno pedofilů.*
- *Pro někoho to může být nepříjemné.*
- *Je to nevhodné pro ty, co nemají 18.*
- *Protože to může řešit Policie.*
- *Je to trestný čin.*
- *Může dojít k sebevraždě.*
- *Protože nás někdo najde a potom znásilní nebo zabije.*
- *Může to být použito proti mně.*
- *Je to příliš osobní.*
- *Protože je to hnusné, odporné zneužívání. Můžeme někoho naštvat a ztrapnit. Tohle je odporná věc.*
- *Mohlo by mě to uvést do nepříjemné situace.*
- *Ponížím tím druhou osobu.*
- *Myslím, že by mě potom mohl někdo vydírat za peníze nebo něco podobného.*
- *Mně to celkově přijde na hlavu, není to správné se vůbec takhle vystavovat a nedokážu pochopit, jak to někdo může udělat.*
- *Může se to dostat do špatných rukou.*
- *Potom by to někdo sdílel a věděl by o tom celý Facebook.*
- *Ten daný to může dát na web.*
- *Když to někam umístím, nabádám tak ostatní osoby.*
- *Můžou se k tomu dostat nezletilí.*
- *Přijde mi to neslušné a nezletilé osoby z toho můžou mít velmi nepříjemné problémy, za které si ovšem můžou SAMI.*

- *Člověk by si měl svého těla vážit a ne ho zveřejňovat jen tak někomu.*

Dále žáci sdělují, že:

- *Někomu to může být nepříjemné.*
- *Sexting je riskantní pouze v nízkém věku.*
- *Spíše než riskantní je to špatné, zvláště v tomhle věku.*

Závěr

V praktické části naší diplomové práce jsme si kladli za cíl zjistit, do jaké míry a v jaké podobě se žáci 2. stupně základních škol setkávají se sextingem. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že pouze velmi nízké procento žáků (přesně necelá 2 %) někdy odeslalo sexuálně explicitní materiál jiné osobě. S potěšením můžeme konstatovat, že co se týče umísťování těchto materiálů na internet, dopadl výzkum ještě lépe. Materiál sexuálního charakteru neumístil na internet ani jeden žák.

Počet žáků, kteří nějaký sexuálně laděný materiál obdrželi od jiné osoby, byl však již vyšší – činil téměř 12 %. Jednalo se jak o fotografie, tak v některých případech i o videa. Zda se jednalo o žáky navštěvující školu ve městě či na vesnici, zde nehrálo významnější roli. Počty byly vyrovnány, i co se pohlaví dotazovaných týče. Nejčastějším místem, kam byl žákům materiál zaslán, byly zprávy na sociální síti Facebook. Tato síť se v posledních letech těší obrovské popularitě po celém světě. Zvláště mezi dospívajícími uživateli internetu je velmi oblíbená, a proto není divu, že i v našem šetření zaujímá mimořádné postavení.

Znepokojující může být ten fakt, že nezanedbatelnému množství žáků přišel sexuálně explicitní materiál od úplně cizí osoby. Je důležité, aby zejména mladší děti věděly, že se nejedná o běžnou věc a v případě, že takovýto materiál obdrží, pověděli o celé věci dospělé osobě, nejlépe rodičům.

Ve výzkumu jsme zabývali i rozesíláním a přijímáním textových zpráv se sexuálním podtextem. K poslání zprávy se přiznalo přibližně 8 % žáků, přičemž se jednalo především o žáky navštěvující školu ve městě. Ve většině případů šlo o patnáctileté žáky. Tyto zprávy mohou souviset s hledáním vlastní sexuální identity, kterou si žáci v tomto věku již začínají vytvářet. Poměrně velké procento žáků (17 %) dále uvedlo, že někdy sexuálně laděnou zprávu obdrželo. Opět zde vidíme větší podíl žáků navštěvující školu ve městě. Je nutno dodat, že ve většině případů dostávali starší žáci textové zprávy se sexuální tematikou opakovaně a tyto zprávy v nich vyvolávaly zpravidla příjemné pocity. Mladší respondenti oproti tomu uváděli, že z přijetí zprávy měli pocity spíše nepříjemné.

Na závěr bychom chtěli říci, že ač výsledky výzkumy dopadly oproti celorepublikovým průzkumům pozitivně, je důležité, aby všichni rodiče, učitelé a vůbec všechny osoby, které s dětmi a dospívajícími přicházejí do styku, měli na paměti, že tento fenomén již existuje a ve svých různých podobách se vyskytuje právě v bezprostřední blízkosti pubescentů. V dnešním světě, kterému vládou moderní informační technologie jako mobilní telefony či internet, je potřeba, aby jak rodiče, tak jejich děti měli přehled o možných

nebezpečích, které toto prostředí přináší, a dále aby znali a rovněž dodržovali zásady bezpečného užívání těchto technologií. Žáci by v neposlední řadě měli vědět, na koho se v případě potřeby mohou obrátit.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Pohlaví dotazovaných

Tabulka 2 Stáří dotazovaných žáků

Tabulka 3 Počet žáků ve třídě

Tabulka 4 Rozdělení žáků podle umístění školy

Tabulka 5 Počet žáků s vlastním mobilním telefonem

Tabulka 6 Počet žáků, kteří mají ve svém telefonu zabudovaný fotoaparát

Tabulka 7 Počet žáků, kteří mají doma připojení k internetu

Tabulka 8 Žáci, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál

Tabulka 9 Rozdělení žáků, kteří obdrželi sexuální materiál podle bydliště a pohlaví

Tabulka 10 Počet žáků, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál podle věku

Tabulka 11 Typ obdrženého materiálu

Tabulka 12 Kam byl žákům sexuálně laděný materiál poslán

Tabulka 13 Od koho žáci sexuálně laděný materiál obdrželi

Tabulka 14 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem

Tabulka 15 Obdržení SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků a umístění školy

Tabulka 16 Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle věku

Tabulka 17 Četnost obdržení SMS se sexuálním obsahem

Tabulka 18 Pocity, které v recipientech SMS se sexuálním obsahem vyvolala

Tabulka 19 Počet žáků, kteří někdy odeslali sexuálně laděný materiál

Tabulka 20 Odeslání SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků a umístění školy

Tabulka 21 Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle věku

Tabulka 22 Počet žáků, kteří považují sexting za riskantní

SEZNAM GRAFŮ

- Graf 1* Rozdělení žáků podle tříd na vesnici
- Graf 2* Rozdělení žáků podle tříd ve městě
- Graf 3* Počet žáků podle umístění školy
- Graf 4* Počet žáků s vlastním mobilním telefonem
- Graf 5* Počet žáků, kteří mají v mobilním telefonu zabudovaný také fotoaparát
- Graf 6* Počet žáků, kteří mají doma připojení k internetu
- Graf 7* Počet žáků, kteří odeslali sexuálně laděný materiál
- Graf 8* Žáci, kteří obdrželi sexuálně laděný materiál
- Graf 9* Žáci, kteří obdrželi sexuální materiál podle umístění školy
- Graf 10* Rozdělení žáků, kteří obdrželi sexuální materiál podle pohlaví
- Graf 11* Rozdělení žáků, kteří obdrželi sexuální materiál podle věku
- Graf 12* Typ obdrženého materiálu
- Graf 13* Kam byl žákům sexuálně laděný materiál poslán
- Graf 14* Od koho žáci sexuálně laděný materiál obdrželi
- Graf 15* Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem
- Graf 16* Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle umístění školy
- Graf 17* Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví
- Graf 18* Počet žáků, kteří obdrželi SMS se sexuálním obsahem podle věku
- Graf 19* Četnost obdržení SMS se sexuálním obsahem
- Graf 20* Pocity, které v recipientech SMS se sexuálním obsahem vyvolala
- Graf 21* Žáci, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem
- Graf 22* Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle umístění školy
- Graf 23* Počet žáků, kteří odeslali SMS se sexuálním obsahem podle pohlaví žáků
- Graf 24* Počet žáků, kteří považují sexting za riskantní

LITERATURA

BINAROVÁ, Ivana. Období dospívání. In *Přehled vývojové psychologie*. Olomouc: UP, 2008, s. 101-111. ISBN: 978-80-244-2141-4.

BLATNÍKOVÁ, Šárka. *Pachatelé komerčního sexuálního zneužívání dětí*. Praha: Kufr, 2009. ISBN: 978-80-7338-091-5.

ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. Praha: Portál, 2001-2007. ISBN: 978-80-7367-273-7.

DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex. Forma internetové komunikace*. Praha: Triton, 2005. ISBN: 80-7254-636-8.

CHRÁSKA, Miroslav. *Úvod do výzkumu v pedagogice*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 8024413671.

KAREŠOVÁ Karla. Sexuálně motivovaná trestná činnost páchaná na dětech. In *Sexuální agrese. Zásilnění z pohledu medicíny a práva*. Praha: Maxdorf, 2008, s. 168 - 181. ISBN: 978-80-7345-161-5.

KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha, Portál: 2005. ISBN: 80-7367-014-3.

KOPECKÝ, Kamil. *Moderní trendy v E-komunikaci*. Olomouc: Hanex, 2007. ISBN: 978-80-85783-78-0.

KOPECKÝ, Kamil. Sexting among Czech Preadolescents and Adolescents. In *The New Educational Review*. Korun: 2012, Vol. 28, No. 2., s. 39-48. ISSN:1732-6729.

KOPECKÝ, Kamil, KREJČÍ, Veronika. *Nebezpečí elektronické komunikace 2*. Olomouc: 2010-2011.

KOPECKÝ, Kamil, aj. *Nebezpečí internetové komunikace III*. Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, ISBN: 978-80-244-3087-4.

KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana. Kybernetická šikana*. Olomouc: 2010. ISBN 978-80-254-7791-5.

LAINOVÁ, Monika. Šikana. In *Děti a jejich problémy*. Sdružení Linky bezpečí: 2007. ISBN 978-80-254-1372-2.

MALÍKOVÁ, Barbora. Sexuální vyzrávání a internet. In *Děti a online rizika*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012, s. 136-153. ISBN: 978-80-904920-2-8.

ORVIN, George. *Dospívání: kniha pro rodiče*. Praha: Grada, 2001. ISBN: 80-247-0124-3.

PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky: vývoj člověka do 15 let*. Praha: SPN, 1971.

ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet. Děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton 2003. ISBN: 80-7254-360-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN: 80-246-0956-8.

VANÍČKOVÁ, E. *Cesta za poznáním šikany, šikanování mezi dětmi*. Praha: Česká společnost na ochranu dětí, Růžová linka, 2002.

INTERNETOVÉ ZDROJE

A Thin Line: 2009 AP-MTV Digital Study: Executive Summary. Associated Press and MTV: 2009. Dostupné z: http://www.athinline.org/MTV-AP_Digital_Abuse_Study_Executive_Summary.pdf.

BLINKA, Lukáš. Jak komunikujeme přes internet: bez ostychu a zábran! *Blog Aktuálně. cz* [online]. c 1999 – 2013 [cit. 2013-02-14]. Dostupné z: <http://blog.aktualne.centrum.cz/blogy/david-smahel.php?itemid=9645>.

Cyberbullying, Sexting, and Parental Controls. Cox Communications: 2009, dostupné z: http://www.cox.com/takecharge/safe_teens_2009/media/2009_teen_survey_internet_and_wireless_safety.pdf.

České děti ohrožuje internet víc než jinde v Evropě. *Lidovky.cz* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-05]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/na-ceske-deti-ciha-na-internetu-vic-nebezpeci-nez-jinde-v-eu-pnx-/media.aspx?c=A120711_202548_ln-media_ase.

FIALOVÁ, Barbora. Škola, jejíž angličtinářku natočili při souloži, zavádí morální kodex. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/skola-jejiz-anglictinarku-natocili-pri-soulozi-zavadi-moralni-kodex-1jg-/brno-zpravy.aspx?c=A090305_160401_brno_jag.

FINKELHOR, David a kol., *Prevalence and Characteristics of Youth Sexting: National Study*. American Academy of Pediatrics: 2012. Dostupné z : www.pediatrics.org/cgi/doi/10.1542/peds.2011-1730.

HONUS, Aleš. Muž v Ostravě svedl dítě přes internet k sexu, poté i prostituci. *Novinky* [online]. c 2003 - 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/222883-muz-v-ostrove-svedl-dite-pres-internet-k-sexu-pote-i-k-prostituci.html>.

Jak zvládnout kyberšikanu. *Saferinternet.cz*. [online]. c 2008-2012 [cit. 2013-02-08]. Dostupné z: <http://www.bezpecne-online.cz/viewdownload/3/8>.

JOLICOEUR, Miranda, ZEDLEWSKI, Edwin (2010). *Much Ado about Sexting*. USA: National Institute of Justice. Dostupné z: <http://www.ncrjs.gov/pdffiles1/nij/230795.pdf>.

KASÍK, Pavel. Dětské porno zničí celý život. Dokážeme se bránit? *Technet.cz* [online]. c 1999-2013 [cit. 2013-01-04]. Dostupné z: www.technet.idnes.cz >.

KOPECKÝ, Kamil. Co je sexting. *E-bezpeci* [online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/137-154>>.

KOPECKÝ, Kamil. Phillip Alpert. *Sexting.cz* [online]. c 2012 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>>.

KOPECKÝ, Kamil. Jessica Logan. *Sexting.cz* [online]. c 2012 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.sexting.cz/>>.

KOPECKÝ, Kamil. Tragický případ sextingu z USA. *E-bezpeci* [online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/254-tragicky-pipad-sextingu-z-usa>.

KOPECKÝ, Kamil. Případ z Měřína. *Sexting.cz* [online]. c 2009-2012 [cit. 2013-01-09]. Dostupné z: www.sexting.cz>.

KOPECKÝ, Kamil. Výzkum E-Bezpečí 2012 – fakta o sextingu u českých dětí. *Portál E-Bezpečí*: [online]. c 2008-2013 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/418-sexting2012>.

KOPECKÝ, Kamil. Nové případy sextingu a vydírání v kontextu sociální sítě GIFYO. *E-bezpeci* [online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/522-gifyo>.

LAUDIN, Radek. Dívka nafotila porno samospoušti, kamaráda vyšetřuje policie. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/divka-nafotila-porno-samospousti-kamarada-vysetruje-policie-pt6/krimi.aspx?c=A090114_073536_krimi_klu.

LENHART, Amanda. *Teens and Sexting: How and Why Minor Teens Are Sending Sexually Suggestive Nude or Nearly Nude Images Via Text Message*. Pew Internet & American Life Project: 2009. Dostupné z: <http://pewresearch.org/pubs/1440/teens-sexting-text-messages>.

MAREK, Petr. Muži provozovali sexuální praktiky s nezletilou přes Skype. *Novinky* [online]. c 2003 - 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/krimi/271121-muzi-provozovali-sexualni-praktiky-s-nezletilou-pres-skype.html>.

My story: Struggling, bullying, suicide, self harm. *Youtube* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=vOHXGNx-E7.

Nude photos led to suicide. *Cincinnati.com* [online]. c 2013 [cit. 2013-01-17]. Dostupné z: <http://news.cincinnati.com/article/20090322/NEWS01/903220312/Nude-photo-led-suicide>.

POVOLNÝ, David. Sexting: Právní výzva elektronického věku. *Online Muni.cz* [online]. c 2005-2012 [cit. 2013-03-23]. Dostupné z: <http://www.online.muni.cz/vedaavyzkum/2034-sexting-pravni-vyzvaelektronickeho-veku>.

RADOVÁ, Markéta. Čtyřicátník se vydával za dívku a mánil z dětí na webu erotické fotky. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-20]. Dostupné z: http://ostrava.idnes.cz/muz-na-internetu-shanel-eroticke-fotky-divek-fn2-/ostrava-zpravy.aspx?c=A120927_085030_ostrava-zpravy_ama.

Sex and Tech: Results from a Survey of Teens and Young Adults. National Campaign to Prevent Teen and Unplanned Pregnancy: 2009. Dostupné z: http://www.thenationalcampaign.org/sextech/pdf/sextech_summary.pdf.

SMOLA, Vojtěch. Znojemská učitelka natočila porno, video koluje po škole. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/znojemska-ucitelka-natocila-porno-video-koluje-po-skole-p28-/brno-zpravy.aspx?c=A090121_100911_brno_krc.

SMOLA, Vojtěch. Učitelku obvinila za sex natočený s žákem z ohrožování výchovy mládeže. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: <http://brno.idnes.cz/ucitelku>

obvinili-za-sex-natoceny-zakem-z-ohrozovani-vychovy-mladeze-1 en-/brno-zpravy.aspx?c=A090318_123425_krimi_lf.

SMOLA, Vojtěch. Učitelka k soudu kvůli pornu nakonec nepůjde. *iDNES* [online]. c 1999 - 2013 [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://brno.idnes.cz/ucitelka-k-soudu-kvuli-pornu-nakonec-nepujde-fn1-/brno-zpravy.aspx?c=A090528_1197374_brno_dmk.

Stručně o dětské pornografii. *E-bezpeci.cz* [online]. c 2008-2013 [cit. 2013-01-03]. Dostupné z <www.e-bezpeci.cz>.

Suicide of Amanda Todd. *Wikipedia*. [online]. [cit. 2013-01-19]. Dostupné z: http://en.wikipedia.org/wiki/Suicide_of_Amanda_Todd.

SULLIVAN, Broke. *Sexting: Crime and Punishment*. East Tennessee State University.

ŠÍP, Martin. Šikana z právního hlediska. *Sikana .cz* [online]. c 2003-2006 [cit. 2013-02-07]. Dostupné z: http://www.sikana.cz/sikana_prav_rozb.html.

Trestní zákoník: Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Business center.cz* [online]. c 1998 - 2009 [cit. 2013-02-23]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/trestni-zakonik/cast2h4.aspx>

Tým projektu E-Bezpečí přispěl k vypátrání nebezpečného online vyděrače. *E-bezpeci* [online]. c 2008-2011 [cit. 2013-01-22]. Dostupné z: <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/sexting/535-tym-projektu-e-bezpei-pispl-k-vypatrani-nebezpeneho-online-vydrae>.

WILLARD, Nancy. Educator's Guide to Cyberbullying and Cyberthreats. *Center for Safe and Responsible Use of the Internet*. [online]. c [cit. 2013-02-08] Dostupné z: <http://www.cyberbully.org/cyberbully/docs/cbcteducator.pdf>.

Příloha: Dotazník k výzkumu

DOTAZNÍK K VÝZKUMU

Dobrý den,

jmenuji se Eliška Matúšová a jsem studentka Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

Dotazník, který máte před sebou, poslouží pro výzkum k mé diplomové práci.

Prosím o pravdivé odpovědi. Dotazník je zcela anonymní, proto se, prosím, nikde nepodepisujte! Odpovědi kroužkujte.

Předem děkuji za pečlivé vyplnění.

1. Jsi: a) chlapec b) dívka
2. Je ti: a) 11 b) 12 c) 13 d) 14 e) 15
3. Jsi žákem / žákyní: a) 6. třídy b) 7. třídy c) 8. třídy d) 9. třídy
4. Chodíš do základní školy: a) ve městě b) na vesnici
5. Mobilní telefon: a) máš b) nemáš
6. V tvém telefonu je zabudovaný fotoaparát: a) ano b) ne
7. Máš doma počítač s přístupem na internet: a) ano b) ne
8. Odeslal/a jsi někdy jiné osobě sexuálně laděný materiál (pozn. jako sexuálně laděný rozuměj fotky nebo videozáznam, na kterých jsi částečně či zcela svlečený):
a) ano
b) ne (pokud ne, přeskoč na otázku č. 12)
9. Pokud ano, byla/o to: a) fotografie b) video c) obojí
10. Tento materiál jsi poslal/a:
a) tomu/té, se kterou chodíš (nebo v té době jsi chodil)
b) člověku, který se ti líbil
c) jinému člověku, kterého znáš
d) někomu cizímu
11. Proč jsi fotku/video se sexuálním obsahem odeslal:
12. Umístil/a jsi někdy sexuálně laděný materiál na internet:
a) ano
b) ne (pokud ne, přeskoč na otázku č. 16)

13. Pokud ano, jednalo se: a) o fotografii b) o videozáznam c) obojí

14. Pokud ano, uložil jsi materiál: (možnost více odpovědí)

- a) na svůj profil sociální sítě Facebook
- b) na některou ze seznamek (napíš, prosím, konkrétně, na kterou):
- c) na server spoluzaci.cz
- d) na server rajce.cz
- e) na portál libimseti.cz
- f) na portál lidé.cz
- g) jinde (napíš, kam konkrétně):

15. Zkus vysvětlit, proč jsi takový materiál umístil na internet:

16. Poslal **tobě** někdo materiál, na kterém je částečně či zcela svlečený?

- a) ano
- b) ne (pokud ne, přeskoč na otázku č.20)

17. Pokud ano, jednalo se o: a) fotografii b) video c) obojí

18. Tento materiál ti byl poslán:

- a) na mobilní telefon
- b) do zpráv na Facebooku
- c) na zeď na Facebooku
- d) jinde (napíš, kam konkrétně):

19. Tento materiál jsem obdržel od:

- a) toho/té, se kterou chodíš (nebo jsi chodil)
- b) člověka, kterému ses líbil
- c) jiného člověka, kterého znáš
- d) někoho cizího

20. Dostal/a jsi někdy SMS se sexuálním obsahem? a) ano b) ne

21. Pokud ano, bylo to: a) jen jednou b) opakovaně

22. Tato zpráva v tobě vyvolala:

- a) příjemné pocity
- b) nepříjemné pocity
- c) bylo mi to lhostejné

23. Odeslal/a jsi **ty** někdy někomu zprávu se sexuálním obsahem? a) ano b) ne

24. Pokud ano, bylo to: a) jen jednou b) opakovaně

25. Zkus vysvětlit, proč:

26. Odesílání či zveřejňování sexuálně laděných materiálů:

- a) považuješ za riskantní

b) nepovažuješ za riskantní

27. Napiš, prosím, proč si to myslíš: